

Michael

Publication Series of The Norwegian Medical Society

Legestudiet fra innsiden

4/13

Michael Skjelderup

Michael is a publication series named after professor *Michael Skjelderup* (1769-1852), one of the fathers of Norwegian medicine. He was born in Hof, Vestfold in Norway as the son of a priest, and was raised in the Norwegian countryside. Because of severe speech disturbances as a boy he did not get proper schooling, but was at last accepted as an apprentice in an apothecary's dispensary in the city of Fredrikstad at the age of 16. During his youth he tried through hard work and by means of an intensive self-discipline to overcome his handicap, and he really succeeded, except for in stressed situations.

Lacking a student examination, an academic training seemed out of question, in spite of his obvious bright mind. However, in 1789 he was admitted to the new Surgical Academy in Copenhagen, where academic qualifications were not required.

From now on, his career flourished. He passed the surgical examination with the highest grade in 1794, entered positions in Copenhagen hospitals and at the University, where he defended his doctoral thesis in 1803 and was appointed professor in 1805.

The first University in Norway was founded in Christiania (now: Oslo) in 1811. Medical teaching was supposed to commence from the very beginning, and from 1814 the new medical faculty could offer medical training. Michael Skjelderup was appointed its first professor 1813, and started his teaching, mainly in anatomy in the fall of 1814, after a dramatic war time sea voyage from Denmark across the waters of Skagerrak where hostile Swedes fired at his swift sailing vessel.

As a University pioneer, he became active in several medical fields. Among other achievements, he published an authoritative textbook in forensic medicine in 1838. When he resigned in 1849, eighty years old, he had seen all Norwegian trained medical doctors in his lecture room.

Skjelderup was instrumental in building a scientific medical community in Christiania. Together with his University colleague Frederik Holst (1791-1871) he founded the first Norwegian medical journal *Eyr*, named after a Norse medical goddess, in 1826. A reading club of physicians established in 1826 was formalized into an association in 1833, the still existing Det norske medicinske Selskab (The Norwegian Medical Society), which over the decades to come played an important role in the development of the health services and of a national medicine.

Michael is devoted to the memory of the man who first realized the importance of a regular, national medical publication activity in Norway and implemented his ideas in 1826. *Michael* is published by the same association as was founded by Michael Skjelderup and his colleagues – Det norske medicinske Selskab.

«Hilsen din Sverre»

Michael 2013; 10: 363–4.

Brev er blant de eldste litterære sjangere. Personlige og kortfattede (brev kommer av latin *brevis*, som betyr kort) meddelelser er gjennom tidene blitt formidlet på papyrus, pergament og papir. I vår tid er det elektroniske medier som gjelder. Brev forteller historier og formidler følelser. De kladdes sjelden, og blir slik sett mer ærlige og direkte enn formelle skriftstykker.

Med unntak av åpne brev til allmennheten, er brev som regel utelukkende beregnet på mottakerens øyne. «Ikke lese andres brev» er en del av barneoppdragelsen. Like fullt er brevsamlinger blitt både populær folkelesning og sentrale kunnskapskilder. Publiseringsetikken i dette er i seg selv en utfordring.

Brev fra og mellom kjente personer kan gi innsikt i viktige hendelser og historiske dialoger. Forfatteres brevskrivning har fått særlig oppmerksomhet. Noen av våre mest kjente forfattere hadde en overveldende brevproduksjon. Det er registrert nesten 3 000 brev av Henrik Ibsen (1828–1906) (1). Enda flere brev av Knut Hamsun er samlet i seks bind (2). Likevel er det nok Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910) som har norgesrekord i brevskrivning. Ingen vet hvor mange brev han egentlig skrev, men selv om det er utgitt over 20 bind med hans brev, skal det være flere tusen som fortsatt ikke er publisert (3). Også brevvekslinger mellom nålevende forfattere har stor interesse. Bare i år er det utgitt to slike korrespondanser på norsk, mellom poetene Tomas Tranströmer (f. 1931) og Robert Bly (f. 1926) (4), og mellom romanforfatterne Paul Auster (f. 1947) og J.M. Coetzee (f. 1940) (5).

Ikke bare brev fra offentlige personer har historisk betydning. En samling på flere tusen private brev fra familie og venner til emigrerte nordmenn mellom 1840 og 1960, som kalles «Norgesbrev», er en unik kilde til lokalhistorisk kunnskap fra hele Norge (6).

Dette nummeret av *Michael* presenterer en serie brev som legestudenten Sverre Sørsdal (1900–96) skrev til sin mor i perioden 1919 til 1927 (7). Redigeringen av brevene med utelatelse av en del stoff av privat karakter

om familien m.v. konsentrerer budskapet, men samtidig gjør det leseren avhengig av redigerernes skjønn.

Sørsdals brev er velformulerte og lettleste. De detaljerte beskrivelsene av interiører, reiser og hendelser med tallangivelser og klokkeslett styrker autentisiteten. Nesten hundre år senere står tekstene der som evigvarende øyenvitneskildringer.

Det kan være vanskelig å identifisere det spesielle ved medisinstudiet i mellomkrigstiden sammenliknet med andre studieretninger. Sannsynligvis handlet det da, som nå, om den særegne kombinasjonen av teori og praksis. Noen temaer er tidløse blant studenter, som behovet for mer penger og hjelp til klesvasken. Andre opplevelser er mer tidstypiske. Det er for eksempel interessant hvor mange henvisninger som gis til navngitte professorer. Vi anser vår tid som individorientert, men mon tro hvor mange av oss som er lærere for dagens studenter, blir identifisert på samme måte i beretninger fra forelesninger og klinikker.

Sverre Sørsdal var aktiv idrettsmann, og brukte naturlig nok mye tid på trening og boksestevner. Slik avspeiler brevene også det særegne nettopp for hans individuelle studentliv. Akkurat som brev er usminkede i form, er de subjektive i innhold. Slik sett forteller nok brevene mer om legestudenten fra innsiden enn om legestudiet.

Litteratur

1. Anker Ø. *Ibsen Henrik (1828-1906). Brev 1845-1905: ny samling*. 2 bind. Oslo: Universitetsforlaget, 1979-1981.
2. Næss HS. *Knut Hamsuns brev. Bind 1-6*. Oslo: Gyldendal, 1994-2000.
3. Stien R. Et brev fra Bjørnson til Det medisinske fakultet. *Tidsskr Nor Legeforen* 2010; 130: 2482-3.
4. Schmidt T (red.) *Air Mail. Brev 1964-1990. Tomas Tranströmer og Robert Bly*. Oslo: Flamme forlag, 2013.
5. Auster P, Coetzee JM. *Her og nå. Brev*. Oslo: Aschehoug, 2013.
6. <http://www.lokalhistoriewiki.no/index.php/Kjeldearkiv:Norgesbrev>
7. Larsen Ø (red.) Legestudent Sverre Sørsdals brev til sin mor 1919-27. *Michael* 2012; 10: 365-446.

Magne Nylenna
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten
Postboks 7004 St Olavs plass
0130 Oslo
magne.nylenna@kunnskapssenteret.no

Legestudent Sverre Sørsdals brev til sin mor 1919-27

Michael 3013; 10: 365–446.

Stud. med. Sverre Sørsdal studerte ved Det kongelige Frederiks Universitet i Kristiania/Oslo fra 1919 til 1927. Han skrev regelmessige brev til sin mor Ingeborg Schjervheim Sørsdal på Hamar. I brevene fortalte han ganske detaljert om hvordan det var å være student på denne tiden. Brevene er blitt bevart, og innhold som er relevant for å belyse studiesituasjonen er gjengitt ordrett her.

Et medisinsk liv beskrevet i brev

Kirurgen Sverre Sørsdal (1900-1996) sendte fra han begynte å studere medisin i Kristiania i 1919 og gjennom sin studietid og yrkesaktive år som lege brev med korte mellomrom til sin mor Ingeborg Schjervheim Sørsdal (1867-1962) som var lærerinne på Hamar. Moren tok vare på brevene og originalene tilhører nå Sverre Sørsdals datter Randi Sørsdal (f. 1937).¹ Vi vet selvsagt ikke om de plastposene med brev som ble funnet i morens dødsbo inneholdt absolutt alle brev som sønnen hadde sendt, men dateringer og innhold tyder på at det meste – om ikke alt – er med. Svarbrev fra moren til sønnen er imidlertid ikke funnet.

Brevene dekker en rekke faser av Sverre Sørsdals liv. Brevene fra studieårene er fylldige og informative og gir et godt innblikk i en legestudents liv i den norske hovedstaden i mellomkrigstiden, dvs. ved landets eneste medisinske fakultet.²

1 Brevene foreligger også scannet og transkribert *in extenso*, utført i forbindelse med denne kildeutgivelsen.

2 Som bakgrunnsstoff vedrørende Sørsdals studietid vises til allmenne historiske framstillinger om denne perioden, og spesielt til litteratur om Universitetet, såsom: Fure JS. *Inn i forskningsalderen – Universitetet i Oslo 1911-1940*. Oslo: Unipub, 2011, spesielt kapittel 7 s. 171-99. «...og fremfor alt en sundere slekt!», videre: Getz B, Molland J. Det medisinske fakultet. Bind I s. 143-249, og Getz B, Molland J. Studiet og studentene. Institutter og avdelinger. Bind II, S.15-62 i: *Universitetet i Oslo 1911-1961*. Oslo: Universitetsforlaget, 1961, Larsen Ø. *Legestudent i hovedstaden*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002 og Larsen Ø. *Mangfoldig medisin*. Oslo: Det medisinske fakultet, 1989.

Figur 1: Sverre Sørsdal (1900-1996) som student, sannsynligvis fotografert i forbindelse med immatrikuleringen i 1919.

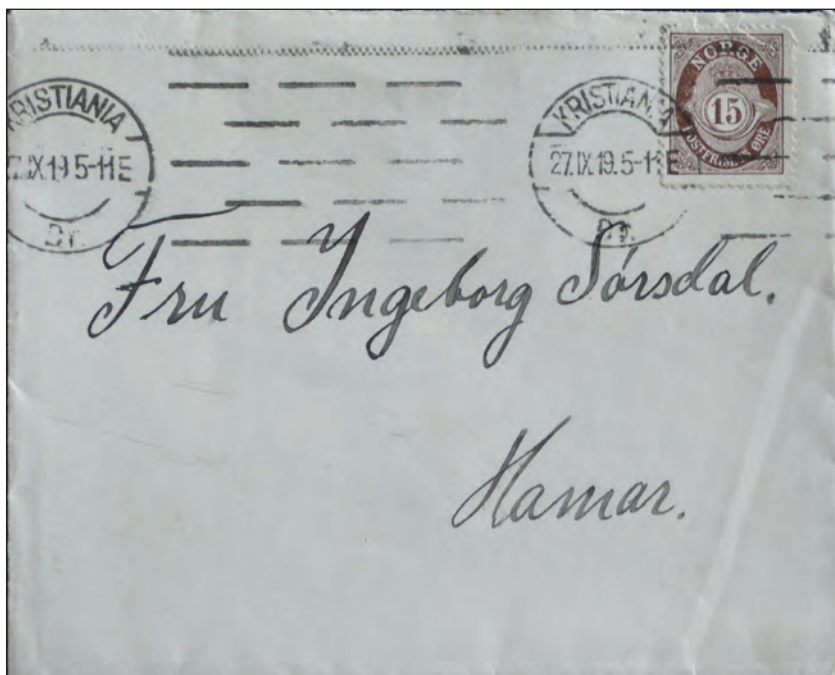
Brevene fra periodene som fulgte etterpå, forteller om arbeidssituasjonen for unge leger i 30-årene, om vikariater, om Sverre Sørsdals legetjeneste på hvalfangst, om dramatiske og strabasiøse år som lege i Vardø under Den annen verdenskrig, som for denne landsdelen fikk en foreløpig avslutning da russerne fordrev tyskerne i 1944.

Figur 2: Ingeborg Sørsdal (1867-1962). Udatert foto, men basert på sammenlikning med andre bilder av henne, er dette portrettet sannsynligvis fra ca. 1930, da hun var i begynnelsen av 60-årene.

Brevene forteller videre om de vanskelige gjenreisingsårene – foruten om arbeidsmarkedet for leger i Nord-Norge som hadde gjort tjeneste i landsdelen og ville søke seg sørover og nærmere hjemtraktene på slutten av karrièren. Sverre Sørsdal ble overlege ved fylkessykehuset i Søndre Land i 1952 og kirurgisk overlege ved Gjøvik sykehus i 1961. Etter at han ble pensjonist i 1970 var han tilbake i Vardø som konstituert overlege i ni måneder, før han rundet av sin legevirkosomhet med å arbeide som sykehjemslege og bedriftslege i Gjøvikdistriktet fram til 1974.³

³ Biografiske data vedrørende leger er stort sett hentet fra Larsen Ø. *Norges Leger 1996 I-V*. Oslo: Den norske legeförening, 1996. Opplysningene der er i prinsippet innsendt av de biograferte selv.

Figur 3: Typisk konvolutt. (Foto: Øivind Larsen)

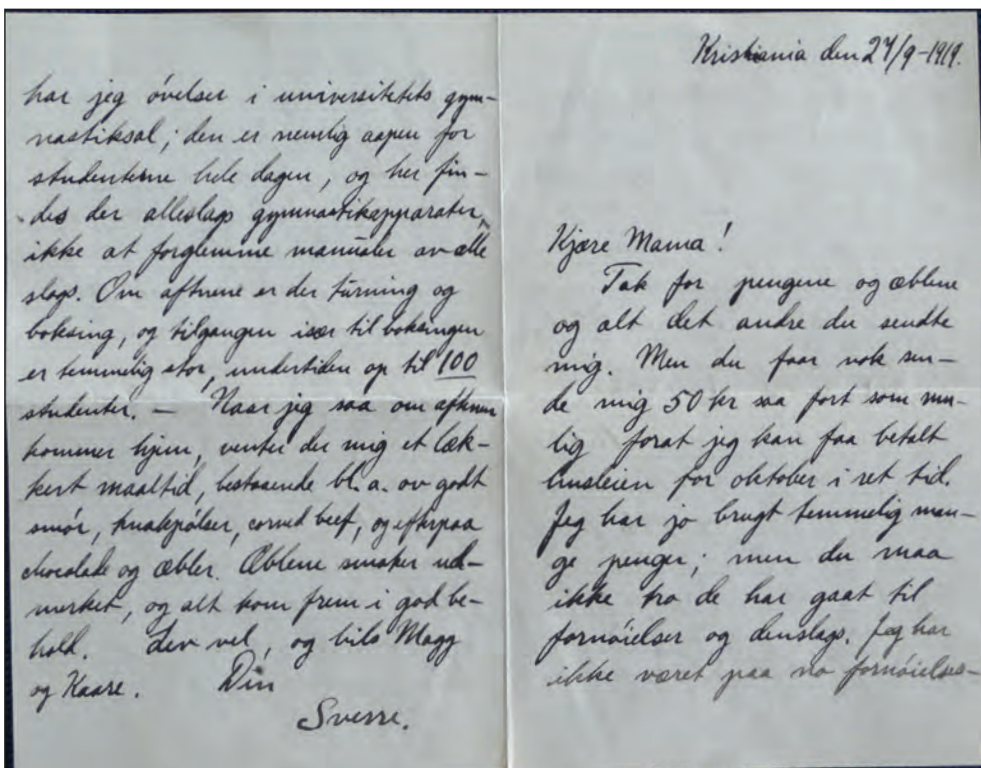
Sverre Sørsdal hadde også et *alter ego*. Han var en ivrig idrettsmann og konkurrerte på høyt nivå i flere disipliner, men er blitt mest kjent for sin sølvmedalje i boksing ved De olympiske leker i Antwerpen i 1920, bronsemedalje i boksing ved De olympiske leker i Paris i 1924 og en fjerdeplass i boksing i De olympiske leker i Amsterdam i 1928. Dette gjør selvsagt sitt til at hans studietid ble noe annerledes enn for de fleste av studiekameratene.

Brevmaterialet består totalt av i alt 256 brev som først er scannet, dernest sortert og transkribert. Første brev er fra 1919, siste fra 1952. I morens ti siste leveår bodde han for øvrig i nærheten av henne (Land og Gjøvik).

Det er ingen brev fra første halvår av 1921, for da lå han syk hjemme på Hamar, sannsynligvis med tuberkuløs pleuritt. Tuberkulosen herjet, og å være legestudent eller å arbeide i helsevesenet var på denne tiden særlig risikabelt på grunn av smittefaren.

Brevene fra studietiden

De blant Sørsdals brev som er referert og gjengitt her, er de 122 brevene som er bevart fra Sørsdals studieår. Brevene begynner med at han ankom Kristiania som fersk innflytter. Han bodde forskjellige steder den første

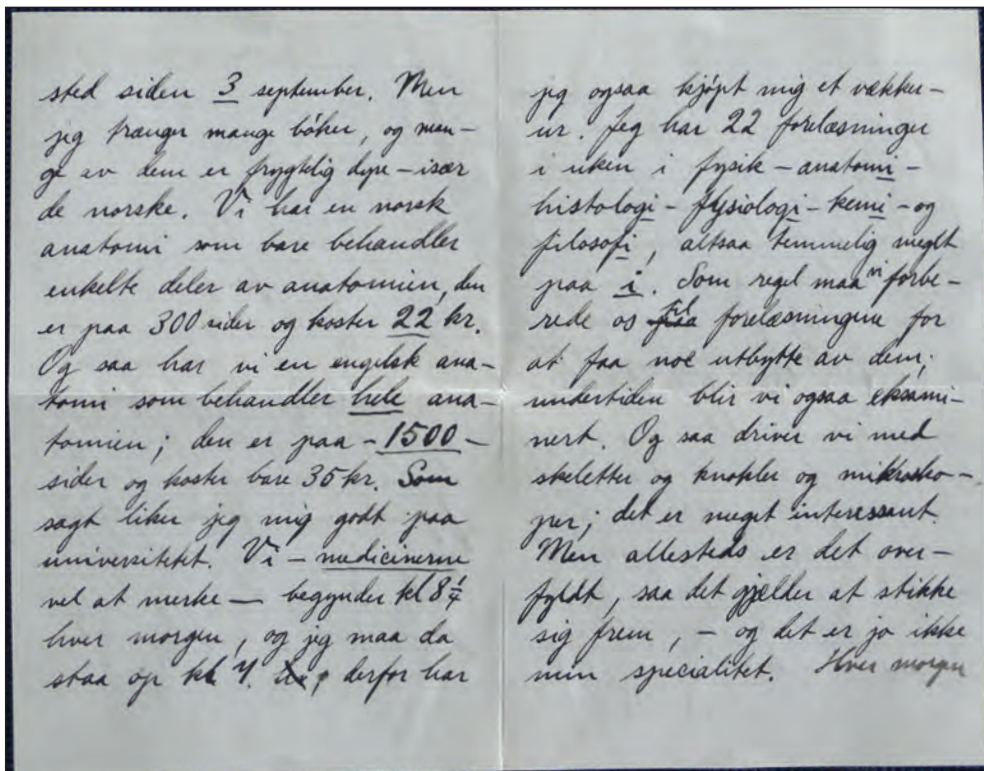
Figur 4: Typisk brev, skrevet på brettet ark, slik at dette er første og sjerde side.
(Foto: Øivind Larsen)

tiden, men så var han åpenbart heldig og fikk etter hvert plass på Studenters-
hjemmet i Underhaugsveien.⁴ Siste brev som refereres her, er fra han dro
av sted til Sauda til sin første legestilling like oppunder jul i 1927.

Brevene inneholder en del stoff av privat karakter om familien, om fel-
les kjente etc. Det meste av dette antas ikke å ha offentlig interesse og er
derfor tatt ut i det som gjengis her. Likeledes er det tatt ut mye angående
trening og idrett, der dette ikke har betydning for hans beskrivelse av studie-
situasjonen.⁵ Selv om Sørsdal skrev meget lesverdig og godt, hadde han
neppe tenkt seg at brevene skulle offentliggjøres, så her og der er noen

4 Se Fure JS, *op. cit.* (2011) s. 304-5 om studentinnkvarteringen på begynnelsen av 1900-tallet. Hjem-
met i Underhaugsveien med tilnavnet Sollandet var byens eldste og opprettet i 1875. I likhet med
flere andre av tidens studenthjem var det basert på et kristent og verdikonservativt grunnlag, noe
som kunne skape konflikter. Hjemmet er blant annet beskrevet litterært av Arne Garborg (1851-
1924).

5 Stoffutvalg og strykninger er foretatt av Øivind Larsen i samarbeid med Randi Sørsdal.

Figur 5: Annen og tredje side i brevet (fig. 4) som var ankommet i konvulутten (fig. 3).
(Foto: Øivind Larsen)

formuleringer tatt ut. Tekstene som er gjengitt her, gir altså samlet sett ikke uten videre et representativt bilde av korrespondansen som helhet, da det her er studiet som er det sentrale.

En del av det stoffet i brevene som dreier seg om pengesaker, er også ansett som privat og ikke gjengitt her. Som for svært mange av datidens studenter var studiefinansieringen et stort problem. Sørsdals studieår var før Lånekassens tid, og penger til å dekke studiekostnadene var noe den enkelte student måtte sørge for selv gjennom støtte fra familien, lån, arbeid under studiet, søknader til legater og fonds osv. Dette kunne være en tung prosess som for mange kunne sette bom for veien til videre utdanning etter folkeskolen. Da Sørsdals far, kemner Johan Sørsdal (1860-1919), døde like før sønnen skulle begynne å studere, var det således usikkert om det kunne bli noen legeutdanning for ham av økonomiske grunner.

De alminnelige finansieringsvanskene medførte blant annet at de fleste studenter som hadde kommet i gang med sine studier, måtte leve et temmelig spartansk og nøkternt liv. Av brevene får vi inntrykk av at Sverre Sørsdal på dette området kanskje ikke er helt typisk. Vel var han sparsommelig og pinaktig nøye med penger, men på den annen side fikk han til å delta i både kulturliv og annet, også fordi han ser ut til å ha vært godt hjulpet av sin eldre søster Torbjørg som var ferdig med sin utdanning og arbeidet som tannlege.⁶

Sverre Sørsdals studium ble delvis finansiert av moren, sannsynligvis mest slik at hun forvaltet midler som var lånt i en bank for ham. Nærmere detaljer om dette går imidlertid ikke fram av brevene. Moren bodde i familiens store hus. Ved siden av sitt arbeid som lærer leide hun ut hybler til ungdom fra landsbygda som gikk på skole på Hamar.

I noen av de første brevene og i enkelte av de senere er teksten tatt med i sin helhet, selv om innholdet også gjelder andre ting enn studiet, slik at leseren kan følge stilen i brevskrivningen. Sørsdals rettskrivning er beholdt, også der det er inkonsekvenser og feil. Hvor noe er utelatt, er dette markert med prikker (...).

Av og til er det litt uklart i originalteksten om det skal være innrykk eller nytt avsnitt, så derfor er dette forsiktig justert av hensyn til leseligheten. Sørsdal brukte av og til understrekninger i brevene. Dette er av trykkmessige grunner gjengitt som *kursiv* her. Likeledes er dateringene av brevene kursivert, for at leseren lettere skal holde dem fra hverandre. Det er også satt inn noen underoverskrifter mellom brevene for å skille ulike perioder fra hverandre. Brevene kommer i kronologisk rekkefølge.

Det er satt inn noen fotnoter, f. eks. vedrørende personer som omtales. Dette er imidlertid ikke komplett, da det enkelte steder ikke er klart i ettertid hvem som mentes.

Det som står i de tekstutdragene som kan leses her, burde være en første hånds kilde til hvordan et legestudium ved Det medisinske fakultet i Kristiania/Oslo i mellomkrigstiden ble opplevd.

De fleste av de gjengitte bildene er fra den bildesamlingen Randi Sørsdal har etter sin far.

Sigrd Andresen Oldervoll takkes for hjelp til scanning. Hannah Ottersen Fraas foresto transkripsjonen, assistert av Gina Fraas Henrichsen og de takkes for innsatsen. Likeledes takkes Turid Jensen for bistand ved sluttredigeringen.

⁶ Torbjørg Sørsdal (1896-1986), tannlege, senere gift med professor i arkeologi Bjørn Hougen (1898-1976).

Prosjektet har vært finansiert av Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo som et delprosjekt under jubileumbokprosjektet for 200-års-markeringen i 2014, og det takkes herved behørig for dette.

Men ikke minst takkes Randi Sørsdal for å ha stilt materialet til disposisjon og for å ha vært behjelpelig med å fremskaffe supplerende opplysninger, annet relevant materiale og å kvalitetssikre den kildeutgivelsen som foreligger her.

Møte med Universitetet

Kristiania den 3/9-1919

Kjære Mama!

Ja nu er jeg da her. Værelset er ganske pent og menneskene ganske hyggelige. Jeg maatte betale husleien – 72 kr paa forskud. Heldigvis faar jeg en kop varmt vand om morgenen. Jeg har faat ordnet med middag i forbundet for 1,50 kr. Hittil har maten været meget god. Mandag blev jeg da immatrikulert, og det var en meget festlig dag. Tirsdag var der russefest i Idrættens hus. Paa væggene stod det: «medbragte drikkevarer maa ikke fortæres». Litt ut paa natten var nesten ikke en mand ædru. Der var talere og sangere, men vi hørte ikke et muk av hvad de sa; vi saa bare at munden bevæget sig paa dem. Efterpaa var det *dans*. Det var den morsomste festen jeg nogensinde har vært paa. Som sendt fra himmelen kom de blaa klærne et par timer før fæsten. Altsaa tok jeg dem paa; og baade Torbjør⁷ og jeg synes at de er meget pene. I gaar aften var Torbjør og jeg paa den akademiske festforestilling i nationaltheateret og saa «Det lykkelige valg». Endnu har jeg ikke hat no arbeide, men i dag begynner den første forelæsning i filosofi, og i morgen i anatomi. Den første aftenen var jeg oppe hos Melbys og spiste aftens; derpaa gik Olga M., Torbjør og jeg ut en tur. I gaar møtte jeg Vera paa Karl Johan og snakket med hende litt.

Vil du en gang ved leilighet sende mig den «teelager'n»; jeg var saa dum at jeg ikke lot dig lægge den med. Og vil du, naar du faar ordnet i banken, sende mig saan en 50 kr; du vet jo der er saa meget man maa kjøpe i begyndelsen.

Lev vel da, og hils Magg⁸ og Kaare⁹.

Hilsen din Sverre.

7 Han skrev ofte søsterens navn Torbjørg uten g.

8 Yngste søster, f. 1898, døpt Margit. Bibliotekar, gift Sellæg.

9 Kaare Sparby, fetter fra Solør.

Jeg har endnu ikke faat no svar paa om Ørnulf kan faa bo med mig; men jeg skal skrive med det samme jeg faar vite det.

Kristiania den 27/9-1919

Kjære Mama!

Tak for pengene og æblene og alt det andre du sendte mig. Men du faar nok sende mig 50kr saa fort som mulig forat jeg kan faa betalt husleien for oktober i ret tid. Jeg har jo brugt temmelig mange penger; men du maa ikke tro de har gaat til fornøielser og denslags. Jeg har ikke været paa no fornøielsested siden 3. september. Men jeg trønger mange bøker, og mange av dem er frygtelig dyre -især de norske. Vi har en norsk anatomi som bare behandler enkelte deler av anatomien, den er paa 300 sider og koster 22 kr. Og saa har vi en engelsk anatomi som behandler *hele* anatomien; den er på -1500- sider og kostet bare 35kr. Som sagt liker jeg mig godt paa universitetet. Vi *-medicinerne* vel at merke- begynder kl 8 1/4 hver morgen, og jeg maa da staa op kl 7. Derfor har jeg ogsaa kjøpt mig et vækkerur. Jeg har 22 forelæsninger i uken i fysik-anatomi-histologi-fysiologi-kemi og filosofi, altsaa temmelig meget på *i*. Som regel maa vi forberede os til forelæsningene for at faa noe utbytte av dem; undertiden blir vi ogsaa eksaminert. Og saa driver vi med skeletter og knokler og mikroskoper; det er meget interessant. Men allesteds er det overfyldt, saa det gjelder at stikke seg frem, – og det er jo ikke min specialitet. Hver morgen har jeg øvelser i universitetets gymnastiksal: den er nemlig aapen for studenterne hele dagen, og her findes der alleslags gymnastikapparater, ikke at forglemme manualer av alle slags. Om aftenene er der turning og boksing, og tilgangen især til boksingen er temmelig stor, undertiden op til 100 studenter. -Naar jeg saa om aftenene kommer hjem, venter der mig et lækkert maaltid, bestaaende bl. a. av godt smør, knakpølser, corned beef, og efterpaa chokolade og æbler. Æblene smaker udmerket, og alt kom frem i god behold. Lev vel, og hils Magg og Kaare

Din Sverre.

Brev datert Kristiania den 4/10-1919

(Kort brev. Intet spesielt.)

Kristiania den 11/10-1919

Kjære mor!

Takk for brevet. Du ber mig fortælle litt om mit arbeid. Som sagt synes jeg det er meget interessant. Det medicinske studium har slet ikke skuffet mig; jeg har vistnok ikke saa stor erfaring i betragtning av den lange studietid, men du vet jo at jeg ikke er saa omskiftelig av mig. Vi har nu hat forelæsninger over næsten hele skelettet, men det er ikke nok; vi maa selv sitte og læse, med knoklene foran os, og den ubetydeligste forhøining og fordykning må vi lære. Og saa har vi forelæsninger over celler og væv og kursur i mikroskopi. Dernest har vi forelæsninger i kemi og fysiologi. Paa den kemiske forelæsning er der hver dag omkring 160 tilhørere! Men deriblandt er der ogsaa nogen farmaceuter og ældre medicinere. Og tilslut kommer da forelæsningene til de forberedene prøver i filosofi og fysik. Desuten gaar jeg, naar jeg har anledning, op paa dissektionssalene og ser paa at de ældre medicinere dissecerer; det lære man naturligvis meget av.

Nu kan man ogsaa faa melk til 10 øre glasset, og chokolade til 20 øre, nede paa universitetet. Derfor skjærer jeg ofte om morgenen maten hjemme og spiser den der nede til et glas melk: derved sparer jeg tid og slipper meget søl. Men nu trænger jeg penger igjen. Jeg har regnet ut at jeg maa bruke 190 kr per måned. Da er det kanske bedst at du sender mig dette beløp med en gang, saa skal jeg ikke skrive efter mere før i *midten* av næste maaned. Paa den maaten kommer vi i orden saa jeg har noget at rette mig efter. Men hvis du finder at du ikke vil ta ut saa meget saa kan du gjøre som du synes.

Du har vel læst om rabalderet paa universitetet;¹⁰ det var *liv* kan du tro; men det er jo sandt, du læser jo bare «Tidens Tegn», og det er stor skade. Den forvrenger jo alt *mulig* og er blit aldeles *umulig*. I aften blir det et bevæget møte i Studentersamfundet. Magg og jeg skal dit. Magg synes at trives ganske bra nu. Lev vel. Hils Kaare og Jon.

Hilsen din Sverre

10 Det Norske Studentersamfund var en betydningsfull politisk arena. Det hadde vært et møte der Samfundet hadde avslått en invitasjon til å delta i en solidaritetskonferanse med franske studenter i Strassburg. Onsdag 8/10-1919 hadde norske akademikere trommet sammen til en protest mot dette avslaget i Universitetets gamle festsal med flammende taler av blant andre Fridtjof Nansen (1861-1930). Møtet utartet med rop, håndgemeng og betydelig uro, slik at politiet til slutt måtte tilkalles for å rydde opp. Rabaldermøtet ble dekket med en dobbeltside i Aftenpostens morgenummer 9/10-1919. Det må være denne hendelsen Sørsdal viser til.

Brev datert Kristiania 17/10-1919
(Kort brev, intet spesielt.)

Kristiania den 22/11-1919

Kjære Mor!

Du behøver ikke at være ræd for at jeg fryser. Jeg sitter paa læseværelset hele dagen, saa jeg slipper at fyre. Desuten er værelset saa lunt at jeg endnu har igjen en del av den *første* sækken; og det synes jeg ikke er saa værst i betraktning av at det har været saa koldt i det sidste. Nu er det forresten mildere. Førrige søndag var jeg oppe paa Frognersæteren og saa paa livet der. Det vrimlet av skiløpere og akere. Især var det morsomt at se paa akerne nede i «korketrækkeren»; de seilet saa at si paa avgrundens rand. Det var no andet til akning end borte i bispealleen paa Hamar.

Hver dag er jeg nede i kjelderen på universitetet og læser aviser. Der er alle landets aviser, ogsaa «Stikka» og «Oplandet».

.....

Hilsen din Sverre.

Brev datert Kristiania 29/11-1919
(Bare om private saker.)

Studium og boksing

Kristiania den 7/12-1919

Kjære mor!

Jeg haaber du snart blir frisk igjen. Du maa allikevel være forsiktig! Jeg kan fortelle deg en stor nyhet: Igaar vandt jeg første præmie i høieste vekt-klasser i *Nationalt* Juniorstevne i *boksing*. Jeg hadde to konkurrenter. Først hadde disse en kamp som endte med at den ene – en lang danske – blir slaat *ut* efter et halvt minuts kamp. Saa en time efter hadde jeg en haard kamp med seierherren. Han ga op efter 2 omganger, det vil si 6 minutter. Jeg synes han var temmelig haard, men efterpaa sa han at hvis han hadde fortsatt i 3die omgang, «hadde han gaat sønder og sammen». Han var forresten *i gulvet* en gang allerede i første omgang. Som præmie fik jeg en

meget pen fløte – eller dessert ske. Jeg er den første som repræsenterer «Akademisk Bokse Klub» ved noget stevne, og som du ser har jeg ikke paaført min klub skam. Klubben betalte naturligvis kontingenten. Jeg var ikke saa lite glad efter den kampen. Men saa har jeg ogsaa trænet kan du tro. Jeg har til dels bokset treningskampe med et par av *Norges* repræsentanter mot Danmark oppe paa «Holbergs bokseskole», og det er karer som ikke sparer paa slagene.

.....

Hilsen din Sverre.

Brev datert Kristiania 18/1-1920

(Diverse. Om penger. Etterspør knokler hos tante Anna¹¹.)

Kristiania 31/1-1920

Kjære mor!

.....

Jeg for min del har svært meget at gjøre. Jeg dissecerer saa det bare staar efter. Og for ikke at skjære istykker muskler og nerver og kar, saa maa jeg naturligvis lære en hel del om dem. Jeg har kjøpt mig egne operationskniver, og naar jeg ifører mig min dissektionsfrakk, og med kniven og pincetten skrider til verket, da føler jeg mig naturligvis som en eller anden stor kirurg. Men denne følelse varer som oftest ikke længe; for prosektoren er hver dag oppe og eksaminerer os og ser paa det vi har gjort, og efter en eksamination av ham, føler man sig som oftest redusert til «nybegynder i det medisinske studium». Vi har ogsaa begyndt med mikroskopiske kurser hvor vi har hvert vort mikroskop og faar utlevert præparater av de celler og væv som vort legeme er bygget op av.

Og paa alt dette er det militær disiplin. En læge skal være i besiddelse av nøiagtighet og properhet, og dette skal indpodes studentene fra begyndelsen av heter det. Vi blir da ogsaa ropt op og de som har været borte fra kursene 3 gange, uten gyldig grund, maa vente til *næste aar*. Slik er det ved det *medicinske* fakultet, saa jeg tror at en mediciner saa i almindelighet ikke bare har længre studietid, men at han ogsaa maa hænge i mere end en anden student. –

.....

¹¹ Tante Anna Schjærvheim, gift Sparby, var søsteren til moren og bodde i Solør. Hun var mor til Kaare og Kolbein Sparby.

- Jeg har hat svært meget at anskaffe mig nu saa jeg har temmelig daarlig med penger. Det vilde derfor være svært bra om du sendte mig nogen penger saa fort som mulig. Ja lev vel da, og hils de andre.

Hilsen din Sverre.

Brev datert Kristiania den 07.02.1920

(Mest om skøyteløp, Oscar Mathisen¹² og MacLean.¹³)

Kristiania den 23/2-1920

(Avsnitt om deltakelse i nordisk boksekamp strøket.)

Kjære mor!

.....

Saa faar du ha tak for pengene du sendte da. Du spør om jeg har kjøpt nogen dissektionsfrak; det gjorde jeg med det samme jeg kom hit ind, og den kostet 18 kroner. Her en dag fik jeg en overraskende og meget kjærkommen kasse. Det var nemlig kassen med knoklene som tante Anna hadde sendt. Det var en hel del meget gode præparater, og det skal bli morsomt til sommeren at kunne sette sig rolig ned og repetere skelettet med «egne knokler».

.....

Hilsen din Sverre

Brev datert Kristiania den 10/3-1920

Kjære mor!

Mange tak for brevet og pengene. Ja nu har jeg da været i Stockholm. Jeg har hat en udmerket tur; reiste paa 2dre klasse og spist den bedste mat man kan tænke sig, og alt sammen har jeg faat frit. Vi var 6 norske bokserere uttat av det norske atletforbund 1 i hver klasse og alle fik vi hver vor første præmie undtagen en som ble diskvaliceret bare paa grund av et uhell, ellers hadde ganske sikkert ogsaa han vundet. Heldigvis kom der ingen dansker, ellers hadde det vel ikke gaat saa fint; Boksingen er nemlig temmelig ny i Sverige. Lørdag vandt jeg over min første motstander i 1ste runde. Søndag bokset jeg med den svenske mesteren i tung mellomvekt ogsaa i 1ste runde.

12 Oscar Mathisen (1888-1954), norsk skøyteløper.

13 Bobby MacLean (1895-1964), amerikansk skøyteløper.

Figur 6: Pokal fra boksestevne i Stockholm 1920. Tilhører nå Randi Sørsdal (Bergen). Sørsdals medaljer m.v. befinner seg på Norges Olympiske Museum, Lillehammer. (Foto: Øivind Larsen)

Dermed hadde jeg vundet min 1ste præmie og skulle egentlig være færdig; men saa ble der opsat en extra præmie mellem den svenske tungvektmester og mig; han veiet 96 kilo og jeg 77 kilo, men allikevel gjorde jeg meg ogsaa ferdig med ham i første runde. Jeg fik altsaa nu to pokaler, hver paa omkring 22cm høide. Jeg blev ogsaa intervjuet og tegnet av en stockholms tidning, saa det var svært til stas.

Om dagen var vi ute og besaa os i byen. De andre bokserere var kjække og hyggelige karer, og desuten var jo Brustad med som leder, saa det var en meget vellykket tur. Ved det forrige stevne fik jeg et sølvbæger i præmie, og hadde en hyggelig fest på Grand. Jeg faar fortelle mere naar jeg kommer hjem og det blir vel i slutten av denne maaned.

...

Hilsen din Sverre.

Kristiania den 21/4-1920

Kjære mor!

Tak for sidst! Den paaskeferien var gode dage; men saa trængtes det ogsaa, for de sidste 14 dage har *ikke* vært gode dage. Da jeg kom hit ind igjen, fik jeg vite at jeg skulde op i filosofi 14 dage senere, og idag har jeg altsaa tat eksamen i filosofi. Jeg fik 3. Det høres kanskje ikke saa flot ut, men det er den almindeligste karakter i filosofi. Jeg har kanskje aldri været saa glad som da jeg hadde været oppe. Jeg fik temmelig vanskelige spørsmåal, og jeg var forbauset over mig selv at jeg kunde svare saapas paa no saa vanskelig. Men saa har jeg ogsaa læst filosofi hele dagen siden paaske, ja i de sidste dagene har jeg maattet spist med boken i haanden, og med et saa tungt stof som filosofi tar det temmelig meget paa.

En liten pause i læsningen hadde jeg lørdag aften. Som du vel har set hadde vi klubbmesterskap i Akademisk – Boxe – Club. Det var nærmest for at faa ind penger og jeg var følgelig trækplaster. Vi fik ogsaa stappende fullt hus, og det av det mest utvalgte publikum. Lillebil og Tancred Ibsen var der bl. a. Kronprinsen var ogsaa indbudt, *han* er nemlig ogsaa bokser nu, men han var forhindret. De dyreste billettene kostet *10 kr*, og vi fik da ogsaa ind omkring 1800 kr. (jeg vant naturligvis kampen).

- Men som sagt, – jeg er ferdig med filosofien, og en stor sten er falt fra mit hjerte – ...

Hilsen din Sverre

Olympiadeforberedelser og dagligliv

Kristiania den 7/05-1920

Kjære mor!

Jeg hører vi er budne til Aasnes¹⁴ i pinsen. Jeg kan visst desværre hverken komme dit eller hjem i pinsen fordi den første uttagning til Antwerpen skal foregaa herinde da. Og træningen til olympiaden er allerede begyndt. Vi – de bedste fra Kristiania – driver sammen 4 aftener i uken under Brustads ledelse. For mig blir jo ikke dette nogen særlig forandring, for jeg maa jo saa allikevel træne hver dag. Træningen er forresten temmelig haard, for naar der er samlet saa mange gamle bokser, gjælder det at henge i. Men

14 Morens familie bodde i Åsnes.

nu spør vel du som saa mange andre hvordan jeg faar tid til at bokse saa meget. Dertil maa jeg svare at jeg maa ha litt fri jeg ogsaa. Naar man læser hele dagen til 7 eller 7 1/2, saa bør man ha fri resten av dagen, det tror jeg alle er enige; og denne fritid benytter jeg til boksing; de fleste andre benytter den til at gå paa kino eller lignende.

Og nu endelig er boksingen en udmerket sport som utvikler baade legeme og sjæl harmonisk. Ingen har lært at beherske sig saa godt som en virkelig bokser. Ingen er saa gode kamerater som bokserne. Et godt tegn er det at saa mange læger interesserer sig for boksing. Her en dag var jeg paa utskrivningsmøte til militærtjenesten. Krigskommissæren og de 2 læger var meget interesserte da jeg tren in, de kjente nemlig «bokser'n»; og nu maatte jeg da snu mig baade hit og dit og spænde musklene baade her og der, og de var svært saa begeistret og elskværdige. ...

Ja dette blev kanske vel meget om boksing, men jeg synes du – som en bokseres mor – bør ha litt greie paa det.

Jeg skulde op i fysik den 28 mai, men nu har jeg faat tildelt en disseksionsopgave for de kommende 3 uker, saa jeg maa lægge fysikken væk til i høst. Skulde jeg drive paa med begge deler, ville det bli meget slit og muligens daarlige resultater i begge. Desuten faar vi til jul en meget rimeligere eksaminator end nu.

Til slut maa jeg be dig sende de 200kr. for næste «periode» *saa ført som mulig*. Jeg har nemlig hat halvsaaling og en del andre utgifter.

Lev vel, og hils Torbør og Kaare.

Hilsen din Sverre

Kristiania den 7/8-1920

(han hadde fødselsdag 5.8.)

Kjære mor!

Mange tak for presenten og brevet. Det var den lureste presenten dere kunde sende nu for tiden. Jeg hadde en udmerket fødselsdag. Torbjør var over al maate opmerksom for ikke at tale om flot. Først ringte hun op og gratulerte, saa arriveret en pakke fra en manufakturforretning; og den indeholdt pyjamas. Litt senere fik jeg et hanskekort. Endelig har hun faat opfyldt sit længe nærde ønske om at se mig klædt i hansker og pyjamas. Men ikke nok dermed. Om aftenen blev jeg indbudt til souper sammen med hende og Margrethe Fleischer paa Dronningen. Men da det naturligvis regnet den 5te saavel som alle andre dage, drog vi istedet i 2den etage paa teaterkaféen, hvilket er et av de fineste spisesteder i Kria. Og vi spiste

baade vel og længe og drak tæt dertil – vel at merke bare de to damer, jeg maatte naturligvis bare nippe til vinen, og vi hadde det svært hyggelig. Hos Vetlesen hadde jeg været saa heldig at faa deilig kalvestek til middag endda ingen der visste noget om den store dag. Altsaa – dagen blev meget vellykket. Ellers lever jeg ogsaa bare bra. Fisk er vistnok en meget hyppig middagmat, men jeg maa si at maten blir meget godt tillavet. Vetlesens er ogsaa meget hyggelige mennesker saa jeg liker mig svært bra her.

.....

Hilsen din Sverre

Berlin 14/8-1920

(skrevet på vei til olympiaden i Antwerpen)

Kjære Mor!

Som du ser er vi nu i Berlin. Vi reiste fra Kristiania igaar eftermiddag kl. 5. og har i nat reist gjennom hele Sverige. I formiddag har vi hat en deilig 5-timers tur over Østersjøen paa «fergen» Trälleborg- Saßnitz. Det er ialt 20 stykker av os hvorav dog bare halvparten er bokserer. For at vise hvem vi er, har vi et norskfarvet baand tversover vesten og et norsk emaljeflag paa jakkeopslaget. – Da vi kom til Saßnitz, reiste vi videre, jeg for min del paa

Figur 7: På sightseeing i Berlin i 1920. Sørsdahl sees som nr. 2 fra venstre. (Foto: M. Hampel, Berlin)

Iste klasse, og drog gjennom Pommerns og Brandenburgs endeløse kornmarker til Berlin. Her sitter jeg nu paa hotel «Nordland» paa eget værelse og skriver. Jeg har netop spist aftenens bestaaende av kjeks meierismør, kaffe, og *hermetiske ferskner*. Her i Tyskland er det nemlig saa vanskelig med mat at vi har rustet os ut for de 2 dagene vi reiser gjennom det. Jeg har i aften været en liten tur i byen, men noget særlig godt indtryk faar man jo ikke av en slik natur gjennom Berlin. Det skulde ha været morsomt at ha hat en dag til at se sig omkring i Berlin; men jeg faar jo foreløbig være tilfreds med at ha *overnattet* i Berlin. Imorrgen kl. 6 form. reiser vi alt videre, og skal i morgen nat være i Rotterdam. Vi har det svært hyggelig og spiser og drikker udmerket. Jeg skal snart sende dig et nyt kort. Lev vel og hils Torbjør og Magg.

Hilsen din Sverre.

Unnskyld blyantskriften; men pen og blæk findes ikke her.

Brev datert Antwerpen den 17/08-1920
(Deltar i OL i Antwerpen i boksing.)

Tilbake i studiehverdagen

Kristiania 5/10-1920

Kjære mor!

Ja nu kommer jeg nok med det maanedlige sørgebud at jeg er pengelæns. Jeg vil derfor be dig ta ut av banken og sende mig 200 kr. saa fort som mulig + snippene.

Jeg liker mig fremdeles bra paa hybelen; men nu skal jeg flytte i november til et pensionat i nærheten som jeg har faat gjennom Vetlesen. Jeg skal dele værelse med en som er ansat i «Morgenbladet» og betale 205kr. pr. maaned; det er jo meget rimelig, og desuten skulde det være svært bra der, sa han som jeg skulde bo sammen med. Egentlig saa bryr jeg mig ikke noget om at bo i pensionat, men saa faar jeg da prøvet det ogsaa, og saa længe blir det forhaabentlig ikke.

.....

Hilsen din Sverre.

**Sørsdal skaffer os 2 dyrebare points
i boksning.**

**Efter Olympiadens haardeste boksekamp.
Fra «Aftenposten»s udsendte medarbejder.**

Sørsdal.

Antwerpen, 25de august.

Resultatet af bokningen blev to nye points for Norge. Sørsdal fik anden præmie i mellemvegt efter Olympiadens haardeste boksekamp. Præmielisten er: Fluovegt: 1. Ginnaro,

Amerika, 2. Anders Petersen, Danmark, 3. Gutherson, England. Bantamvegt: 1. Walker, Sydafrika, 2. Graham, Kanada, 3. Mackensle, England. Fjerdevgt: 1. Fritch, Frankrige, 2. Gauthet, Frankrige, 3. Garzena, Italien. Letvegt: 1. Mosberg, Amerika, 2. Godfred Johansen, Danmark, 3. Newton, Kanada. Weltervegt: 1. Schneider, Kanada, 2. Ireland, England, 3. Kolberg, Amerika. Tung mellemvegt: 1. Eagon, Amerika, 2. Sørsdal, Norge, 3. Frank, England. Let mellemvegt: 1. Mallin, England, 2. Prudhomme, Kanada, 3. Herzowitch, Kanada. Nr. 4 i denne klasse blev Stromme, Bergen. Tungvegt: 1. Rawson, England, 2. Soren Petersen, Danmark, 3. Eluer, Frankrige. Pointstallene foreges altså saaledes: England 11, Amerika 10, Kanada 9, Danmark 6, Frankrige 6, Sydafrika 3, Norge 2, Italien 1.

Figur 8: Sørsdahl forsvarte Norges ære ved olympiaden i Antwerpen i 1920 – fra Aftenposten 25/8-1920, side 4.)

Brev datert Kristiania den 27/10-1920

(Bare privat innhold. Noen linjer om at han driver med laboratorieøvelser i kjemi.)

Brev datert Kristiania den 10/11-1920

(Intet spesielt.)

Brev datert Kristiania den 20/11-1920

(Kort brev, mest om boksing. Han føler seg ikke helt i form, bekymret for treningen og har blant annet vært hos lege som sa han var litt overanstrengt og ikke burde delta i noe før jul.)

Kristiania den 13/12-1920

Kjære mor!

Tak for brevene og pengene. Du faar undskyldte at jeg ikke har skrevet paa en stund; men jeg har hat saa forfærdelig meget at gjøre at jeg ikke har hat tid. Jeg har nemlig i dag vært oppe i fysik og faat 2 altsaa næstbeste karakter. Jeg kunde alt sammen like til paa slutten, da jeg kom op i nogen matematiske formler som jeg ikke klarte; hadde jeg klart dem saa hadde jeg aldeles sikkert faat 1. Men jeg er naturligvis svært fornøid allikevel.

Ja den fysikken skaffer mange graa haar i hodet; de har strøket gjennomsnittlig 2 hver dag av 6 som hat gaat op. Saaledes var det flere som strøk for 2den og 3die gang. Forhaabentligvis var dette mit siste sammenstøt med den fryktelige matematik. Nu skal det bli dobbelt deilig at faa ferie. Nu skal jeg bare læse over en del anatomi, og saa legge bøkene bort og reise hjem.

Jeg kommer antageligvis fredag hvis jeg faar «reisetilladelse»; man maa nemlig ha tilladelse fra reisekontoret for at faa billett, og det faar jeg antageligvis. Blir det ingen anden raad, saa kan jeg gaa til Eidsvold og ta dampskib derfra; det blir jo bare morro.

Nu har jeg faat en ny værelseskamerat: en stud. real. Løyning. Han er 26 aar og blir færdig som lektor til sommeren. Han er meget hyggelig og vi kommer svært godt overens. Han er 1,92 høi (Jeg er 1,84 cm).

Ja saa kommer jeg altsaa fredag, hvis du ikke faar nogen anden beskjed. Hilsen din Sverre.

Syk

Kristiania den 26/5-1921

(Nå er det gått et halvt år uten brev. Han var i denne tiden syk hjemme på Hamar med pleuritt, sannsynligvis tuberkulose, i følge opplysninger fra ham selv. Tilbake i Oslo flyttet han tydeligvis inn på Studenterhjemmet.)

Kjære mor!

Endelig kan jeg da skrive til dig. Jeg vilde nemlig ikke skrive før jeg hadde været hos en læge. Jeg har hat de smertene under brystet temmelig kraftig hele tiden. Derfor gikk jeg til prof. P. Holst¹⁵ og ble undersøkt av ham i dag. Jeg fortalte ham om hele sykdommen og spurte hvad det kunde være for noe, men han kunde naturligvis ikke si no med en gang og bad mig komme op om litt senere. Imidlertid gav han mig en recept paa «Jodvasogen»¹⁶ som jeg skal smøre på under brystet hver morgen og aften. Jeg har nu bestemt mig til at tro fullt og fast paa jodvasogenet for at, om ikke netop den, saa ialfald *troen* paa den skal hjelpe.

.....

Hilsen din Sverre.

Kristiania den 1/6-1921

Kjære mor!

Ja saa faar jeg vel si noen ord om mit befindende; det er nemlig det aller viktigste for mig om dagen. Efter at jeg begyndte at smøre mig med det jeg fik av prof. Holst, er jeg blit stadig bedre, saa at jeg nu i mange dager har kunnet gaa lange stykker uten at kjende no synderlig til smertene, de blir stadig mindre og mindre og jeg smører og smører baade morgen og aften. Ellers er det ogsaa bra; jeg sover, spiser og fordøier maten godt og føler mig ikke slapp, saa nu skal du se jeg blir helt frisk igjen.

Her på studentehjemmet liker jeg mig fremdeles godt. Hyggelige mennesker og godt stel.

Jeg gaar hver dag og hører paa eksamen og læser ogsaa litt, men tør ikke gjøre for meget av det endnu.

Ja, saa faar du leve vel da, og skriv endelig snart. Hils ungene.

Hilsen din Sverre

15 Peter Fredrik Holst (1861-1935), professor i indremedisin.

16 Jodforbindelse til både utvortes og innvortes bruk.

Tilbake til studiet

Brev datert Kristiania 28/09-1921

(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 8/10-1921

(Intet spesielt. Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 28/10-1921

(Privat innhold. Om trening m. v.)

...

Jeg har selvfølgelig fremdeles like meget at gjøre. Men efterhvert blir det lettere at sette sig til at læse, baade fordi det blir en vane og fordi det blir mer interessant eftersom man kommer mer ind i det man læser.

Schjøtt¹⁷ og jeg «colloquerer» 15 sider kemi hver dag efter aftens; det vil si vi samtaler og eksaminerer hverandre. Paa den maaten kommer man godt og sikkert gjennom pensumet.

...

Hilsen din Sverre.

Brev datert Kristiania 20/11-1921

(Privat. Om skittentøy, penger m.m.)

Kristiania 18/01-1922

Kjære mor!

Tak for sist. Det var den besste juleferien jeg har nogen gang har hat. Her paa Studentterhjemmet har jeg faat eget værelse i 1ste etage. Det er litet og mørkt, men det er da allikevel *mit* og jeg synes det er bra, især i betragtning av den billige leie. Væggene er tomme, saa jeg maa se at skaffe mig litt at henge op paa dem. Jeg har alt bestilt nogen forstørrelser av de beste fotografiene mine. Men kunde ikke dere ved leilighet sende et par billeder fra et julehefte fra ifjor. Saavidt jeg husker var der et par ganske pene av Skredsvig. Du skjønner jeg faar se at pønta op litt som det heter paa ekte kristianiansisk.

Paa Studentterhjemmet er det ca 35 studenter, men heldigvis kjender jeg de fleste fra før saa jeg nu slipper at gaa rundt at præsentrere mig, for det er

17 Audun Schjøtt (1900-1971), senere nevrolog i Bergen.

Figur 9: Studentehjemmet i Underhaugsveien i Oslo, slik det så ut på Sørsdabls tid. (Foto: Karl Harstad ca. 1945-50). (Bilde tilhørende Oslo Museum).

en fryktelig pine. Jeg synes opriktig synd paa de som er fullstændig nye heroppe, og som ikke kjenner til jargonen ; for det fins nemlig en jargon her tiltrods for at halvparten er teologer. Det er hele 8 medicinere foruten et par fordelt paa de andre studier.

Søndag var jeg paa ski op i hytta. Den ligger fint til og er i det hele tat glimrende. Løypen dit op er fin fin og terrænget er noget ganske andet end det vi er vandt til rundt Hamar. Jeg og en til – en kjæk teolog – gik op søndag morgen. Et par andre hadde gaat op lørdag eftermiddag og laa endnu da vi kom dit op. Vi tændte op paa peisen for dem og satte paa grammo-fonen. Vi har nemlig grammofon der oppe med mange plater. Derpaa kokte vi kaffe og spiste. De som gaar op lørdag blir utstyrt med mat fra kjøkkenet paa St. hj. Saa hadde vi en fin tur nedover igjen og kom tilbake til middag. Den hytten er det beste ved hele hjemmet.

Da jeg kom ind til byen lørdag, gik jeg spurenstregs til universitetet og saa efter paa de auditoriene som allerede var aapnet. Der var alt sat visitkort, ikke bare paa alle bænkene, men paa hver eneste kvadratmeter av gulvet og rundt omkring langs veggene. Imidlertid da jeg begynte at granske visit-kortene og lappene, fant jeg at velvillige sjæle hadde optat plasser til mig i begge auditoriene og det paa de forreste bænkene. Well! saa stod resten til

Figur 10: Spisesal på Studenterhjemmet. (Foto: Anders Beer Wilse ca. 1920). (Bilde tilhørende Oslo Museum).

mig selv. De øvrige auditorier og lesesalen aapnedes ikke før den 16de præsis kl 8 om morgenen. Altsaa stod jeg op kl. 3 mandag morgen og vandret ned paa anatomicum. Der var alt kommet en del som hadde sittet fra kl. 2, men jeg kom allikevel langt frem i køen. Vi sat saa foran dørene i litt over 4 timer. Kl. 8 slap vi ind og jeg fik fine plasser baade paa læsesalen og auditoriene. Jeg kan altsaa se semesteret lyst i møte.

Jeg maa desværre be om 25kr. Det er forskuddbetaling paa hjemmet. Desuten kom de bøkene jeg har kjøpt paa 90kr, ikke paa 70 som de kostet før jul. En aldeles uberegnelig omstændighet gjorde at de ble saa dyre. Prof. Schreiner¹⁸ solgte sin nyutkomne bok før jul 20kr billigere i paavente av et statsbidrag. Han fikk imedlertid ikke noget statsbidrag, (merkelig nok for en slik *glimrende* bok), og boken blev altsaa 20kr dyrere.

.....

Din Sverre

18 Professor i anatomi Kristian Emil Schreiner (1874-1957).

Brev datert Kristiania 2/02-1922

(Mest om Studenterhjemmet og at det er kaldt og har vært et merkelig forbud mot ulltepper.)

Brev datert Kristiania 10/02-1922

(Mest om idrett.)

Brev datert Kristiania 12/02-1922

(Om Studenterhjemmets 46-årsdag m.v.)

Brev datert Kristiania 3/4-1922

(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 21/04-1922

(Privat innhold. Om livet på Studenterhjemmet:)

Gartnerutvalget (en de gartnerkyndige blandt studentene) her paa hjemmet har nu begyndt med havenarbeidet, og haven ser som sedvanlig ut til at bli pen. Vi har alt tat ut havebænkene, og sitter og soler os ute paa terrassen efter middagen og formelig samler paa arbeidslyst til eftermiddagen.

Jeg har nu flyttet paa et andet og meget bedre værelse; 5 studenter har nemlig reist til Tyskland, og saa har jeg faat et av værelsene efter dem. Det er et av de beste værelsene paa hjemmet. Det vender mot solsiden og haven, og er lyst og pent. Dessuten fins det paa veggene nogen store morsomme malerier, malet av min forgjænger som er noget av en kunstner. – Dette værelse faar jeg naturligvis ikke beholde længre end dette semester. I neste maa jeg vel nøie mig med alt som jeg efter ansienniteten tilkommer.

Ja som du ser har jeg det udmerket, og saa faar du la mig høre hvordan *dere* har det. Hils!!

Din Sverre.

Asker 2/06-1922

Kjære mor!

Jeg er nu paa Mindes pensionatskole i Asker og bærer titel av overinspektør. Jeg har bodd her siden mandag aften og har hat det meget bra. Skolen ligger meget pent til; det kan vel Torbjørg bevidne. Her er stor have, tennisplass og sportsplass.

Onsdag var jeg buden i eggedosislag nede i haven av lærerindene her. De kunde forresten ikke lave eggedosis. De tømte hele hvitten opi, og smaken blev ogsaa derefter. De hadde aldrig smakt no saa deilig sa de. Sikken saa deilig tænkte jeg.

Jeg hadde oprindelig ikke tænkt at reise hjem i pinsen, men nu tænker jeg at ta en tur allikevel. Grunden er nemlig den at naar jeg er borte fra Stud. – hjemmet 7 dage, da slipper jeg at betale for kosten i de dagene. Det blir 28kr. Hvis jeg derimot er borte mindre enn 7 dage, faar jeg *ikke no* godtgjort. Nu har jeg været her 4 dage; naar jeg saa blir hjemme i 3 dage, vil jeg tjene jernbanereisen + 4 kr. – Meget lurt – Hvis dere skal reise bort, maa dere ikke opsætte det for min skyld. Bare hæng nøkkelen under kjøkkentrappa. Kommer antageligvis med 6.55 toget fra Kristiania.

Hils!

Din Sverre

Brev datert Hamar 27/7-1922

(Privat innhold.)

Brev datert Hamar 7/8-1922

(Deltar i kretsmesterskap i friidrett på Hamar.)

Kristiania 5/09-1922

Kjære mor!

Jeg er nu i fuld gang med forelæsninger og læsning. Læsningen begynte forresten med en gang jeg kom ind. Hopstock¹⁹ blev hentet til fastsat tid og alt gik bra.

Heldigvis fik vi spise paa hjemmet ogsaa i august undtagen middag de 2 første dagene jeg var her inde. Jeg bor nu ikke paa selve Stud. hjemmet, men har faat et værelse paa hotellet som tilhører hjemmet.

Værelset er bra, har centralopvarmning og en heldigvis usedvanlig stille. Det er forresten samme værelse som jeg hadde midlertidig i fjor sommer da jeg var her inde en 3 ukers tid. Det eneste som ikke er bra er sengen som er alfor kort, saa jeg maa ligge krøllet.

.....

Hils allesammen.

Din Sverre.

19 Prosektor i anatomi Halfdan Hopstock ((1866-1925). Uklart hvorfor han ble «hentet».

Har faat plads paa alle auditorier og paa læsesalen. Jeg kom ned paa universitet først kl 5 om morgenen; andre sat dernede fra kl 10 aftenen forut.

Kristiania 18/11-1922

Kjære mor!

.....

Forrige lørdag og søndag var jeg i hytta for første gang i dette semesteret. Veiret var stygt og subbete, ofte gik vi i vand til knæs, men saa var det desto bedre at komme frem til hytta. Det første jeg gjør naar jeg har faat laast op døra i hytta er at veive op grammofonen og sette paa «Smiles», den passer saa fint i ei hytte. Dernæst blir det at fyre paa peisen og sette over kaffekjelen og saa kler jeg av mig og tar kold avrivning og bytter paa rent tørt tøy som jeg bestandig har med mig til hytta. Dette trængtes særlig denne gang da vi kom dyvaate frem. Paa den maaten undgaar man forkjølelse og kan ha en tør og behagelig aften ved peisen idet man lytter til grammofonens toner....

I forrige uke tok jeg mig en tur op til Hollum²⁰ og saa til ham. Han ligger paa Glitre sanatorium i Hakedal- en times reise fra byen. Han var meget glad over at faa besøk og saa svært godt ut. Han skal visst faa reise hjem til jul, saa det ser heldigvis ut til at gaa bra.

Jeg har nu *saa smaatt* begyndt at træne igjen, og det var naturligvis en sand fryd at faa paa hanskene igjen efter saapas langt ophold.

For et par dage siden fik jeg diplommet for 2den præmie i Antwerpen. Det er meget statelig og pent og kommer til at bli en fryd for mit værelse, men jeg maa altsaa først faa sat ramme paa det. Diplommet er meget stort (ca. 1 m), saa rammen blir noksaa kostbar, og da jeg ogsaa skulde ha et par nye turnsko, maa jeg desverre be dig sende mig 30kr naar du faar tid.

Hils saa meget!

Din Sverre

Kristiania 22/11-1922

Kjære mor!

Det er længe siden jeg skrev, men du faar unskyldte. Jeg er midt oppi eksamen og læser hele dagen. Vi var oppe i kemi for 14 dage siden, og fik

20 Fredrik Mürer Hollum (1898-1983) ble selv spesialist i lungesykdomer og lungetuberkulose i 1933.

censuren tirsdag. Jeg fik 7, akkurat som jeg hadde ventet efter det jeg hadde præstert. Ytre-Eide²¹ her paa hjemmet fik ogsaa 7.

I dag har jeg været oppe i anatomi skriftlig og sittede i aulaen fra 9 – 4. Det var en haard tårn, men jeg tror jeg har gjort det noksaa bra. Tiden blev litt knap, men jeg blev da færdig saavidt det var. Om en ukes tid skal jeg op i fysiologi skriftlig og det blir vel kanske det værste. Senere skal vi saa op i mundtlig anatomi og fysiologi.

.....

Din Sverre

Kristiania 4/12-1922

Kjære mor!

Ja som du vel har set har jeg hat en vellykket «come back» -kamp. Det var stor spænding og jubel i Cirkus. Om aftenen var det en flot og morsom fest paa Grand i den røde sal med tilhørende kabinetter. Jeg var ogsaa inde i speilsalen og drak et glas champagne efter indbydelse av en stortingsmand fra Sandefjord. Han var svært interessert i sport og var en hyggelig mand.

Jeg har vært noksaa spænt paa hvordan det vilde være at komme på podiet igjen, og har slitt temmelig haardt med træningen de sidste ukene. Det gik altsaa meget bra, og nu skal det være «schluss» med boksingen før 1ste avdeling. Nu er jeg selvfølgelig i best mulig kondition og nu skal jeg ta indspurt med læsningen de sidste 14 dage. Saa skal det smake at faa en ordentlig juleferie. Eksamen har nu paagaat i længre tid. De skriftlige prøver er ferdig og man har begyndt med det mundtlige. Opgavene i kemi var lette, i anatomi var de ikke saa værst, i fysiologi var de noksaa vanskelige. Ingen av opgavene var imidlertid vanskeligere end man måtte vente sig naar man gaar op til eksamen. Vi har bare 1 oppe til 1ste avdeling her paa hjemmet. Han og jeg har læst meget kemi sammen i høst og jeg synes ikke han var noe særlig bedre end mig. Han greidde sig meget bra i kemi idet han fik 9. I anatomi derimot har jeg ikke trodd noe særlig paa ham, og dessverre saa strøk han ogsaa nu for et par dage siden i anatomi. Han har strøket en gang før, saa nu til vaaren har han altsaa sin sidste chance; men da klarer han det nok.

Jeg kommer hjem antagelig 20 december, jeg skal nemlig hjelpe Hopstock sidste gang da. Ja det er sandt, du faar ha tak for pengene du sendte, det var jo flere end jeg hadde bedt om, men never mind!

21 Johan Lorentz Ytre-Eide (1897-1992), senere allment praktiserende lege i Bergen.

Ja saa faar du ha god bedring med armen da! Hils!
Din Sverre

Brev datert Kristiania 15/1-1923
(Løst og fast om studentlivet.)

Klinisk studium og en sørgelig kjemieksamen

Kristiania 23/01-1923

Kjære mor!

.....

Nu har jeg da begyndt paa mit nye studium og liker det meget godt. Jeg gaar dels paa Ullevaal dels paa Rikshospitalet. Kl 1/2 9 hver morgen har vi klinik paa Ullevaal under overlæge Scheel.²² Vi har en ny patient hver dag og saa blir vi da efter tur tat frem for at eksaminere og undersøke patienten. Paa den maaten faar vi se temmelig mange tilfælder, og det er meget interessant. Paa Rikshospitalet har vi nogen kurser og forelæsninger. Idag saa jeg paa min første obduktion; meget interessant.

Hvad angaar bøker og instrumenter og denslags blev det nok meget mere end jeg hadde tænkt, saa jeg maa nok be dig om at sende mig 110 kr til for denne maaneden. Vor lærebok i internmedicin koster 140kr! Jeg har ordnet mig med bokhandleren saaledes at jeg kan faa betale 30kr maaneden paa den boken. Jeg har betalt de 30kr for denne maaneden men da maa jeg altsaa faa tilsendt 230kr pr. maaned istedenfor 200 utover. Jeg trodde du helst vilde ha det slik, men du faar skrive om det. Faar haabe det gaar i orden med overskridelsen av laanet. Skriv og fortæl hvordan det gaar med det.

.....

Din Sverre

Brev datert Kristiania 2/3-1923
(Privat innhold)

22 Overlege Olaf Scheel (1875-1942).

Kristiania 26/03-1923

Kjære mor!

.....

Nu netop har Hollum været paa besøk hos meg. Han kom ikke ind på hjemmet i dette semestret fordi han har været syk. Man er temmelig forsiktige med de som har været syke her paa hjemmet; man vil nødige ha dem igjen for tidlig efter sykdommen. Antagelig p.g.a hjemmets renommé. Det var visst ogsaa grunnen til at jeg ikke kom ind høsten efter jeg hadde været syk.

Hollum ser nu ut til at være helt frisk, han bor i en villa ute ved Smestad; men tar det naturligvis rolig med læsningen.

Jeg har nu faat mit første guldindlæg i tændene, jeg har gaat og blit behandlet hos Torbjørg en tid, og lørdag fik jeg sat ind en stor guldklump. Meget pent (og dyrt) arbeide.

.....

Din Sverre

.....

Brev datert Kristiania 30/3-1923

(Om påske i Nordmarka.)

Kristiania 21/4-1923

Kjære mor!

Tak for brev og penger.

.....

For øieblikket maa jeg si at jeg ikke interesserer mig no videre for dansemorroer; men faar haabe det forandrer sig inden den 17de. Vi blir færdige med det skriftlige i midten av mai, og med det mundtlige i midten av juni antageligvis, men før vi kommer saa langt maa vi altsaa ha greid kemien som gaar av stabelen nu fredag. Jeg haaber jeg *lærer* den paa de 5 dagene som er igjen. Det er anmeldt 104, men forhaabentlig og antagelig trækker en hel del sig, for der kommer ikke igjennem mere end ca. 55. Ja dette blir bare eksamensnak, men jeg befatter mig ikke med noe andet om dagen, ja har forresten ikke gjort noe andet i de siste 2 aarene. Alt skal utsættes til efter eksamen, man maa ikke befatte sig med noget ved siden av arbeidet

Figur 11: Studentrevy (?) i 1920-årene. Sannsynligvis er det en medisinerrevy, ettersom kulissen i bakgrunnen likner klokketårnet på den daværende kirurgiske bygningen på Rikshospitalet i Pilestredet. Menn utkledd som kvinner var åpenbart ansett som ustyrtelig morsomt. (Foto: Fotocentralen, Kristiania)

som kan distrahere. Følgen blir at man blir frygtelig ensidig utviklet, man blir fagmenneske og blir staaende paa samme trin aandelig som legemlig. Men til sommeren skal det vel bli anderledes.

.....

Din Sverre.

Kristiania 15/05-1923

Kjære mor!

Det gik altsaa galt allikevel paa trods av dine og Torbjørgs gunstige linerle:

Det strøk ialt 17 stykker deriblandt en mand som har tat tysk doktorgrad i *kemi* og som efter sigende og saa skal være diplomingeniør fra Trondheim i *kemi*. Samme «dr» har været ansat som amanuensis paa de kemiske labo-

Figur 12: Medisiner militærtjeneste. (Foto: Sannsynligvis Sverre Sørsdal)

ratorier for medicinere og jeg hadde ham som min overordnede da jeg var paa laboratoriet. At manden kan meget kemi derom er ikke tvil saa det høres jo litt underlig ut.

Nuvel alt dette skal ikke jeg benytte som undskyldning for mig. Jeg skal saa villig indrømme at jeg ikke kunde nok. Og jeg tænkte før jeg gik op at hvis jeg bare fik litt mere tid paa mig saa skulde jeg kunde lære meget mere. Det er værre med de som gaar op og tror de er perfekte og allikevel stryker, det fins nemlig slike, og for dem maa det være noksaa haabløst.

Det har været et haardt semester. Ikke tale om noen 8timers arbeidsdag. Gjennomsnittlig har det nok været en 10-11 timer. Ikke tale om noen hviledag. Søndag har jeg arbeidet baade formiddag og ettermiddag. Nu tror du at jeg har læst for meget og at jeg ikke kunde tænke klart til eksamen. Det er ikke tilfælde. Jeg var like rolig og like godt oplagt som ellers, og jeg har fremdeles god læselyst saa nogen overanstrengelse er det ikke tale om. I det hele tat tror jeg at jeg har vanskelig for at bli «overanstrengt». Faar haabe det kommer til nytte senere.

Nu vil jeg selvfølgelig indrømme at hvis man har tid, saa vil det absolut lønne sig at læse litt mindre. Derfor vil jeg i neste semester ikke læse efter aftens og ialfald ikke søndag ettermiddag.

.....

Din Sverre

Brev datert Kristiania 25/06-1923 (til Magg)

(Mest om sport)

Medisiner militærtjernereste

Fredriksværn 29/7-1923

Kjære mor!

Idag er det regnveir her nede, og alle gutta sitter inde i brakkene og spiller kort eller læser. I anledning av Olsok skal der idag arrangeres endel festligheter i leiren. Der skal være stort baal paa fæstningsvolden, soveposeløp, kapproning paa tønder, avis, foredrag, musik og tilslut dans. Det ser ut til at bli svære greier, bare kjedelig at veiret er saa daarlig. Ellers har vi gjennomgaaende hat fint veir, og da er det nydelig her nede. Fra endel fjeldknauser har vi en glimrende utsigt til alle kanter. Først utover havet som ligger helt aapent her, dernæst opover Kristianiafjorden, vi ser bl.a. Færder fyr meget tydelig. Hele Larvik kan vi ogsaa se. Den ligger litt længre ind i fjorden, bare en 20 min. fergereise fra Freds.vern. Paa den andre kanten har vi Nevlunghavn som er et yndet utflugtssted for medicinerne efter at arbeidet er slut om eftermiddagen

Ekstersisen er nu blit endel morsommere. Vi har delvis sluttet med pladseksersisen og gaat over til rekognoceringer, avstandsbedømmelse ute i terrenget, og skytning ikke minst. Fredag hadde vi vor første utmarsj. Vi hadde pakning og gevær og masjerte i tre timer. Efterpaa var det mange saare ben og megen elendighet. Saarbenthet er som bekjendt den marsjrendes værste fiende. Mine ben holdt heldigvis. Jeg har snakket med kapteinen om perm. til bryllupet, og han trodde at det ikke var noget i veien for at jeg fik fri de dagene. Jeg reiser antageligvis fredag formiddag herfra, henter kjolen i Kristiania, og kommer hjem med siste tog om aftenen. Der følger ikke hvit vest med kjolen, saa hvis du tror det gik an at faa laane en hos Granerud, saa kunde jo jeg ordne det lørdag. Saa vilde jeg gjerne at du skulde høre om Jølstad kan laane meg en chapeau *claque*, hvis ikke, saa skriv om det saa skal jeg ordne det i Kristiania. Reisepengene kommer vel paa en 25kr tenker jeg. Jeg har faat Maggs brev; tak for det. Min adresse er bare *navnet, tittel og «medicinerleiren», Fredr. vern.* Dere behøver ikke bemøie dere med noget nummer. Nu skal vi straks spise ukens festmiddag; øksekjøt og sviskegrøt.

Hils Magg.

Din Sverre.

Fredriksvern 8/8-1923

Kjære mor!

.....

Jeg sitter nu i vaktstuen og skriver. Jeg er nemlig paa vakt. 10 mand av medicinerne har et døgn vakt efter tur. Hver mand gaar i alt 8 timer, men opdelt i 4 skift. Paa den tiden maa man ha klærne paa hele døgnet rundt med belte, patrontaske, bajonet og alt sammen, selv naar man sover. Vaktmandskapene sover alle i vaktstuen og har hverken madrass eller hodepute under sig. Jeg er blit avløsningsfører (ell. avføringsløser som det kaldes) d.v.s jeg marsjerer rundt med mandskapene, avløser de gamle postene og indsætter nye. Jeg slipper paa den maaten at *gaa* vakt hvilket er et stort gode. Riktignok maa jeg op og ut hver anden time og greie med avløsningen, saa det blir ikke saa meget søvn, men til gjengjæld har jeg eget rom og en liten madrass at ligge paa.

.....

Din Sverre

Brev datert Fredriksvern 21/8-1923

(Generelt om opplevelser i Fredriksvern.)

Kristiania 31/8-1923

Kjære mor!

Jeg er nu atter i Kristiania og er kommet i civile klær igjen. Vi reiste igaar fra Fredriksvern tidlig om morgenen. Vi marsjerte fra Fr. vern. til Larvik, og tok toget derfra til Kristiania. Marsjen foregik i sprutende regnvær, saa vi var temmelig vaate da vi kom paa toget, men alt var idel jubel og glede. Vi har jo været gjennomvaate saa mange ganger i løpet av sommeren uten en gang at faa lit snue saa det gjorde ingen ting, saa meget mere som vi nu var færdige med hele skitten og reiste ad friheten til. Naar jeg nu ser tilbake paa sommeren, maa jeg si at jeg har hat det ganske godt. Livet paa moen er som regel ikke morsomt. Man pleier at si at det er ensformig og strabasiøst og fullt av ærgrelser. At det av og til er ensformig, det maa jeg være enig i. Hvad strabadsene angaar, saa kan jeg ikke dømme helt rettfærdig for jeg var baade ældre og betydelig sterkere end de fleste andre der nede saa at jeg ofte gik fuldstændig ubesværet gjennom naar de andre bandte og svor over anstrennelsen. Det kan være mange ærgrelser paa moen vis man ikke optrær med

taalmødighet og prøver at sette seg ind i befalets stilling. Saaledes var det meget grin og misfornøielse blandt mange i begynnelsen, og de forbandte befalet og kaldte kapteinen for en udannet pøbel fordi han av og til gik lit haardt frem og brukte noen kraftuttryk. De hadde kommet paa moen uten at forstaa forskjellen paa det militære og det civile liv. De forstod ikke at man i det militære maatte underordne sig fullstændig befalet for diciplinens skyld. Jeg fortalte dem det og sa at de nok vilde skifte mening senere; og ganske riktig. Paa slutten indrømmet de fleste at baade kapteinen og sersjanten var nogen kjække karer.

De siste dagene der nede hadde vi det svært godt. Det var det rene badeliv. Kapteinen hadde lovet os at naar kadettkompaniet reiste, skulde vi faa det roligere. Han stod nemlig da ikke længer under oberstens opsig. Den væsentligste tjeneste vi da hadde var gymnastikk og badning og lekekrig med løsammuniton. Mandag marsjerte vi et kort stykke utenfor Fr.vern. og slog leir paa en slette like ute i havbrynet. Vi slo op vaare telter og kokte og stekte vaar mat. Efter at det var blit mørkt, samlet vi sammen kvist og ener og laget et kolossalt baal oppe paa en fjellknaust. Vi satte os saa rundt baalet sammen med kapteinen og sersjanten og pratet og sang. Det var den herligste aften jeg nogensinde har sett. Fra knausen saa vi tre fyr: Stavern, Svenør og Færder som blinket vekselvis ut i natten. Det var fullmaane, og hele havet utover glitret formelig som sølv. Under os indover mot land laa leiren med alle teltene lysende spøkelsesaktig hvitt i maaneskinnet. Først klokken 1 gik vi til køis. Ut paa natten vaaknet vi av et forfærdelig uveir. Det lynte i et træk saa det var fullstændig lyst inde i teltene og regnet fosset ned. Men jeg for min del laa fullstændig tørt. Teltdukene var tette, desuten hadde vi gravet en rende rundt hele teltet for at lede eventuel regn bort, og lagt torv rundt hele nedre kant av teltet. Om morgenen var det atter straalende veir. Tjenesten den dagen bestod i gymnastik, bading og om eftermid-dagen «puds» altsaa det rene badegjestliv.

Siste dagen var vi indbudt av overlægen ved Kysthospitalet der nede til at bese hospitalet. Hospitalet er væsentlig et tuberkulosehospitalet. Overlæge Sundt²³ gik selv omkring og forklarte meget greit. Han viste os omkring fra kjelder til loft og viste frem en masse patienter med forskjellige lidelser. Hospitalet ligger glimrende til, like ned til stranden med havet like ind paa sig, men allikevel lunt, og suger formelig sol til seg. Patientene laa fullstændig nakne rundt omkring paa de svære altaner og solte sig. Jeg har aldri sett saa brune mennesker før, enkelte var næsten sorte, saa skulde man nogen steds bli helbredet av sol, saa maatte det være der. Overlægen fortalte da

23 Halfdan Sundt (1873-1951), tuberkuloselege og spesialist i kirurgi.

ogsaa at hospitalet hadde en overordentlig stor helbredelsesprosent. Besøket var meget interessant.

Naar jeg nu ser tilbake paa rekrutskolen, maa jeg si at minderne som man har efterpaa næsten er det beste ved den. Ogsaa det herlige friluftsliv vi har hat. Bare det synes jeg gjør militærtjenesten berettiget. Tænk paa alle de dovne slaskene som ellers ikke gidder befatte sig med sin krop, men som nu maa drive systematisk træning ute i sol og vand frisk luft. Man kan se stor forskjel paa dem fra de kom paa moen og til nu. Nu er de brune og veltrænede, og en del av dem ialfald har faat saapass smak paa idrættslivet at de vil fortsætte at træne. Jeg har saaledes sikret studentenes idrætsklubb 20 nye medlemmer dernede.

Jeg kom som sagt hit igaar middag og fandt værelset mit i fuld orden og fru Poppe²⁴ i godt humør saa alt var saare bra. Jeg fik av meg millitærklærene i en fart og befunder meg yderst vel i det civile. Jeg hadde hat lyst til at reise hjem et par dage da universitetet ikke begynner før torsdag men det blev det altsaa ikke no av desværre saa nu faar det vel være til jul.

Jeg er som sagt alt kommet i fuld orden, det eneste jeg mangler er penger for maaneden og lit tõi. Hvad pengene angaar saa vet du at det trængs mere i den første maaneden av semesteret end ellers. Desuten tror jeg at jeg maa ha nye sko. De brune er nu saa slitt at jeg ikke tror det lønner seg at stelle dem. Hvis du er enig i det, saa vær saa snild at send meg 250kr. Hvis ikke, kan jeg vel nøie mig med 25kr mindre.

...

Din Sverre.

Brev datert Kristiania 15/9-1923

(Gratulasjonsbrev til moren. Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 2/10-1923

(Kort brev. Intet spesielt.)

24 Lovise Poppe, også betegnet «frua», var husmor på hjemmet fra 1910 til 1939.

Flere eksamener

Kristiania 16/12-1923

Kjære mor!

Ja nu er jeg altsaa helt færdig og er paa en maate en lykkelig mand. 8 i fysiologi ansees for at være en bra karakter, men jeg tror allikevel at jeg hadde fortjent litt bedre efter det jeg hadde skrevet. Nu synes jeg selv at misfornøielse over erholdte karakterer ikke tar seg no særlig ut, det tyder som regel paa overvurdering av sig selv og mangel paa selvkritik. Jeg er da heller ikke misfornøiet. Nu er imidlertid fysiologien en videnskab med mange teorier hvorav den ene ofte kan være like god som den anden, og det er en kjendt sak blandt medicinerne at naar man skal op for Torup²⁵ bør man helst servere ham hans egne ord. I min «avhandling» (jeg hadde 16 fullskrevne foliosider) hyldet jeg ikke tilstrækkelig Torups teorier, men holdt mig til min engelske lærebok som er den største og beste av de ved universitet *autoriserede* lærebøker i fysiologi. Det Torup i sin kritik av mine opgaver nævnte var da ogsaa ting som var fullstændig riktig efter min lærebok, men som ikke fuldt stemte overens med hans egne teorier. Nuvel, jeg var straalende over min otter og beholdt min *ganske lille smule* misfornøielse for mig selv. Torup som pleier at være ubehagelig overfor saa vel flinke som daarlige til eksamen var merkelig velvillig da jeg var oppe.

Torsdag var jeg altsaa oppe i anatomi for Schreiner. Jeg gjorde det saa bra som jeg i det hele tat kunde og stod antagelig til 11 i det muntlige. Her er det imidlertid ogsaa det skriftlige som er det viktigste. Her hadde jeg paa forhaand sat mig til ca 8, og det slog ogsaa saa til i det jeg jo tilsammen fik 9. Jeg fik altsaa 7,8,9, og er meget fornøiet over resultatet. En syver i kemi har ikke saa meget at si; kemi er bare et bifag og veier bare 1/3 av hver av de to andre. Alt i alt staar jeg litt under laud, men ikke mere end at jeg skulde kunde hæve mig op i det til 2den avdeling, men, den tid, den sorg.

—

Ytre Eide fik 7,7,8, selvfølgelig stor glæde. Jeg har nu hat et par vidunderlige dage. Jeg kan ikke huske at jeg har været saa fornøiet nogen gang i mit liv som nu. Det er saa merkelig at vaagne om morgenen og vite at man ikke skal ta fat paa bøkene igjen. Jeg maa bekjende at jeg gjennomsnitlig har arbeidet 10 timer om dagen søndag som hverdag helt siden midten av oktober. Men nu er det altsaa schluss. Det er ikke verd at du snakker om at jeg har læst saan og i det hele tat at jeg har været oppe til eksamen; det

²⁵ Professor i fysiologi Sophus Carl Frederik Torup (1861-1937).

Figur 13: Sverre Sørsdal på friidrettsstevne. (Ukjent fotograf)

er bedst at det passerer i stillhet. Jeg er jo litt sent ute, og folk tænker ikke paa at det at være syk og være borte fra studiene et helt vaarsemester det har sine virkninger *utover* den tiden man har været borte.

Fredag aften hadde vi stor kandidatmiddag for de bortdragende kandidater og det var meget festlig. Glæden var ubeskaaret idet det har gaat bra for alle de som har været oppe til eksamen i dette semester. Frua har vist sig enestaaende overfor os eksamenskandidater. Hver gang vi er oppe til skriftlig eksamen, faar vi med oss en stor æske med bløte kaker, naar vi kommer hjem, er det varmt i værelset, og en stor biff staar færdig. Jeg faar vel gi hende en blomst naar jeg reiser. Eller hvad synes du?

.....

Din Sverre

Studium, trening og vond arm

Kristiania 9/2-1924

(Avsnitt av privat innhold tatt ut, blant annet om hvor heldig han er som kan få gratis tannbehandling hos sin søster og til tider som passer for ham.)

Kjære mor!

.....

Jeg driver fremdeles paa Ullevaal og liker mig udmerket. Min forrige patient er utskrevet; og jeg har faat en ny, en liten gut som antagelig har no lungetuberkulose. Som du kanskje har hørt har jeg enkelte ganger snakket om at jeg av og til har hat vondt i den høire albuen. Jeg fik det engang for to aar siden da jeg faldt med albuen paa en sten og senere har det gjort vondt naar jeg strækker armen kraftig ut. Jeg kan naturligvis ikke bokse ordentlig med en saan arm og jeg har derfor røntgenfotografert den og fundet en avrevet knokkelsplint inde i leddet. Jeg har snakket med en kirurg nede paa Rigshospitalet og han mener den bør tages ut. Jeg gaar nu og venter paa besked om naar de kan ta mig. Det er visst ingen vanskelig operation, men det kjedelige er at jeg maa holde op at træne et par uker, og tiden er jo noksaa kostbar nu før de olympiske leke.

Jeg staar straks nu paa farten og skal opover til hytta. Vi har et straalende veir og fint føre om dagen. Ja, lev saa vel da!

Din Sverre

Kristiania 28/2-1924

Kjære mor!

Tak for de to siste pakkene, kringlen smakte excellent, ogsaa saa meget da! Jeg lever som en greve om dagen.

Mandag kom jeg ut fra Rikshospitalet hvor jeg da hadde ligget 10 dage. Jeg blev operert i høire albu og fik tat ut to bruskstykker som laa løse inde i leddet og hindret bevægeligheten. Dette har jeg nu gaat med i to aar. Jeg husker tydelig at første gang jeg merket det var sommeren for 2 aar siden da jeg engang faldt paa albuen paa en sten. Altsaa boksingens skal ikke ha noen skyld her!!!

Nuvel operationen var nok ikke saa liketil som jeg hadde tænkt. Jeg blev helt bedøvet, saa nu har jeg daa prøvet hvordan *det* er. Det var ganske interessant, og jeg følte ikke noe ubehag ved det, hvilket jo er noksaa almindelig. Derimot hadde jeg ganske store smerter i armen saa jeg ikke fik sove noget de første nættene. Operationen hadde gaat bra. Jeg fik efterpaa se de 2 bruskstykker som var tat ut og undret mig bare over at de ikke hadde gjort mig fuldstændig ubrukelig i armen før. Det var reservelæge Nicolaysen²⁶ som foretok operationen, og baade han og de øvrige læger der var meget hyggelige mens jeg laa der. Nu er saaret grodd og jeg er all right med undtagelse av leddet som naturligvis endnu er endel stivt, og det kommer vel til at ta en tid før det blir helt brukelig, men da skulde det ogsaa bli bedre end det har været.

Vi har et straalende veir om dagen med glimrende skiføre i Nordmarken; bare sørgelig at jeg ikke kan gaa paa ski nu. Jeg sitter istedet hjemme og læser litt og det kan jo ogsaa være nyttig.

Faar haabe jeg snart faar høre litt fra dig, det er nu omtrent en maaned siden sist, og da skulde det vel saann omtrent være tiden?

Ja lev vel da!

Din Sverre

26 Han lå altså på en kirurgisk avdeling på Rikshospitalet. Ved kirurgisk avdeling A var Johan Nicolaysen (1860-1944) sjef. Men siden det uttrykkelig sies reservelege, var det sannsynligvis professorens sønn Knud Dahl Nicolaysen (1891-1973) som opererte Sørsdahl, fordi denne hadde utdannelsestillinger i kirurgi ved Rikshospitalet på denne tiden.

Kristiania 9/3-1924

Kjære mor!

Tak for brev og penger. Opholdet paa sykehuset var ikke dyrt. Jeg maatte deponere 75kr ved indlæggelsen, og de fik jeg «laane» av Torbjørg da jeg selv ikke hadde flere igjen. Da jeg reiste, viste det sig imidlertid at det alt i alt bare kom paa 30kr, svarende til «kost og pleie» mens operationen var fri. Resten av de 75kr fik jeg saa beholde idet Torbjørg ikke vilde ha dem igjen!

Jeg er nu all right, kan for længst ta paa mig snippen selv og barbære mig selv, kort sagt jeg kan gjøre alt undtagen – at bokse. Det gaar vel jevnt fremover med armen, men desværre svært langsomt saa jeg faar antagelig ta nogen timer hos en massør.

Idag var jeg for første gang paa ski. Jeg brukte 1 stav, og da det samtidig var daarlig føre og jeg hadde «smurt mig skvær bort», gik det ikke netop no særlig straalende.

.....

Din Sverre

Kristiania 6/4-1924²⁷

Kjære mor!

Tak for brev og penger. Jeg kommer hjem antagelig tirsdag før paaske, men kommer vel alene for jeg vet ikke av noen som jeg har lyst paa at be med mig.

Førrige søndag var jeg paa en temmelig lang tur i Nordmarken, jeg brukte 2 staver og det gik udmerket, jeg kjente ingenting i armen. Den blir stadig bedre saa nu er den like god som før operationen, og bedre blir den. Jeg har gaat hos massør de siste ukene, hver dag, og det har hjulpet storartet.

.....

Din Sverre

²⁷ Han ble operert i albuen i februar 1924 og var likevel «fit for fight» på toppnivå ved de olympiske leker samme år!

Brev datert Kristiania 28/4-1924

(Kort, privat brev.)

Brev datert Kristiania 23/05-1924

(Brev vedr. penger.)

Brev datert Kristiania 21/6-1924

(Om boksing, at han har tapt mot von Porat²⁸, om forberedelser til OL-reise.)

Brev datert Kristiania 30/6-1924

(Om klær og penger.)

Til olympiaden i Paris

Nordsjøen 7/7-1924

Kjære mor!

Ja nu befinner jeg mig ute i Nordsjøen og har ikke set andet end hav rundt omkring. Det blaaser kraftig og det er svær sjø saa skriften blir nok endnu mere ujevn en sedvanlig. Du maa ha mange tak for alle pengene du sendte. Jeg fik desuten 100 kr av Torbjørg, saa jeg har det bra. Torbjørg kjøpte en pyjamas til mig som hun sa var fra dig. Likeledes tak!

Vi reiste fra Kristiania lørdag middag med skibet Biarritz. Det var daarlig veir, regn og blæst ved avgangen. Senere paa dagen klarnet det imidlertid op saa vi hadde en pen tur ut av Kristiania-fjorden. Vi er 9 bokser, 3 tennisspillere, 1 svømmer og 2 femkjæmpere samt et par «ledere». Desuten er det ca. 20 almindelige passagerer. Bokserne har faat køier paa 3die plads helt fremme i baugen. Der er kun to 1ste klasses ledige og de blev der kastet lod om blev der sagt. Hvordan det var med lodkastningen vet jeg ikke, men jeg blev ialfald tildelt den ene av dem, og glad var jeg. Ut paa kvelden lørdag da vi kom ut av fjorden og ut i aapen sjø, begyndte moroa. Vinden frisknet paa, og sjøen blev følgelig større og det varte ikke længe før sjøsyken begyndte at melde sig. Jeg merket ingenting og overlot derfor min fine køi til en av de lidende. Jeg selv la mig paa en sofa i røkesalonen.

²⁸ Otto von Porat (1903-1982), bokser, olympisk mester i tungvekt i 1924, altså tyngre enn Sørsdal.

De to trente sammen, og kampen ble ifølge brevet arrangert for å skaffe penger til OL-reisen.

Paris 9/7- 1924

Sjøgangen blev for sterk hin aften, saa jeg maatte avbryte, og da blev det ikke mer skrivning før jeg var vel installert i Paris.

Vi hadde sterk sjøgang hele turen ned til Antwerpen. Flere var derfor daarlige hele tiden og kunne ikke spise. Jeg var heldigvis all right hele tiden og hadde udmerket appetit. Men saa var det ogsaa en opdækning til maaltidene som jeg ikke har set maken til. I det hele tat synes jeg hele turen var bra, men var allikevel glad da vi kom til Antwerpen tirsdag morgen. Det var morsomt at befinde sig paa gamle tomter, men det blev ikke sa meget at faa se for vi reiste videre omtrent med det samme med toget til Paris. Vi reiste paa 2den klasse og hadde det udmerket. I Bruxelles traf jeg Annar Jølstad paa stationen og leverte ham en pakke som jeg hadde med fra Jølstad. Vi reiste gjennom krigslandskapene og kunde fremdeles se merker efter ødelæggelsen i form av ruiner og granathuller, men stort set var det gjenopbygget og gjenopdyrket meget. Samme eftermiddag kom vi til Gare du Nord i Paris – den vidunderlige stad. Vi tok bil til Gare St. Lazare og tok derfra toget til Colombes – ca. 1 mils vei fra Paris's centrum. Fra stationen Colombes gik vi saa en 10 min. vei til den olympiske «landsby» ell. paa fransk – village olympique hvor alle idrætsmændene bor. Den bestaar av smaa træhuser med 2 værelser, med 2 senger i hvert værelse. Jeg bor sammen med Stokstad og har det meget hyggelig. Like utenfor døren har vi porcel-

Figur 14: Den norske boksetruppen ved olympiaden i Paris 1924. (Ukjent fotograf)

lænsvask, dusj og vandcloset saa det er meget bekvemt. Midt i «landsbyen» er det en større brakke med spiserum for hver nation og kjøkken. Vi spiser slik: kl. 8-9 første -frokost med chokolade fransk brød og smør og egg. Kl. 1 lunch med brød, smør en kjødret og frugt, *rødvín* og øl.

Kl. 7 middag med suppe, grønsaker, kjøt, frugt, *rødvín* og øl. Maten er bra, men ikke netop som vi er vandt til med hensyn til tidsordningen for maaltidene, og drikke.

Colombes er en forstad til Paris og her er det store stadion bygget like i «nærheten» av «landsbyen». Jeg var der idag og saa paa fri idræt som foregaar der.. Det er et imponerende stadion, med fine baner og svære tribuner, og det hele ligger i ganske pene omgivelser. Under øvelsene er det et meget broget liv paa tribunene. Det er mange rare typer, fra alle verdens kanter, og en masse sprog *skriker* i ørene paa en.

Jeg øver mig i fransk saa godt jeg kan. Det er ikke saa let at snakke længre setninger men jeg klarer mig godt med staaende uttryk og vendinger.

Ja her er meget at skrive om, men jeg faar vente til jeg kommer hjem, da skal jeg fortælle.

Vi har alt begyndt træningen her nede, og det var godt at faa myket sig op efter reisen, for trods alt blir man ikke no særlig oplagt efter en saan reise, saa vi trenger nok den ene uken til træning og hvile før konkurransen. Boksingen begynder tirsdag den 15de og varer til og med den 20de. Min beseirer fra Antwerpen, Eagan,²⁹ er med ogsaa iaar, men er nu gaat op i sværvegt saa jeg møter ikke ham.

For øieblikket er vi naturligvis saa optat av træning og konkurranser og desuten bor vi saapas langt fra Paris at det ikke blir no særlig anledning til at se sig om i byen, men forhaabentlig blir det anledning til det naar vi er færdig.

Ja nu skal jeg ta mig en liten tur ut i Colombes og saa; tidlig til køis. Jeg skal sende et kort av og til.

Min adresse er:
Colonie norvegienne,
Village olympique,
Colombes,
Paris,
France
Din Sverre

²⁹ Edward Patrick Francis (Eddie) Eagan (1892-1967), amerikansk bokser og bobsleighkjører, jurist og oberst i hæren. Gullmedalje i sommerolympiaden i 1920 og i vinterolympiaden i 1932.

Brev datert Kristiania 20/9-1924
(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 2/10-1924
(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 6/10-1924
(Om uventede utgifter.)
Brev datert Kristiania 17/11-1924
(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 29/11-1924
(Privat innhold.)

Brev datert Kristiania 8/12-1924
(Privat innhold.)

På Rikshospitalet

Oslo 24/1-1925

Kjære mor!

Tak for sidst! Ja nu har jeg altsaa over en uke befundet mig i stridskjorta igjen. Ikke for det, jeg føler det ikke som stridskjorte, tvertimot. Jeg hadde jo saa lang og god juleferie. Nu gaar jeg paa hudavdelingen for prof. Bruusgaard³⁰ og paa øienavdelingen hos prof. Hagen.³¹ Dette semester regnes for at være det kjedeligste, men foreløbig synes jeg det har været meget bra.

Paa hudavd. er vi hver morgen fra «præsis 2 min før 8» til kl. 10 og har da en stadig revy av alle de nye patienter som kommer ind hver morgen; vekslende og interessant, meget at se og det er jo det man lærer mest av. Fra 10-11 er vi saa paa øienavdelingen. Foreløbig er det svært interessant, det er jo nyt stoff for det meste, ut i semesteret blir det vel litt langtøkkelig, men det maa jo til.

....

Din Sverre

30 Professor i hudsykdommer Johan Gustav Edvin Bruusgaard (1869-1934).

31 Professor i øyesykdommer Sigurd Hagen (1885-1938).

Brev datert Oslo 6/2-1925
(Om pengesorger.)

Brev datert Oslo 17/2-1925
(Om Studenterhjemmets 50-årsjubileum.)

Oslo 7/3-1925

Kjære mor!

.....

(Lang innledning med blant annet begeistret beskrivelse av skiferie i Nordmarka. Planer om felles radioanlegg på Studenthjemmet. Vil slutte å bokse og begynne med fridrett.)

.....

Jeg liker mig stadig bra paa Rikshospitalet. Paa hudavdelingen hver morgen kl. 8 præsis; ingen pardon. Men man kjeder sig ikke. Man sitter som paa et lægekantor; stadig nye patienter med forskjellige sygdommer. Alle pat. paa Rigshospitalet blir behandlet frit, og prof. Bruusgaard ekspederer dem da som oftest med en viss fart og ikke altid særlig høflig. Viser der sig en slusket patient i døren (hvilket ofte hænder paa « huden »), sier Bruusgaard « Naa! der har vi greven av Chambord », eller noget lignende. En dag kom der en ung mor med et barn paa ca. 1/2 aar paa armen. Barnet hadde en liten føflekk paa panden som moren vilde ha fjernet. Da prof. Bruusgaard saa ungen, sa han; « Men gubbevarer mig vel for et fært *tryne* den ungen har da. » Litt senere spør han moren; er det Deres barn? « Ja » « Han ligner Dere, hvad?! » Det siste var utvilsomt sagt som en kompliment til moren, for han hadde sikkert glemt sin tidligere uttalelse om ungens utseende.

.....

Din Sverre

Oslo 20/3-1925

Kjære mor!

Jeg har nu laget mig radio; naturligvis bare et litet krystalapparat. Jeg blev pludselig en dag inficeret med radiobacillen, jeg hadde nemlig set et krystalapparat hos en mand, gik ut i byen og kjøpte nogen skruer og nogen traader, en paprul og en krystal. Jeg fandt en liten træfjæl paa hjemmet,

høvlet den til og monterte i løpet av et par timer mine skruer og mine traader paa den. Saa satte jeg op min antenne, bestaaende av en næsten usynlig traad, langs efter listen oppe i taket, strak en anden usynlig traad ut til vasken og hele radioen var ferdig. Det hele kom paa 10 kr. Dertil kom saa hodetelefonen som kostet mig 20 kr. Alt i alt, helt komplet radio altsaa, blev det 30kr. + en eftermiddags arbeide. Desuten hører jeg aldeles glimrende, selvfølgelig bare Oslo radio, man kan ikke ønske at høre bedre. Naar det er er dansemusik fra Grand, kan jeg lægge telefonen paa bordet og høre meget godt, saa sterkt er det. Det hele er saa enkelt at man næsten begynder at undre sig over at man ikke hører uten no apparat. Det har selvfølgelig været stor trafik inde hos mig i disse dagene, og stor begeistring for radio hersker nu paa hjemmet. Jeg tænker at om 1 maaned har hver anden mand sit apparat her. Torbjørg var ogsaa oppe her en aften og var meget fornøiet, saa nu skal jeg lave et til hende ogsaa. Litt sparer man jo ved at lave det selv, skjønt apparatene er svært billige her inde. Nu er det det at jeg egentlig ikke hadde raad til dette; derfor vil jeg be dig om du kunde sende 30kr.

.....

Din Sverre

Oslo 27/4-1925

(Blant annet om sykdom blant kolleger.)

Kjære mor!

.....

Nylig fik vi besked om at en anden mediciner, Østern, som var med som læge paa en hvalfanger var død nede paa Syd-Shetland i Sydishavet. Han døde vistnok av en tuberkuløs hjernehindebetændelse. Jeg kjente ham godt, det var en rigtig kjæk kar, saa det var trist at høre om hans død. Han var bl.a en udmerket skiløper.

.....

Din Sverre

Lepratur til Bergen

Oslo 19/5-1925

Kjære mor!

Mange tak for penger og pakke. Kaken var som sedvanlig meget god. Du faar undskyldte at jeg ikke har skrevet før.

Jeg kom igaar aftes tilbake fra Bergen efter en i alle dele udmerket tur. Det regnet litt første dagen, men vi syntes jo det var som det skulde være naar vi var i Bergen. Det klarnet imidlertid op, og til vor store forbauselse holdt veiret sig fint med solskin og varme under hele vort ophold derborte.

Alt med hensyn til logi og bespisning var paa forhaand ordnet paa en udmerket maate av overlæge Lie.³² Jeg, og de fleste av os, bodde paa hotel Rosenkrantz, et nyt stort hotel i nærheten av Tyskebyggen. De som ikke fik plass der kom ind paa Bondeheimen, men vi spiste allesammen paa vort hotel. Jeg var utaet som ordensvern paa hotellet noget jeg ikke trodde vilde bli saa let at dømme efter rygterne fra de tidligere Bergensturer. Der blev selvfølgelig sat til livs adskillig alkohol og der hersket en livlig stemning paa hotellet hele den tiden vi var der, men der blev ingen officielle skandaler, saa da jeg spurte vertinden før vi reiste om vi hadde været snilde gutter, var hun aldeles overstrømmende i sin ros over os i motsætning til de siste kuld. Hotellet var godt, vi bodde to og to paa værelsene og der var meget god mat, og orkestermusik baade ved middagen og om aftenen.

Men vi var jo reist til Bergen for at studere spedalskhed eller lepra som vi kaller det. Nu er jo lepra en sygdom som har relativt liten betydning fordi den forekommer sjelden, men Norge er altsaa et av de land som har hat mest av den her i Europa, og allikevel har vi ikke flere end ca. 150 tilfælde i hele landet. I Bergen er de fleste fra hele landet samlet paa Pleiestiftelsen for spedalske, og det var her at vi drev vore studier. Dr. Lie som er overlæge for de spedalske her i landet hadde indredet pleiestiftelsens kirke som auditorium for os og her holdt han saa forelæsninger og demonstrationer hver dag fra 10-12 formiddag og 1/2 6 – 7 om eftermiddagen. Der blev stadig fremvist patienter i alle stadier like fra de ganske nye tilfælder uten nogen særlige sykelige forandringer *endnu*, til patienter som hadde hat sin sygdom i ca. 50 aar og som kunde se skrækkelige ut. Spedalskheten skyldes jo en bacille, men den hører ikke til de meget smitsomme sygdomme og overføres som regel ved intimt samliv og optrær da bare i visse egne. Den utvikler sig

32 Hans Peter Lie (1862-1945), spesialist i hudsykdommer, besyrer for Pleiestiftelsen for spedalske i Bergen, «overlæge for den spedalske sykdom» og lege ved St. Jørgens Hospital i Bergen.

Figur 15: «Lepratur» til Bergen 1925 – pause i Hallingdal. (Ukjent fotograf)

meget langsomt og patientene kan bli meget gamle. Jeg saa flere patienter paa over 80 og en paa over 90 som alle var ganske fornøid skjønt de hadde hat sin sygdom i aartier.

Overlæge Lie var en usedvanlig sympatisk mand og en udmerket foredragsholder. Det var velgjørende at se hvor fint han behandlet patientene og hvor frit og godt forholdet var mellem ham og dem.

Studiet av lepraen var meget interessant og jeg maa si at lepra er den sygdom jeg kan mest om skjønt det er smaa chanser for at jeg nogengang faar noget at gjøre med den, men skulde det altsaa hende at man en gang stod overfor et tilfælde av lepra, saa er det jo av stor betydning at kunde stille diagnosen og faa vedkommende isolert.

Første aften var vi paa Fløien. Vi tok fløibanen op. Som du vel vet er Fløibanen saa at si en klatrebane som gaar i ret linje med voldsom stigning. Det var meget morsomt at kjøre med den; i løpet av et minut hadde vi hele byen ret under os og vi hadde en fin utsigt ut over fjorden og øene. Vi gik saa til Fløirestauranten og tok den i vor besiddelse til langt paa nat, og selskapet var ikke særlig lavmælt da det avancerte nedover til byen igjen.

Den næste aften var jeg sammen med ca. 10 andre medicinere i selskap hos dr. Loennecken,³³ far til en av mine kolleger,³⁴ og hadde det meget morsomt. Dagen efter reiste vi tidlig om morgenen med dampskib til Hagevik for at bese kysthospitalet for skrofuløse barn. Veiret var som sagt straalende og det var en uforglemmelig tur ut igjennem skjærgaarden. Hospitalet laa vidunderlig til, den vakreste beliggenhet jeg endnu har set for et hospital. Bestyreren, dr. Gade,³⁵ demonstrerte først en del patienter for os og holdt en slags forelæsning, og viste os saa om i hele anlægget som var praktisk og meget pent indredet. Tilslut fik vi en prægtig middag som rosinen i pølsen. Efter middagen reiste de fleste tilbake til Bergen med rutebiler. Jeg og et par andre var budne til en skibsreder Torkildsen,³⁶ ogsaa far til en mediciner.³⁷ Han hadde villa ved sjøen i et av Bergens villakvarter et stykke utenfor Bergen. Torkildsen hadde kommet i egen motorbaat til Hagevik, og vi fulgte ham i baaten tilbake igjen. Det var atter en straalende tur gjennom skjærgaarden. Torkildsen hadde egen havn saa at si; med badehus og motorbaat og en flot racerseiler. Like ovenfor stranden laa huset som var meget flot. Inde var det endnu flottere saa det var klart at Torkildsen var en grundrik mand noget vi forresten hadde anelse om før; Sønnen, medicineren har nemlig egen villa inne i Oslo. Der var en enestaaende bevertning, med følgende alkoholica; rødvin, sauterne, portvin, vermouth og champagne + deilig mat. Det var en meget hyggelig aften. Skibsrederen, som jeg sat sammen med til bords lot til at være en alvorlig mand som helst hadde lyst til at snakke filosofi. Selskapet var altsaa helt anderledes end hos Loennecken hvor det var mere liv og løssluppenhet; her var det roligere, men derfor ikke mindre hyggelig. Ut paa natten tok vi saa siste tog ind til byen, meget glade og fornøid over dagens begivenheter.

Dagen derpaa var det atter spedalskheten som skulde studeres. I fritiden (hvilken vil si det meste av dagen) var vi indbudt til at bese Hansa bryggeri hvilket blev mottat med begeistring av de fleste av gutta hvorav mange er lidenskabelige øldrikkere. Der blev vist rundt i hele fabrikken og demonstrert metodene og maskinene. Efterpaa var det deilige smørbrød og mye godt øl.

33 Karl Johan Wilhelm Loennecken (1871-1967), spesialist i gynekologi og kirurgi.

34 Rolf Loennecken (1902-1988), senere spesialist i medisinsk radiologi.

35 Hermand Gerhard Gade (1870-1953).

36 Vilhelm Lyng Torkildsen (1869-1946).

37 Arne Thesen Torkildsen (1899-1968), nevrolog og nevrokirurg ved Rikshospitalet. Han introduserte operasjonsmetoden ventriculocisternotomi ved høyt hjernetrykk og han leverte inn en doktoravhandling om dette til bedømmelse. Det oppsto stor diskusjon i Oslo om hans resultater. Derfor disputerte han på sine studier i København, hvor han ble dr. med. i 1950. Professor ved universitetet i Kairo 1951-1954.

En anden dag blev vi indbudt til at bese byens største bakeri – Martens' bakeri. Vi blev ogsaa her vist rundt i hele anlægget og efterpaa bespist med bløte kaker.

Det officielle program var slut den 16de, og vi blev ogsaa holdt delvis av staten bare til da, men det er jo ikke no morsomt at sitte paa toget 17de mai, desuten skulde det jo være morsomt at se hvordan dagen blev feiret i Bergen,. Stemningen var derfor overveiende for at vi skulde tilbringe den 17de i Bergen og da vi maatte reise samtidig med toget allesammen for at faa moderation, blev vi altsaa i Bergen paa trods av at vi maatte betale for os selv den dagen.

I Bergen begynder de tidlig om morgenen at feire dagen. Alt kl. 1/2 7 var det fuldt av mennesker i gatene. Kl. 7 gik «morgen processjonen» med russ, studenter, buekorps og skoler gjennom gatene. Dette er liksom dagens «livlige» tog med skrik og skraal. Vi medicinere dannet vor egen trup og brølte saa godt vi kunde.

Bergenserne er nogen merkelige mennesker, eller skal jeg kanskje heller si en merkelig race; de staar op kl. 6 om morgenen, gammel som ung, og deltar ivrige og begeistret i festlighetene; all er glade og fornøid. Vi saa lutter glade mennesker eftersom vi masjerte gjennom de fuldpakkete gater; der var ingen kommunister eller lignende som stak frem sit misfornøiede og galdesure ansigt. Alle var besat av en patriotisk stemning.

Kl. 11 gik «hovedproessionen» som hadde et litt mer høitidelig præg. Her deltok alle slags foreninger og laug under siner faner. Vi medicinere deltok ogsaa her og gik under Henrik Wergelands fane som jeg hadde den ære (men ikke glæde) at bære. Hele toget var meget festlig og avsluttedes med taler og sang foran Bergens børs. Resten av dagen var vi medicinere spredt paa forskjellige steder rundt i byen. Jeg tok sammen med et par andre medicinere en bedre middag paa hotellet. Om aftenen gik vi til Frimurerlogen hvor der var dans «for det bedre publikum av staden». Der var bare et begrænset antal billetter at faa kjøpt, men fordi vi var medicinere fik vi kjøpt endel billetter efter at det var «utsolgt». Vi blev hurtig kjent med en del damer og der blev danset til langt ut paa morgenen. I det hele en festlig 17de mai om end litt dyr.

Mandag morgen reiste vi saa tilbake i endnu mere straalende veir end paa bortreisen. Jeg maa si at Bergensbanen tar sig ut i saant veir.

Efter denne turen maa jeg nok revidere mine anskuelser om Bergen og bergensere litt. Selve byen er jo morsom med sine rare gamle traditionsrike bygninger. Paa den anden side har den jo ogsaa flere store, nye og vakre bygninger. Av alle de gamle seværdighetene fik jeg kun se Haakonshallen. Bergens musæum og Hanseatisk musæum fik jeg desværre ikke tid til at se.

Hva angaar Begens omegn saa er jo den vidunderlig som man ser den fra Fløifjellet i vakkert veir.

Angaaende bergenserne saa har jeg efter denne turen det absolut bedste indtryk av dem. Rigtignok er det selvfølgelig ikke saa mange jeg har truffet, men folkelivet 17de mai synes jeg var meget sympatisk.

Du skal ha mange tak for de pengene du har sendt paa trods av at jeg ikke har bedt om dem, men jeg maa nok desværre be dig sende endnu mer. Jeg har i denne maaneden kjøpt mig nye sommersko, desuten har jeg halv-saalet de store brune; jeg har ogsaa kjøpt en del sommersokker og snipper. Saa tilslut har jeg altsaa Bergensturen som trak mere end jeg hadde ventet: summa sumarum trenger jeg endnu 75 kr. Hvis du ikke kan «reise summen» *nu*, saa kan jeg gjerne vente. Til forklaring av den store sum bør jeg selvfølgelig oplyse at jeg ikke har mottat nogen «bidrag» fra Torbjørg, saa du forstaar at det du sender mig er mit forbruk. Jeg har mottat tjenestekortet og skal heldigvis ut alt 11 juni. Kommer antagelig hjem til pinse.

Ja nu er det altsaa længe siden jeg skrev, men saa har jeg vel nu tat mit mon igjen i dette brev? Dette er det siste papir jeg har igjen, derfor saa sammentrængt.

Din Sverre

I kongens klær på Gardermoen

Brev datert Oslo 9/6-1925

(Om at han skal selge båten sin (på Hamar?), skal i militæret på Gardermoen og på kandidatfest med smoking.)

Adressen; Stud. med. Sørsdal, sanitetsleiren, Gardermoen 13/6-1925

Kjære mor!

Nu befinner jeg mig altsaa paa moen, og har det foreløbig ialfald, meget bra. Reiste fra Oslo torsdag middag i en forførdelig varme; og de tykke høihalsede uniformer gjorde heten endnu værre. Jeg brugte min nye, fine uniform for første gang. Jeg var meget fornøid med den; det var bare distinktionene som manglet for at gjøre mig rigtig fin, men snorene om luen og stjernene på kraven kommer vel med tid og stunde. Ellers fik vi jo utleveret foruten feltantræk en saakalt galauniform, en av de gode, gamle, blaa med messingknapper i. Det er den egentlige permissionsuniform og jeg er glad jeg hadde min egen da jeg var inde i byen. Den fine bruker jeg forøv-

Figur 16: Medisiner militærtjeneste, sannsynligvis på Gardermoen. (Ukjent fotograf)

rig aldrig her oppe paa gardermoen, men har hængt den pent til side. Naar jeg skal være fin her oppe, bruker jeg den blaa likesom de andre; vi ser ut som soldater fra ca. 1850, men hvad gjør det her oppe? Her er vi alle like. Nuvel, vi hadde gruuet os til varmen paa Gardermoen, men det har været ganske bra. Vi er blit indkvarteret i en liten bjerkelund hvor vi ligger 7 mand i hvert vort store telt. Vi har faat utlevert en halmmadrass og tre smaa uldtepper saa vi har det meget bra. Blir det koldt om natten, brer vi over os vor store prægtige vaabenfrak som vi har faat utlevert. Maten her er bra, kanskje ikke saa god som i Fredriksvern, men god nok, og appetit mangler man jo ikke paa moen. I Fr. vern hadde vi udmerket grislebrød, her har vi haard stomp, men den smaker da allikevel. Til gjengjæld ser tjenesten ut til at bli betraktelig penere her end i Fr. vern. Hittil ialfald har vi hat meget makelige dage. Vore sersjanter (ialfald den min trop har) ser ut til at være likesaa dovne omtrent som os, saa foreløbig er der den bedste forstaaelse. Hvorfor skal man kjasse sig ihjæl? Vi har nu de første 10 dage sykebærerkursus; de siste 20 dage kommer saa det egentlige korporalskursus.

Hele eksercisen her er i det hele tat ikke saa streng som nede i Fr. vern; det gaar mere gemytlig for sig, men selvfølgelig ingen slinger i valsen her heller.

Som sagt ligger vor leir meget pent til i en liten bjerkelund. Utenfor lunden har vi saa den store uendelige gardermoen, og rundt omkring i utkanten av den ligger de forskjellige avdelinger leiret. Vi bor sammen med en del flyvere som har flyveplass og hangar med 5 flyvemaskiner like ved os, og de surrer omkring os hele dagen, saa vi har god anledning til at studere flyvningen. Ellers er det ikke stor underholdning her. Det er 9 km. til Jessheim station og altsaa daarlig forbindelse med utenverdenen saa i læng-

den vilde det vel ikke bli særlig morsomt her oppe. Næste søndag kommer jeg til at reise til Oslo lørdag middag til søndag aften. Jeg har faat lov til at bo hos Torbjørg, saa det passer jo udmerket. Det er nemlig Studentermesterskap i fri idræt de dagene og jeg agter altsaa at være med. Faar haabe jeg ikke blir altfor stiv og umulig her oppe av eksercering og marsjering.

Onsdag før jeg reiste til moen var en stor dag i mit liv. Da tjente jeg mine første penger som læge idet jeg tjente 7.50 kr. som vikar for idrætslægen, dr. Jervell,³⁸ en eftermiddag. Jeg hadde længe tænkt at det skulde være morsomt at komme litt ind i undersøkelsen av idrætsmænd, og saa gik jeg da ganske frækt op paa idræts-lægekantoret og spurte dr. Jervell om han ikke skulde ha bruk for litt hjælp. «Jo det er netop det jeg har», sa han, for det sat stappende fuldt ute i venteværelset. Han satte mig saa ganske kort paa et par minutter, ind i arbeidsmetoden paa kontoret, og strøk saa avgaarde i hui og hast for han hadde daarlig tid. Jeg aapnet døren til venteværelset og ropte værsegod! og saa begyndte altsaa undersøkelsen. Undersøkelsen gik bra nok; værre var det at finde de forskjellige kort og bøker som resultatene skulde føres ind i. Jeg drev imidlertid paa saa svetten silte og fandt mig da efterhvert til rette saa arbeidet gik glat for haanden. Som sagt var det fullt i venteværelset; det er nemlig paabudt at man maa være godkjent av læge for at starte i idrætskonkurrancer nu, og den aften skulde det netop være stevne, saa jeg hadde nok at gjøre i varmen. Heldigvis var de alle friske saa jeg kunde erklære dem for konkurrancedygtige. Det var morsomt, og endel er det ogsaa at lære, nemlig praktisk undersøkelsesteknik. Jeg fik 7.50 kr for 2 timer arbeide, det er den vanlige vikarbetalning, og det er jo meget pent, især for en student. Dr. Jervell sa at han ogsaa gjerne vilde ha mig til hjælp senere i sommer, og i tilfælde jeg kan faa noget, synes jeg at jeg bør benytte mig av det. I et hvert tilfælde kommer jeg imidlertid hjem naar jeg kommer fra moen, altsaa ca. 12 juli, og blir hjemme en stund.

Ja saa faar du leve saa vel da; nu har *tappenstrek* (9.45) netop gaat, saa nu maa jeg lægge mig. Skriv saa snart som mulig.

Din Sverre

38 Otto Jervell (1893-1973), sanitetskaptein 1924-1940, indremedisiner og overlege ved Lovisenberg sykehus i Oslo fra 1940.

Kjære mor!

Mange tak for dit brev med indhold og endnu mere tak for din overdaadige sending som jeg fik igaar. Den var like saa velkommen som overraskende hvilket vil si aldeles overvældende. Utpakningen vakte stor jubel i teltet og vi kommer da ogsaa til at fortære den i fællesskab. Det er bare kjække gutter alle i mit telt saa det er en fornøyelse at dele med dem.

Jeg har det fremdeles udmerket her paa moen. Tjenesten er svært pen og makelig. Vi har riktignok 8 timers arbeidsdag, og de 8 timer tilbringer vi alle ute paa moen eller i skogen. Men «arbeidet» bestaar i kommandoøvelser, signalisering, kartlæsning, opprettelse av feltlasaretter o.s.v og alt det er jo ikke no særlig anstrængende. Desuten har vi 1 times saakaldt gymnastik hver dag og en længere utmarsj hver lørdag.

De to siste søndage har jeg begge gange været i Oslo og har bodd hos Torbjørg. Jeg har hat permission fra lørdag kl. 1 til søndag aften kl. 10 og jeg har hat to udmerkede turer. Første gang var det regnveir saa forsaavidt var det ikke helt bra, men Torbjørg hadde gjort det svært hyggelig.

Lørdag var vi paa teatret, og søndag sat vi for det meste inde og hadde det hyggelig. Nu siste gang var Torbjørg reist til Holmestrand, saa jeg raadde huset alene. Der var ordnet aldeles udmerket for mig med mat og alt. Veiret var straalende og jeg hadde det udmerket. Jeg har faat penger av Torbjørg ogsaa saa jeg har hat det bra ogsaa i den henseende. Nu søndag skulde det ha været morsomt at ha tat sig en tur til Hamar, men finansene forbyr det og desuten kommer jeg jo hjem næste søndag naar jeg er færdig her paa moen. Jeg faar vente med at komme til Hamar i uniform til jeg blir løytnant.

Her maatte jeg avbryte da signalet «paa linna naa» gik og jeg maatte altsaa skynde mig «paa linna». Vi hadde en meget fin økt i eftermiddag. Først marsjerte vi over hele gardermoen. Det var stekende sol, saa det var jo litt varmt, men kaptein Ese var human og lot os knappe op jakkene. Da vi var kommet op paa Garderfeld som ikke er noget fjeld, men bare en forhøining, fik vi en halv times hvil dernæst hadde vi kartlæsning som er ganske interessant, og tilslut noget som han kalder for taktik, alt sammen meget behagelig. Kl. 7 hadde vi saa aftensmat og fri resten av dagen. Aftenen tilbringer jeg som regel i ro læser litt og gaar av og til over i «Østerrike» og tar en melkeringe eller litt kaffe. Av og til er jeg selvfølgelig ute og træner, men banen er svært daarlig saa det er ikke noe stas ved det. Det er jo ganske rart at der paa en mo ikke er bedre greier. Hvis vi bare fik lov til at bruke bare en liten del av al den tiden vi tilbringer liggende paa ryggen ute paa moen til at lave en idrætsplads, vilde vi kunne faa en bra plads. Men idræt-

ten faar hvile til jeg kommer tilbake til det civile liv; og imidlertid lever vi jo et svært *sundt* liv her paa moen. Alle døgnets 24 timer tilbringer vi jo i friluft og de 8 timers arbeide foregaar for det meste i straalende sol ute paa moen. Gutta ser da ogsaa udmerket ut brune som indianere. Jeg blir jo ikke netop brun, men farve faar jeg da jeg ogsaa. En 6-7 medicinere kom 10 dage senere end os hit op fra byen, og det var en paatagelig forskjjel paa dem og paa os. De virket som rene blekansigter,

Selv om vi altsaa har det relativt bra, saa er det ikke frit for at jeg nu begynder at tælle dagene til vi er færdige. Og det er jo heller ikke lang tiden igjen. Næste lørdag, den 11 juli, pakker vi sammen, ordner i leiren, og leverer vore effekter paa Akershus. Jeg kommer da antagelig hjem søndag og det skal smake godt.

.....

Din Sverre.

Brev datert Oslo 21/8-1925

(Om idrettsstevne på Hamar, dit kan han reise hvis arrangøren betaler.)

Kliniker med legejobb

Oslo 1/9-1925

(Innledning om at semesteret har begynt, han har nå ekstrajobb som idrettslege, men trenger likevel penger.)

Kjære mor!

.....

Jeg har nu begyndt mit andet og sidste «indre-medicinske semester», saa naar jeg kommer hjem til jul, bør jeg (og forhaabentlig vil jeg) være fuldt utdannet i indre medicin. Som du skjønner blir det et viktig semester, og jeg venter mig meget av det. Første halvdel av semestret gaar jeg paa Ullevaal hos overlæge Figenschau³⁹. I sidste halvdel skal jeg gaa paa Rikshosp. hos professor Peter F. Holst.

Faar haabe jeg snart faar høre fra dig.

Hils guttene

Din Sverre

³⁹ Karl Johan Ruth Figenschau (1872-1937).

Brev datert Oslo 10/9-1925

(Om et idrettsstevne på Elverum som han har fått fri reise til.)

Brev datert Oslo 8/10-1925

(Intet spesielt.)

Brev datert Oslo 27/10-1925

(Intet spesielt.)

Brev datert Oslo 24/11-1925

(Intet spesielt.)

Nok en gang militært innslag

Oslo 16/1-1926

(Her er han åpenbart på offiserskurs.)

Kjære mor!

Mange tak for sist! Det var en prægtig juleferie, vel den beste jeg har hat. Ja nu gaar jeg altsaa i uniform hele dagen og er stram soldat. Vi har hat 8 timers teoretisk undervisning hver dag, fra 9-3 og fra 5-7, og om eftermiddagen har vi 1 times ridning. Av fag har vi folkeret, militær ret, taktik, administration, rekrutbedømmelse, hygiene og meget mere. Altsaa ikke bare ting som angaar sanitetet, men ogsaa rent militære fag; vi skal jo bli officerer lissom, og da burde vi jo ha greie paa litt av det militære ogsaa. Forresten er det en «parodi paa en officersutdannelse» i følge kaptein (og læge) Scheen,⁴⁰ den eneste upopulære av vore lærere. Han er frygtelig stram og militær og vil ha fuldstændig militær disiplin i sine timer. Følgen er at der netop i hans timer er latter og leven. Det er en ren opfriskning av skoledagene bare næsten endnu mere morro end de berygtede timer for'n Alfred (Jensen) i 1ste gymnasium. Kaptein Scheen er et godt eksempel paa hvordan en lærer *ikke* opnaar diciplin. Vi har mange forskjellige lærere, dels stridende officerer, dels sanitetsofficerer og de er alle kjække og hyggelige karer. Nu falder det jo litt vanskelig at holde interessen oppe i denne 8 timers aandelige ørken, og der blir da ogsaa blundet noksaa meget bortover bordene.

Nu efterat semesteret er begyndt har vi fri helt til kl. 12 saa at vi kan gaa paa klinikker og forelæsninger, saa vi forsømmer altsaa ikke noget paa hos-

40 Carsten Henrik Scheen (1876-1948).

pitalet. Like saa kjedelig som den teoretiske undervisning er, like sa morsom er *ridningen*. Vi rider nemlig mindst 1 time (ofte 2) hver aften nede paa fæstningen under ritmester Grøttum. (alias grøtmester Rittum). Mange medicinere har jo aldrig hat med hester at gjøre end si redet, og der er da de mest fornøielige figurer at se og der forekommer mange muntre episoder. Særlig de første timene var rike paa eiendommelige situationer. Hestene skjønnte jo godt at det var uvante ryttere og syntes vel at det var morsomt at gjøre nogen sprel. Sikkert er det ialfald at flere medicinere blev kastet av og at enkelte klamret sig kjærlig fast til hestens hals. Som du jo vet er ikke jeg heller nogen hestekar netop, og hesten gjorde da ogsaa nogen krumspring første gangen, men jeg bandte paa at jeg ikke skulde i gulvet den dagen, og jeg klarte da ogsaa at holde mig nogenlunde anstændig i sadelen; en anden ting er at jeg var glad da timen var slut. Efterhvert har vi imidlertid faat mere rutine saa nu blir det stadig mere morsomt.

Jeg har nu faat et av de aller besste værelsene paa hjemmet, i fjerdingen, nyopmalt til jul efter min egen smak: hvitt tak, lyseblaa vægger og pen linoleum paa gulvet. I forbindelse med værelset staar det 2 store kotter; i det ene har jeg vaskeservant og kommode, i det andet har jeg alle mine klær hængende. Sengen staar i en liten alkove med gardiner foran saa at værelset ikke faar saa meget præg av soveværelset. Endvidere har jeg 2 lamper, en hængelampe og en staalampe og desuten et par strikkontakter rundt i værelset saa jeg kan flytte staalampen efter som jeg har bruk for den.

Endelig vender vinduet mot sydvest; hotellet skygger vistnok en god del, men litt sol faar jeg da og desuten en liten, men fin gløtt utover fjorden. Du skjønner jeg føler mig meget vel i min nye residens, og man arbeider da ogsaa bedre paa et slikt sted.

Jeg har nu faat mig radio og radiolicens og sitter for øieblikket og hører paa musikken fra Bristol samtidig som jeg skriver til dig. Torbjørg har ogsaa skaffet sig radio; vi har begge faat gjennom Steen et meget billig og godt krystalapparat. Torsdag var Torbjørg og jeg i Centraltheatret og saa «33 333», meget morsomt.

I morgen, søndag, skal jeg opover i Nordmarken paa en længere tur.

Ja lev vel og hils guttene og Bergliot!

Din Sverre

Brev datert Oslo 9/2-1926.

(Offiserskurset er ferdig, men han er hjemme på Studenthjemmet med betennelse i en fot på grunn av for små ridestøvler.)

Brev datert Oslo 15/3-1926

(Om planer for påsken m.v.)

Brev datert Oslo 28/3-1926

(Mer om planer for påsketur til Langesjø i Telemark. Han var invitert av søsteren Magg som på denne tiden bodde på Rjukan.)

Viderekommen student

Oslo 30/4-1926

Kjære mor!

Mange tak for pakken og dens storartede indhold. Blix kom ind paa værelset mit idag slæpende med vadsækken og beredte mig en behagelig overraskelse. Der er altid saan hjælpsomhet og interesse her paa hjemmet når en eller anden faar en pakke. Mine er altid de største og sandsynligvis har de ogsaa det bedste indholdet. Imorgen formiddag faar jeg vel samle en del utvalgte og lade dem smage paa sagerne; det blir ikke tale om at smøre *formiddagsmat* nu en stund utover; man er da ikke husmand.

Jeg liker mig stadig bedre paa mit nye bikseværelse. Jeg har nu direkte sol 4-5 timer om dagen, et litet gløtt utover byen og fjorden, stille og ugeneret, og god plads med kotter og andre fordeler.

Her var stor opstandelse i byen da «Norge» kom.⁴¹ Det blev næsten til en alminderlig fridag, og det var et morsomt liv ute i byen. Alle høiereliggende taker var besat, selv slottets, universitets og nationalgalleriets. Vi hadde glimrende utsikt fra hjemmet over byen og fjorden og utover mot Ekeberg. Det var et stolt syn at se luftskibet komme sigende ind over byen med aeroplanene krydsende omkring sig.

Du faar se at komme dig en tur indover til Oslo nu snart. Torbjørg snakker om det ret som det er, og vi synes begge det skulde være saa hyggelig. Netop nu utover vaaren er det jo særlig straalende her inde saa du vilde sikkert haa godt av turen. Har dere ikke noen maanedsløve eller noget slikt?

Jeg vil gjerne komme hjem til pinse et par dage, men bare et par dage desværre, har ikke tid til mere. Jeg har nu meldt mig ind i Studentenes Roklub og har begyndt ar ro saa smaatt. Det er aldeles festlig at ligge og ro i de delikate baatene ute paa fjordene, og klubben har ogsaa et rent slot til

41 Luftskipet til Roald Amundsen (1872-1928).

klubhus ute paa Bygdø, med garderober, bad, baathal med en hel flaaete av forskjellige fine race-baater, restaurant (takrestaurant) klubrum o.s.v. Jeg har tidligere om aarene gaat og misundt de som har været medlemmer, men jeg har ikke hat tid av hensyn til de andre idrætter. Nu da jeg ikke har noget alvorligere i sinde passet det mig derimot udmerket at melde mig ind, hvilket jeg saa gjorde. Litt dyrt er det jo, 25 kr i aaret + 10 kr i indmeldingspenger, men de fordeler og glæder man har av det er saa store at det allikevel ikke er saa dyrt. Klubben har mange ældre medlemmer, advokater, læger og forretningsmænd, og flere mæcener hvem den skylder sit flotte klubhus. I det hele tat er det en klub med traditioner. Foruten roingen driver jeg som tidligere endel fri idræt paa Bislet som jo ligger like ved hjemmet. Jeg har det som fisken i vandet som du ser, og føler mig «i form»; armen har været udmerket siden sidste operation, bedre end paa flere aar. Dr. Platou⁴² som opererte mig nu sidste gangen spør ret som det er hvordan det staar til med armen, og naar jeg forsikrer at den er god, noterer han det med synlig tilfredshet.

Tante Anna har været her i byen nogen dage i forrige uke, og bodde da hos Torbjørg. Jeg var i den anledning forrige lørdag hos Torbjørg og spiste en bedre middag sammen med dem. Om aftenen var vi alle 3 i Centraltheatret og saa premieren paa et stykke som het «Kvindelist» som forresten var usedvanlig taapelig, derom var vi enige.

Forrige søndag var jeg paa dansemorro hos en mediciner Zapfe⁴³ som jeg gaar sammen med, og hadde det meget morsomt.

Torbjørg har meget at gjøre om dagen later det til. Hun har nu desuten begyndt at ride ute et par gange i uken og er svært saa fornøid.

Jeg har nylig faat brev fra Hollum. Han er nu assistentlæge ved Nordlands fylkessykehus i Alstahaug og har det visst svært bra. Han lærer en masse, særlig kirurgi, og har 6000 kr + alt frit, og det er ikke daarlig for en utdannelsespost! Han indbyder mig til at komme opover en tur til sommeren og se at det ikke bare er i Oslo at man driver kirurgi. Han har en hel ungkarleilighet til disposition i Sannessjøen, og sier at jeg kan faa bo hos ham saa meget jeg vil. Det høres fristende ut, men jeg faar vel hverken tid eller raad til at reise.

Jeg har idag hævet 60 kr. for lægeundersøkelser av idrætsmænd i april og mai! Rigtignok har jeg forlængst gjort regning paa dem, men det er allikevel morsomt endelig at begynde at hæve nogen penger man har tjent ved hjælp av sin medicinske viden.

42 Eivind Stoud Platou (1883-1958), spesialist i kirurgi.

43 Wilhelm Zappfe (1901-1986), senere allmennpraktiserende lege på Nesodden.

Hils guttene og skriv snart om løst og fast. Jeg skal sende skiddentøiet med det første!

Din Sverre

Oslo 20/5-1926

Kjære mor!

Tak for brevet og pengene til 17de mai.

Jeg sitter nu paa Bislet og «har kontortid» uten patienter for øieblikket heldigvis, saa faar jeg tid til at skrive brev. Nu kom det forresten *en* saa jeg maatte lægge brevet til side og undersøke ham. Han hadde forresten nogen ubestemte symptomer fra maven som det ikke var saa godt at bli klok paa, som saa mange andre idrætsmænd. Naar træningen ikke gaar efter ønske, blir de hypokondre og faar saa mange rare fornemmelser, at hvis jeg ikke var idrætsmand selv og kjente til symptomene, vilde jeg ha faat dyp mistillid til mig selv og videnskapen over ikke at kunne gjøre noget. Nu kan jeg imidlertid hvor «videnskapen» slipper op, gripe til min erfaring som idrætsmand og gi «patienten» nogen praktiske raad om hvordan de skal ta træningen; det er da ialfald en viss tilfredsstillelse for mig, og forhaabentlig ogsaa for dem.

Nu er imidlertid klokken over 9; kontortiden er slut og jeg maa laase kontoret og vandre hjem.

Torbjørge og jeg kommer hjem lørdag med 3.15 toget *herfra*. Vel møtt!

Din Sverre

Ridende rytter til hest

Gardermoen 17/6-1926

(Han er igjen i militæret, rider m.v.)

Kjære mor!

.....

Ridningen er fremdeles det store nummer paa programmet. Vi har ingen revelje ell. noe signaler i det hele tat, det blir hver enkelt mands sak at komme op i tide. Kl. 7 begynner ridningen, og da maa alle være paa plads ellers blir det arrest efter kursets avslutning. Vi rider saa ut paa moen og ut i terrænget, og likedan som i vinter i ridehuset forekommer der mange

Figur 17: *Medisinere til hest.* (Ukjent fotograf)

pudsige situationer; hestene har bare saa meget større spillerum. Den første dagen især var det noksaa broget; det var ikke alle som klarte at styre hesten sin og holde den i geleddet. En skar i gallop ut, og avsted bar det i rasende fart over moen til ham forsvandt for vore blikke i det fjerne. Rytteren blev ræd og klamret sig fast med sporene i hestens sider, følgelig løp hesten endnu fortere. Jeg har sjelden hat mig en saa god latter som da denne vetskræmte hest med «en sjæl i dødsangst paa ryggen» (som ritmesteren sa) *skar* bortover sletten.

Vi har imidlertid lært meget paa disse dagene saa nu rider vi i alle slags gangarter og over hindre og volder og graver.

Vor øvrige tjeneste bestaar i kommandoføring, opprettelse av feltlasareter, inspektion av de hygieniske forhold i de forskjellige leire, tildels ganske interessant. Idag har vi hat besøk av chefen, oberstløytnant von Hanno, en koselig ældre mand. Han inspicerte vore brakker og karakteriserte dem som en svinesti hvilket ikke var saa helt uoverensstemmende med de faktiske forhold. Senere gjennomgik han besvarelsene av de forskjellige eksamensopgaver og sparte ikke paa kritikken.

.....

Din Sverre

Oslo 4/7-1926

(Innledning om private ting.)

Kjære mor!

.....

Som tidligere fortalt hadde jeg noen fine dager på moen. Det var en fin avslutning på min militære *utdannelse*. Nu har jeg *tjenesten* igjen, og det er 60 dager som jeg antagelig kommer til at avtjene som avdelingslæge om 2 år. Jeg er nu second løytnant, selv om jeg ikke får mit patent før i oktober. Samtidig får jeg de resterende 200 kr i uniformsgodtgjørelsen, og de kommer jo meget beleiligt til vinterfrak.

Jo jeg hadde noen fine dager på moen. Jeg lærte meget ridning på de 10 dagene syntes jeg. Det var ikke netop noen elegant opvisningsridning, men jeg lærte da at manøvrere hesten og at sitte anstendig på i *alle mulige situationer*. Å hei hvor det gikk den siste dagen over Gardermoen. Jeg hadde fått en fin hest den dagen så det var en sand fryd at ligge *flat* over moen. Jeg nød de dagene på moen, så meget mere som jeg visste jeg måtte ta dem som ferie. Følgen er også at jeg har læst bedre end nogensinde siden jeg kom tilbake, men det trænges også, for det er et uhyggelig stort pensum vi skal igjennom til 2den avdeling. Da jeg var på Gardermoen, kom chefen for sanitetskompaniet, sanitetskaptein, distriktslæge Ødegaard⁴⁴ bort til mig en dag og spurte om jeg vilde vikariere for ham som distriktslege til neste sommer når han skulde på moen. Betingelserne var 500 kr. måneden + alt frit. Jeg svarte at hvis intet kom iveien så vilde jeg selvfølgelig gjerne det, og gav ham min adresse.

.....

Jeg sitter nu om dagen og leser på universitetsbiblioteket. Der er det en nydelig læsesal, aldeles glimrende at sitte at læse i; kjølig og godt ventilert. Det ligger bare to minutters vei fra mit apartement, så det er jo helt fint. Ellers tar jeg meg midt i læsningen en liten sviptur ned til svømmestadion, og trener litt i crawl. Har jeg bedre tid, hvilket desværre hender sjelden, trener jeg på Bislet i fri idræt, eller jeg tar meg en tur ut til roklubben, tar en av de delikate baatene, og ror meg en frisk tur utover mellom holmene. Idag, søndag, hadde jeg en fin tur til en av holmene ute i fjorden, gjorde «strandhug», og tok meg et straalende bad i det herlige solskin. Det gjælder av samle kræfter og lyst til neste ukes læsning, og det får man på en slik tur.

.....

Din Sverre

⁴⁴ Peter Herman Ødegaard (1880-1976) var fra 1916-1928 kommunelege i Trøgstad, men var sanitetskaptein fra 1918 og overlege ved sykehuset på Gardermoen til 1932. Ødegaard var blant annet direktør for Rikshospitalet 1938-1950.

Brev datert Oslo 22/8-1926

(Om at studenthjemmet drives som hotell om sommeren, derfor problemer når han kommer tilbake for tidlig.)

Brev datert Oslo 9/10-1926

(Diverse innhold, blant annet er han blitt æresmedlem og viseformann i Akademisk Bokse-Club.)

Brev datert Oslo 23/10-1926

(Om folkeavstemningen om brennevinsforbud, der han har stemt mot forbud.⁴⁵ Han er glad legene slipper renn etter brennevinsresepter.)

Ny eksamenstid

Oslo 8/11-1926

Kjære mor!

Tak for brev og penger. Jeg har hat det saa travelt om dagen at jeg ikke har faat skrevet. Jeg har idag været oppe i farmakologi skriftlig, og for halvanden uke siden var jeg oppe i kirurgi skriftlig. Jeg kan desværre ikke si at det er gaat bra, men det *gaar* da forhaabentlig. Det er et slit uten like, vel saa slitsomt som til 1ste avdeling, og endda er det bare begynnelsen. Jeg skal endnu op 5 ganger, derav skriftlig opgave den 18de december.

.....

Jeg har først i disse dage faat mine 200 kr (og utnævnelse som løytnant), og jeg gik da sporenstreks ned og kjøpte mig vinterfrak. Den kostet 130 kr, og jeg tror at den er baade pen og god. Desværre er det nu kommet mildveir saa jeg ikke har saa god bruk for den som jeg vilde hat i oktober, men forhaabentlig blir det svært koldt igjen saa jeg faar anledning til at vise mig som herre.

Ja du faar ha det bra da og skriv snart.

Kanskje du kunde sende et sæt lakener snart? De jeg har er noksaa skidne.

Din Sverre

⁴⁵ Det hadde vært sterke lovfestede innskrenkninger i omsetningen av alkohol i Norge siden 1916 («forbudstid»), men 18/10-1926 ble det avholdt en folkeavstemning om hvorvidt forbudet skulle fortsette. 56% stemte mot.

Oslo 6/12-1926

Kjære mor!

Tak for brev og penger. Jeg har idag været oppe i øiensydomme og faat 9 og det er jo bra. Nu skal jeg op i indre medicin næste tirsdag og det blir vel det værste. Det er et svært pensum, og i denne uken maa jeg se at faa læst ca. 1500 tunge sider, saa jeg hadde ikke raad til at ta mig no fri efter at jeg hadde været oppe i «øien», men maatte begynde at læse indre medicin med en gang. Jeg er merkelig nok fremdeles ganske godt oplagt til at læse. Det er forresten ingen sak naar man ikke plages av nervøsitet og naar man sover og spiser godt. Det er nok ikke alle som har det saan i examenssemetret desværre.

Torbjørge og jeg var i teatret forrige lørdag og saa Ronald Fangens⁴⁶ nye stykke.

Torbjørge har faat sig et meget pent kontor og sier at det gaar bra.

Din Sverre

Dramatikk på Studenterhjemmet, møte med professor Brandt og med psykiatrien

Oslo 21/1-1927

Kjære mor!

.....

Vi har i juleferien hat en liten sensation her. En av studentene, en tidligere teolog, er nemlig blit utvist fra hjemmet fordi han like før jul i tidskriftet «Vor Verden»⁴⁷ fremkom med en artikkel «Seksualetik og Kultur» hvor han hævder meninger som ikke stemmer overens i med almindelig kristelig opfatning. Men at utvise ham paa grundlag av dette er helt latterlig, saa meget mere som han altid har optraadt som en hensynsfuld og loyal mand paa hjemmet. Vi sendte da ogsaa i gaar en resolution til bestyrelsen hvor vi dypt beklaget utvisningen.

⁴⁶ Ronald Fangen (1895-1946) var en kjent kulturpersonlighet i Norge fra han debuterte som romanforfatter i 1915 til han omkom ved en flyulykke i 1946. Han var samfunnskritisk men likevel konservativ, og startet i 1923 tidsskriftet *Vor Verden*. Han skrev flere skuespill som gikk inn i kulturdebatten i 1920-årene.

⁴⁷ *Vor Verden* kom ut med åtte årganger 1923-1931 og var ment som en motpol mot *Mot Dagbevegelsen*.

Det later til at jeg skal faa et meget interessant semester nu. Vi gaar hver dag paa kvindeklinikken hos Brandt,⁴⁸ og de historier jeg har hørt om Brandt er ikke overdrevne, tvertimot. Vi fik straks høre at vi *ingenting* kunde «ikke saa meget som kan ligge paa neglen altsaa.» Men det var en trøst at høre at ogsaa Brandts «kolegar», de andre professorene heller ikke kunde no fødsel, det var det bare *han* som kunde. Indimellem undervisningen kommer han stadig med historier om alt mulig og om alle fra «saanne kaglene høner som a Betzy (Kjelsberg)⁴⁹ og andre fruentimmer» til «saanne dumme fyrer som han derre Johan Ludvig» (Mowinckel).⁵⁰

Desuten gaar vi hver morgen paa Rikshospitalets barneavdeling hos prof. Frølich⁵¹ som later til at være en meget sympatisk og grei mand. Endvidere gaar vi paa Psykiatrisk klinik paa Blindern og lærer sindssygdomme. Det er jo helt nyt for os og meget interessant.

Hils!

Din Sverre

Begynnelsen av februar 1927 (uklar datering)

Kjære mor!

Tak for penger og pakke.

.....

I forrige uke hadde jeg 3 døgn «vakt» paa Kvindeklinikken. Vi er nemlig inddelt i partier paa 4 som saa bor, sover og spiser paa klinikken 2-3 døgn ad gangen. Vi er tilstede ved alle fødsler og operationer og følger med visitten og deltar i det hele tat i tjenesten paa klinikken. Jeg tok imot 7 barn den tiden jeg var der og lærte svært meget. Vi spiser godt deroppe (for 1 kr per døgn), det eneste kjedelige var at de fleste fødsler tilfældigvis foregik om natten saa vi maatte op av sengen stadig væk. Jeg faar antagelig 4 slike vakter i dette semestret saa vi blir ikke helt uten praktisk erfaring i fødsels-hjelp naar vi blir færdig.

Her en aften blev jeg tilkaldt til en dame som var blit pluselig syk paa Hotellet. Jeg stelte litt med hende og gav hende nogen mediciner som jeg tilfældigvis hadde, saa hun kom sig. Et par dage efter fik jeg tilsendt 10 kr

48 Kristian Kornelius Hagemann Brandt (1859-1932), professor og sjef for Kvinneklinikken, i historien omspunnet av historier, men sannsynligvis ogsaa av myter.

49 Betzy Kjelsberg (1866-1950), fabrikkinspektør, politiker og kvinnesaksforkjemper.

50 Johan Ludvig Mowinckel (1870-1943), venstremann, blant annet statsminister 1924-1926.

51 Theodor Christian Brun Frølich (1870-1947), professor i barnesykdommer fra 1922.

for jobben, og jeg sa jo ikke nei tak til det skjønt jeg jo selvfølgelig paa forespørsel hadde sagt at jeg ikke skulde ha noget.

Jeg har kjøpt bøker for 55 kr hvor jeg har betalt 20. Resten tænker jeg jeg skal klare nu i februar, I morgen skal jeg nemlig være læge ved et skirend og faar da 20kr for det. Du ser indtægterne stiger!

Din Sverre

Oslo 18/2-1927

Kjære mor!

.....

Forrige søndag var jeg som jeg tidligere har fortalt læge paa et skirend her. Jeg fik (eller rettere sagt skal faa) 20 kr. for jobben og de tar jeg mot med god samvittighet for det er ikke saa litet ansvar forbundet med at være læge ved et slikt skirend. Nu, denne gangen var det heldigvis ikke saa meget at gjøre; bare nogen undersøkelser paa forhaand og nogen smaaskader, men det kunde jo ha været baade benbrud og meget andet.

Vi har nu 2 gange i uken meget interessante klinikker i sindsydomme paa den nye, fine psykiatriske klinik paa Blindern. Jeg hadde igaar min første patient fremme. Jeg hadde strævet svært med journalen over denne patient som var temmelig taus, men da jeg hadde læst op journalen, fik jeg da den trøst av professoren at jeg hadde faat mere ut av patienten paa min undersøkelse end de paa de 6 uker patienten hadde ligget deroppe.

Vi ser jo enkelte triste tilfælde, men ofte har vi rene sirkus og komedieforestilling deroppe. Baade professoren og vi kan ligge flate av latter over enkelte patients paafund.

Brandt fortsætter fremdeles med sine anekdoter om fortidens eller nutidens fremtrædende mænd, og en noksaa almindelig slutsats er; «fordømmede pøbel(eller skitgut) altsaa, han burde gaa hjem og lægge sig og breie over sig en hyssing.»

En av hans siste historier er: «I Dagbladet hadde nogen fruentimmer uttalt sig om «vor tids mænd» og da hadde a Betzy *Kjellsberg* uttalt at mændene nu for tiden ikke var ridderlige nok, f.eks. i trikken. *Men* man *kan* da ikke fordre at mandfolk skal være galante mot ei saan ei som a Betzy *Kjellsberg*! « Videre; «Saa har vi ei som heter fru Sethne;⁵² Det er som naar man stikker hul paa en ertesæk saa render det ut a'n!!»

52 Anna Sethne (1872-1961), overlærer ved Sagene skole i Oslo 1919-1938, skolereformator.

Ja han sier meget rart Brandt og det er morsomt at høre paa selv om det av og til blir vel meget av «pøbelpak og jødebengler.»

Din Sverre.

Oslo 11/3-1927

Kjære mor!

..... (Privat, generelt innhold. Han er glad for at pensjonsprisen på Studenterhjemmet er gått ned.)

Til neste år må jeg vel ut i landet et eller annet sted. Men jeg liker meg så godt her i Oslo at jeg tror jeg vil sette alt inn paa at faa mit endelige arbeide her. Men dette kan jeg jo ikke si noget bestemt om nu. Det er jo ikke usandsynlig at man i fremtiden maa ta til takke med hvadsomhelst som byr seg.

Jeg var i gaar sammen med husfar, Sogneprest Dolva, paa Det Norske teatret og saa «Sportsdilla». Stykket var meget morsomt og var en parodi paa overdræven sportsdyrkelse som jo er et taknemmelig emne at behandle.

Det blir nu mer og mer slik at vi faar en tidligere hjemianer som husfar.

Dolva ble ferdig med sine studier for 2 aar siden og har siden været sogneprest i Kirkenes. Han fik i høst pleurit efter en haard sjøreise og søkte derfor permission et halvt aar for at komme sydover. Nu bor han altså her og læser lappisk mens hans kone og lille datter «passer gaarden» oppe i Sør-Varanger.

Torbjörg tænker visst paa at ta sig en liten tur til Notodden næste lørdag og det maatte jo være hyggelig. Ja vær nu forsigtig og hav rigtig god bedring!

Din Sverre

Brev datert Oslo 25/3-1927

(Diverse innhold. Vikar som idrettslege. Behandler også søsterens venninne som har skadet ankelen ved å danse charleston.)

På dypt vann som legevikar

Sauda i Ryfylke 12/04-1927

(Han er fortsatt student, men blir overlatt hele sykehuset i Sauda alene!)

Kjære mor!

Ja nu er jeg altsaa læge i Sauda, eneste læge for ca. 3000 mennesker. Jeg reiste fra Oslo fredag morgen med Bergenstoget. Jeg hadde følge med Ytre-Eide som skulde til Bergen og tiltraa et 3 mndrs vikariat som kandidat ved kvindeklinikken i Bergen.

Vi hadde fint veir over fjeldet saa det blev en hyggelig tur. Om aftenen gik jeg saa ombord i baaten til Stavanger. Jeg hadde egen 1ste klasses lugar og følte mig som en herre paa trods av min paa den tid litt slunkne pengepung; billetten hadde jeg imidlertid kjøpt hos Bennett helt frem til Sauda, saa den ting var i orden. Lørdag morgen da jeg kom op paa dæk var det straalende sol og blank sjø ved indseilingen til Stavanger. Jeg hadde 5 timer til at bese mig i Stavanger, og jeg gik da omkring og ruslet, var bl. a i domkirken. Kl. 2 drog jeg saa videre indover fjorden med baaten til Sauda. Baaten var stappfull med Stavangere som skulde paa paasketur; tragtene indover fjorden henimot Sauda er nemlig for Stavanger hvad Finse og Gjeilo o.l. er for Oslo. Det var en straalende tur indover, solskin, skinnende snefjelde i det fjerne og utpaa kvelden maaneskin.

Kl. 9 kom jeg til Sauda og blev her møtt av dr. Riddervold⁵³ som saa bilet mig op til dr -boligen, hvor jeg atter blev mottaget av Fru Riddervold paa det hjerteligste. Baade doktoren og fruene er kjække mennesker, og de har været enestaaende hyggelige mot mig. De skulde ikke reise før idag, tirsdag, saa jeg fik god tid til at bli sat ind i forholdene her. Som nærmeste nabo har vi sykehuset – og hvilket sykehus. Det er det flotteste utstyrte lille sykehus jeg har set. Nu, saa litet er det ikke; der er nemlig 30 senger, og nu ligger her omtr. 20 patienter. Sykehuset har 2 operationsstuer og ellers fuldt kirurgisk utstyr og instrumentarium. Videre er der fuldt røntgenutstyr, høifjeldssol, diateremi, liggehaller, obduktionsstue o. m. m. Jeg blev jo uhyre imponert over dette, men følte mig ikke særlig høi i hatten, for her saa det ikke ut til at man var vant til at sende patientene fra sig til «kyndig hjælp» som det heter, og min øvelse som kirurg er jo ikke noget at skryte av. Dr. Riddervold opererer ganske meget, og der ligger flere pat. her nu som han nylig har operert.

⁵³ Julius Riddervold (1894-1959), verkslege i Sauda fra 1926, spesialist i kirurgi 1931.

Figur 18: Sykehuset i Sauda i slutten av 1920-årene. (Foto: Sverre Sørsdal)

Min selvtilitt er imidlertid steget en del efter at jeg har greiet al kontorpraksis nu i 2 dage, og fungert som selvstændig sykehuslæge 1 dag. Jeg har kontortid fra 11 – 1 og der har været svært mange patienter saa jeg har drevet paa til over 3. Tandlægen her er bortreist i paasken, og følgen er at jeg allerede har trukket 2 tænder og det 2 temmelig vanskelige tænder. Ellers er det de forskjelligste sygdomme jeg har faat befatning med. Heldigvis har der endnu ikke været nogen vanskelige tilfælde som har oversteget min evne. Jeg har stort fint kontor paa sykehuset med komplet utstyr til mindre kirurgiske indgrep, alt rent og pent og moderne. Paa sykehuset er der 4 fuldt uddannede sykepleiersker som er færdig til at hjælpe naar det trængs. Vi har endvidere eget apotek med de mest nødvendige mediciner og elektriske apparater til sterilisation av bandager og instrumenter som paa de store kirurgiske specialavdelinger.

Jeg gaar hovedvisit hver mogen kl. 10 med skiftning av bandager o.s.v Desuten gaar jeg aftensvisit kl. 7.

Jeg har hittil greid mig bra og liker mig udmerket. Faar haabe det fortsetter.

Doktoren og fruene reiste imorges opp paa fjeldet i nærheten sammen med et helt selskap ingeniører. De skal være der oppe til lørdag aften. I neste uke skal saa doktoren en tur til Stavanger; derfor skal jeg være her 14 dage.

Jeg er nu herre i villaen, en meget pen villa. Der er aldeles udmerket mat og stiel, 2 piker.

Riddervolds har 2 barn, en gut paa 4, og en pike paa 2 aar, begge meget snille og pene barn. Jeg har staaende til min disposition doktorens bil, og var idag ute og prøvet mig, og det var festlig at kjøre bil igjen. Desuten har jeg et 7 lampers radioapparat, og sitter netop og hører Langenberg (Tyskland) i høttaler.

Sauda er et typisk fabrikanlæg. Stedet minder i meget om Rjukan, her er bare meget mere aapent og lyst. Fabrikken som frembringer *ferromangan* av raamalm fra Vest- Afrika, drives av et amerikansk selskap, og har visst utelukkende amerikansk kapital.

Hils Torbjørg og eventuelt alle paa Keiserud⁵⁴

God Paaske!

Din Sverre

Bergensbanen 24/4-1927

Kjære mor!

Jeg er nu færdig med mit vikariat i Sauda og jeg maa si at jeg er uhyre fornøiet med mit ophold der. Jeg hadde paa forhaand ikke turdet haabe at det skulde gaa paa lagt nær saa godt. Jeg har hat en meget alsidig praksis, ja jeg kan si at jeg har været borte i alle grener av medicinen. Jeg har jo været overlæge ved det lille prægtigste sykehus som kan tænkes. Vi hadde ca. 20 patienter liggende der, baade kirurgiske og medicinske tilfælder. Jeg gik mine morgen- og aftensvisitter hver dag, skiftet bandager og forordnet medisiner og ikke mindst – kom med trøstens ord og opmuntret patientene saa godt jeg kunde. Jeg tror jeg hadde svært godt av at gaa slik og stelle med patientene og snakke med dem; det skulde jo egentlig ikke være min sterkeste side, men om jeg selv skal si det, synes jeg det gik bra, og jeg kom i god kontakt med patientene. Søstrene var meget hyggelige og vi samarbeidet fortræffelig. Heldigvis fik jeg ikke noget tilfælde som overgik mine evner, saavidt jeg kunde se da, og jeg slap at sende nogen patienter uhjulpent fra mig.

54 I Åsnes.

Figur 19: Industristedet Sauda i slutten av 1920-årene. (Foto: Sverre Sørsdal)

Der var tildels meget at gjøre. Jeg hadde hver dag 2 timers kontortid paa mit prægtige og vel utstyrte kontor paa sykehuset, men jeg drev ofte paa over 4 timer, dels paa grund av de mange patienter og naturligvis dels p. gr. av manglende rutiner og kjendskap til forholdene, og det var meget interessant.

Oslo 25/4-1927

Jeg blev ikke færdig med brevet paa toget saa jeg fortsetter nu. Foruten sykehus og kontorpraksis hadde jeg ogsaa praksis ute i byen og utover landet, og var et par gange helt opover mot fjeldet. Jeg kjørte selv bilen og fik paa slutten stor rutine i at kjøre.

Riddervolds og frue var den første uken paa paasketur oppe i fjeldet i nærheten av Sauda og heldigvis behøvde jeg ikke at forstyrre Riddervolds ferie ved at tilkalde ham.

Jeg bodde saa i doktorboligen sammen med de to smaa og vi blev svært gode venner. Det var snilde unger, – de hadde forresten 2 piker til at passe paa sig, saa det gik fint. Paaskeaften kom Riddervolds ned igjen, og de hadde

hat en prægtig tur. 2den dag reiste Riddervold til Stavanger og var der den sidste uken mens fru Riddervold var hjemme.

De har et meget pent hjem, med mange gamle, pene møbler, antagelig fra Hol. Maten og stellet var førsteklases saa jeg levet som sagt som en herre.

Veiret har været meget vekslende, snart sol, snart regn, snart sne; den sidste uken forresten mest regn desværre. Jeg har imidlertid været saa optat at jeg ikke hadde tid til at ofre saa mange tanker paa veiret, og naar jeg skulde ut i praksis hadde jeg jo min indelukkede bil!

Jeg var skjærtorsdag i aftenselskap hos en av direktørene ved anlæggene der. Det var meget festlig, med hyggelige mennesker, men desværre var vi endnu ikke færdig med at spise da det blev ringt op om at doktoren maatte komme straks, da det var en kone som holdt paa at forblø sig oppe paa fjeldet. Jeg maatte altsaa dra avsted i slud og regn, fik greiet op med kona og stanset blødningen saa hun nu lever i besste velgaaende. Det var det tilfælde jeg lærte mest av og som jeg var mest kry av under min praksis i Sauda. Men jeg kom ikke ned igjen før langt paa natt, saa jeg gik jo glip av en stor del av selskapet hos direktør Oksaal, men det er jo ting som ofte maa hænde en læge.

Lørdag fik jeg min løn utbetalt, 200 kr + 77 kr i reiseomkostninger hver vei. De 77 kr for bortreisen fik jeg forresten utbetalt med det samme jeg kom dit bort heldigvis (paa Riddervolds tilbud), for jeg var omtr. helt blak da jeg kom frem, og selv om jeg ikke hadde bruk for saa meget der borte, saa gik det jo ikke an for en doktor at gaa helt blak omkring.

Jeg fik sydd mig en blaa dress akkurat til jeg skulde reise. Det er den samme skrædder som sydde for mig i sommer. Jeg synes han syr bra, og desuten har jeg nu kredit hos ham. Dressen kom paa 197 kr. Derav betalte jeg tøiet med det samme ca. kr 85, saa nu skylder jeg ham ca. kr. 112 som jeg kan vente med at betale til ut paa sommeren (efter at jeg har tjent mig en del penger forhaabentlig).

Da jeg var der borte i Sauda fik jeg brev fra stud. med Bing⁵⁵ paa hjemmet med tilbud om vikariat som kandidat paa Lovisenberg sykehus fra 1 mai – 1 juni. Bing, som blir færdig nu til sommeren, er nemlig ansat paa Lovisenberg fra 1 mai, men kan p.gr. av eksamen ikke tiltræ før 1 juni. Det er en bra post, og lønnet bedre end kandidatposter i almindelighet, 250 kr + fri station, og jeg godtok da tilbudet med en gang. Stor var derfor min sorg da jeg kom hjem og hørte at mit svar var kommet for sent (posten tok 3 dage hver vei) og at en anden hadde faat det. Jeg visste jo ikke at det hastet

55 Reidar Grieg Bing (1901-1940), senere nevrolog.

saa, for da hadde jeg jo telegraferet. Nu, jeg faar trøste mig med at jeg faar læse isteden, hvilket jeg ikke hadde faat saa meget tid til hvis jeg hadde faat posten.

Jeg reiste fra Sauda lørdag middag i følge med oversøster ved sykehuset og hennes bror. De heter Bredal, hører hjemme i Stavanger, og skulde nu en tur hjem. Da vi kom til Stavanger, var der 2 timer til Bergensbaaten skulde gaa var de saa elskverdige at be «doktoren» til aftens i sit nydelige hjem oppe i byen. Her spiste jeg en udmerket aftens og hadde det meget hyggelig den korte stunden, og drog saa videre med natbaaten til Bergen. Det var stygt veir med svær sjø; jeg viste mig imidlertid atter som sjøsterk og hadde en bra tur. Over fjeldet var det staalende veir. Hadde jeg hat ski og skiutstyr med mig, hadde jeg stanset paa Finse og gaat paa ski og været herre et par dage. Det skulde ha været herlig efter de litt strevsomme dage i Sauda. Altsaa, atter en gang, jeg har hat en aldeles fremragende tur.

Skriv snart.

Din Sverre

Tak for pakken og pengene (200 kr + 10 kr). Pakken kom desværre for sent, men jeg fik Gulbrandsen til at sende et par skjorter og snipper efter mig. Kaken lot jeg ham faa, men mange tak skal du ha.

Brev datert Oslo 3/6-1927

(Diverse innhold, blant annet om en omfattende pinsefeiring med 20 kullkamerater. Tur til Sandefjord, Larvik, Fredriksvern m.m.. Skiferie i Nordmarka 3.juni.)

Studieslutt i sikte

Oslo 23/6-1927

Kjære mor!

.....

Vi er nu færdig med alle vore obligatoriske forelæsninger og klinikker, baade i «fødsel», «barn» og «psykiatri», saa nu gaar jeg omkring paa de forskjellige avdelinger paa Rikshospitalet akkurat som det passer mig; en dag gaar jeg paa kirurgisk klinik, en anden dag paa medicinsk, en tredje paa kvindeklinikken. Brandt var morsom i begyndelsen av semestret da alt var nyt og ukjendt, men efterhvert blir man jo lit kjed av al sværtingen og

bandingen hans over alt og alle. Han drev paa 1 1/2 time hver dag, og ofte utgjorde fødsel og kvindesygdomme bare en liten brøkdel av det han snakket om. Ellers var det historier og utskjældinger av smaagutter og pøbelpak. En meget almindelig slutsats var; «slike gutunger burde gaa hjem og lægge sig og *breie over sig en hyssing*, kom ikke her og snak til voksne folk,» eller; «Til en slik pøbeldoktor sier jeg: gaa hjem og tørk næsa di *schnørra!*» Men en ting lærer man hos Brandt, og det er at holde sig til det væsentlige, og ikke tulle sig bort i «videnskabelig schludder og vrøvl som vi allikevel ikke forstaar *fnasken av*».

Jeg har idag efter ansøknings faat et vikariat for distriktslæge Kjos⁵⁶ i Lom i 1 mnd i juni – juli. Han bød mig 400 kr + frit opphold (men ikke reise). Jeg har imidlertid svaret ham at jeg ikke kan ta det «p. gr. av i mellemtiden trufne dispositioner». Jeg hadde nemlig indtryk av at han var «lusen» av sig da jeg snakket med han i telefonen, hvilket jeg har faat bekræftet av andre som har hat med ham at gjøre. Hans tilbud ligger ogsaa 200 kr lavere end lægeforeningens mindstetakst for vikariatet.

Som du kanskje husker fik jeg paa Gardermoen i fjor tilbud om at vikariere for distriktslæge, kaptein Ødegaard i sommer. Det var ikke no bindende for nogen av os, men det var da allikevel et tilbud, og han fik min adresse og lovet at han skulde skrive til mig. Da jeg imidlertid saa at han var utkommandert i sommer og jeg ikke hørte noget fra ham, ringte jeg op til ham og spurte hvordan det med det vikariatet. Han svarte da at han hadde ordnet sig med en anden mediciner (av mit kuld) «fordi han var fra samme bygd hvilket han ikke hadde visst før». Det var jo ikke særlig pent gjort hverken av ham eller medicineren hvem jeg tidligere i vinter hadde fortalt om tilbudet. Vedkommende mediciner er imidlertid ikke i besiddelse av saa svært meget kultur saa man kan ikke vente bedre av ham. Nuvel, dette var jo en skuffelse for mig, men det var jo ikke andet at gjøre end at resignere. Like efter dette var det altsaa at jeg søkte vikariatet i Lom og som jeg nu frivillig har git avkald paa. Jeg har imidlertid meldt mig i lægeforeningens bureau, som formidler vikariatet, saa jeg haaber at jeg om ikke saa længe kan faa et akseptabelt tilbud.

Nu vet jeg ikke om jeg kan komme hjem til pinse i aar; mit kuld skal nemlig paa en liten studiereise med professor Olav Hansen⁵⁷ til Larvik og Sandefjord bad og til Fredriksvern kysthospital. Vi skulde reise nedover 1ste pinsedag, og være borte en 4 dages tid. Under oppholdet paa de tre steder er

56 Ole Torsteinsen Kjos (1892-1977), distriktslege i Lom 1920-1932.

57 Professor i indremedisin ved Rikshospitalet Olav Hanssen (1878-1965).

vi badenes gjester, saa det skulde ikke bli no dyrt. Det blir sikkert en interessant og hyggelig tur saa man burde ikke la anledningen gaa fra sig.

.....

Din Sverre

Oslo 10/9-1927

Kjære mor!

Tak for den store ripskassen! Det var festlig at faa den. Jeg hadde ripskassen oppe paa min hybel flere aftener sammen med en del utvalgte hjemianere.⁵⁸ Vi fik skjeer, tallerkener og sukker i kjøkkenet saa det blev helt vellykket.

Jeg er nu største bikse paa hjemmet, ogsaa kaldet kaptein eller skipper, og nyder som saadan visse fordele. Jeg har flyttet ind paa det værelse som ifølge traditionen skal være det bedste paa hjemmet. Det var under megen tvil jeg flyttet fra det værelse jeg har hatt de siste semestrene idet jeg altid har syntes at det var det bedste, men forstaar nu at jeg dog har tat feil; det jeg har faat nu er allikevel toppen, og det har jo ogsaa altid tidligere været kapteinskahytt. Jeg har ogsaa her et stort klædeskot og et stort kot med vaskeservant og kommode o.s.v, og en alkove for sengen, foruten en god sofa, en fin gyngestol og en do. skrivebordstol og to lamper; kort sagt en værdig ramme om studenten paa faldrebet!

.....

Tante fulgte Kolbein⁵⁹ ind til immatrikuleringen, og hun og Torbjørg og Vesle-T⁶⁰ og Kolbein og jeg var i Nationalteateret og saa «En Fallit», en udmerket forestilling.

Kolbein bor altsaa nu paa Blindern og liker sig bra, skjønt han nok blev skuffet over at værelset var saa litet. Han har været oppe hos mig flere gange og faat gode raad angaaende studiet, og ogsaa faat laane nogen bøker. Der er en voldsom tilgang til medicinen nu begynte der 248. Nu kommer midlertid ikke flere end 50 pr. semester ind paa sykehusene, selvom de har bestaaet 1ste avdeling. Følgen er at de maa vente, og om et par aar maa antagelig alle som har tat 1ste avdeling vente 1 aar eller mere før de kan begynde sit 2den avdelingsstudium!

.....

Hilsen din Sverre.

58 *Hjemianer*: intern betegnelse på beboere ved Studentehjemmet.

59 Kolbein Sparby, fetter fra Solør, bror til Kaare Sparby. Kolbein Sparby begynte å studere medisin, fikk tuberkulose rett etter studiestart, men overlevde.

60 Vesle-Torbjørg var en ung kusine fra Solør. Hun døde ganske ung.

Oslo 17/9 1927

Kjære mor!

Gratulerer med dagen! Det skulle ha været hyggelig at være hjemme idag, men tid og penger tillater det nok ikke denne gang. Forhaabentlig og antagelig blir det bedre tider efter jul. Jeg grubler jo av og til over hvad jeg skal begynde med naar jeg blir færdig. Flere av mine kamerater skal nedsætte sig med en gang og begynde privatpraksis paa forskjellige steder utover landet. Jeg for min del ser foreløbig tiden an, eksamen staar jo ogsaa for døren saa for øieblikket har jeg nok med at gruble over den. Den begynder alt i slutten av september, men jeg kommer ikke op før henimot midten av oktober. Jeg skal da op i kirurgi, 14 dage derefter i indre medicin, og saa gaar det slag i slag. Alt i alt skal jeg op 8 gange, saa det er ikke smaatterier denne gangen heller.

Jeg fik for et par dage siden brev fra Hollum. Han har nu gjenoptat sin privatpraksis på Støren efter at ha været læge ved Lyster sanatorium ½ aar. Han sier at han gjør det bra og at han har hat en bruttoindtægt paa ca 1000 kr den siste maaneden, og det er jo ikke værst paa denne tiden av aaret som skal være den roligste tiden for læger. Han konkurrerer med distriktslægen som ogsaa bor på Støren. Hollum sier imidlertid at klimaet ikke er bra for ham, og det er jo meget trolig. Derfor vil han forsøke at faa noget andet, helst reservelægestilling paa et sanatorium.

Jeg tilbringer hele min dag med at læse, og det kan man jo sagtens gjøre naar man bare har knapt 3 maaneder igjen av sin studietid.

Ja saa faar du ha det rigtig saa bra da! Jeg sender dette med Torbjørg, det er morsomt at hun reiser opover. Jeg sender ogsaa skittentøiet. Det pleier jo at være min fødselsdagspresent til dig. Til næste aar skal du faa noget andet i stedet.

Din Sverre.

Brev datert Oslo 2/10-1927

(Diverse innhold. Han har eksamenssemester. Skal blant annet opp i kirurgi, det er en loddrekning og han får en pasient utlevert.)

Brev datert 19/10-1927

(Mest om Kolbeins sykdom.)

Avsluttende eksamener

Oslo 6/11-1927

Kjære mor!

.....

I den siste uken har jeg været oppe ialt 3 gange skriftlig: psykiatri, retsmedisin og en oppgave med litt fra forskjellige fag. Censuren faar vi ikke før om en stund, og no særlig spændt er jeg ikke. Jeg er ikke no videre tilfreds med mine præstationer, men de er bifag alle 3 og har liten praktisk betydning. Vi er nu færdig med alt skriftlig, heldigvis, og har «bare» 4 muntlige fag igjen: *fødsel, barn, hygiene* og *øre-nese-hals*, med en hel ukes mellemrum mellem hvert fag, og det er jo fint.

7de december er mine studenterdage talte, og 13de december er der utdeling av «Testimonia publica» og om aftenen skal vi ha vor traditionelle stilige doctormiddag.

Jeg maa nu begynde at ekvipere mig. Kjole og floss skal jeg jo ha. Jeg har derfor begyndt at se mig om efter en *god* skrædder, og en som kan vente med betalingen til utpaa vinteren. Jeg har bestemt mig for at sy mig en *fin* kjole, det faar ikke hjelpe om den blir dyr; men selvfølgelig skal jeg se at faa det saa rimelig som mulig.

Jeg har skrevet tilbake til Riddervold og takket for tilbudet og bedt om litt utsættelse med avgjørelsen. Tilbudet er bra, men heller ikke mer. Du blaaser saan av lønnen paa Hamar, men det skulde du ikke gjøre. Det er jo meget mere kirurgi og sykehuspraksis at lære paa Hamar end i Sauda. Bøckman⁶¹ er jo specialist i kirurgi, det er jo ikke Riddervold. Nu, det er kanskje ikke saa aktuelt med Hamar hvis frk. Meilander skal fortsætte. Nu har jeg forresten saan halvt faat tilbud om at være vikar for distriktslæge Hognestad⁶² paa Stadtlandet. Han har søkt sykehuspost for et aars tid, og hvis han faar den, har han spurt mig om jeg vil være vikar fra nytaar. Jeg venter brev en av dagene. Det blir jo mere at tjene der end i Sauda, men jeg faar se paa det. Det ser ialfald ikke ut for at det skal bli vanskelig at faa arbeide. Flere av mine samtidige skal begynde privatpraksis. –

.....

Din Sverre

61 Nils Kristofer Bøckman (1884-1960) var spesialist i kirurgi fra 1920 og overlege ved Hamar Sykehus fra 1923.

62 Hans Olav Hognestad (1896-1948) var distriktslege i Selje 1924-1928, men hadde permisjon fra 1/1-1928 og flyttet til Bergen.

Oslo 17/11-1927

Kjære mor!

Jeg har nu været oppe i fødsel og kvindesygdomme hos *Brandt* og fik 9 i *fødsel* som er hovedfag, og 8 i *kvindesygdomme* som er bifag. Jeg er misfornøiet med karakteren, for baade jeg og de som hørte paa trodde jeg skulde faat bedre. Men *Brandt* er som bekjent en lunefuld herre; ikke for det, han var ganske behagelig under eksaminationen; han sa ikke «schludder!» mere end 1 gang, og det er ikke værst. – Nu, 9-8 er en pen karakter, og jeg er nu færdig med det værste, saa igrunnen er jeg tilfreds. Jeg har nu bare *hygiene*, «*barn*» og *øre-nese-hals* igjen, og det er forholdvis smaa og lette fag, desuten har jeg en hel uke paa hver av dem, saa det er ikke saa farlige sakene.

Jeg har nu pustet ut litt de par siste dagene. Samme dag som jeg hadde været oppe hos *Brandt* tok jeg frem skiene og gik mig en lang tur i Nordmarken. Det var straalende veir og fint føre saa det var oppfriskende at faa sig en slik tur.

Jeg har nu bestilt mig kjole + smoking jakke og vest hos en skrædder Aune herinde. Han tar 300 kr for kjolen og 200 kr for smokingen (Jeg har solgt den gamle smokingen til *Michelet* her paa hjemmet for 80 kr. Den har jo været for trang over brystet og skuldrene i mange aar, hvilket jo ikke er saa rart, jeg fik den jo da jeg var 16 aar, og da passet den jo bra.) og det er forholdsvis billig. Jeg maa nok betale 100 kr med det samme, og de skal jeg faa laane av *Torbjörg*, de andre kan jeg faa lov til at betale utover vinteren naar jeg har tjent litt.

Nu kommer det jo til at gaa endel penger naar jeg blir færdig for jul. Jeg skal ha mig floshat, nye sko og forskjellige smaating. Desuten har vi doktormiddagen som i aar ikke kommer paa mere end 30 kr (tidligere mellom 50 og 75). Nu villde jeg spørre om du hadde raad til at sende mig noget ekstra i begynnelsen av december. Jeg vet du har daarlig med penger nu, saa jeg er nærmest tilbøielig til at tro at du *ikke* har raad til det; og hvis det er saa maa du bare si fra. Jeg skal nok greie det paa en eller anden maate; du vet en doktor i fast stilling er ikke det daarligste papir.

Jeg har nu tat imot dr. Riddervolds tilbud. Jeg har bedt om at faa vente med at komme til ca 19de december, men det spørs vel om han ikke vil ha mig fra den 15de eller 16de, saa da faar jeg jo reise saa tidlig. Haaber jeg kan komme hjem og hilse paa dig før jeg reiser.

.....

Din Sverre

Brev datert Oslo 21/11-1927

(Om at han likevel skal klare seg uten ekstra penger fra moren. Han skal reise til doktor Riddervold (Sauda).)

Brev datert Oslo 27/11-1927

(Han har fått 10 i hygiene for Axel Holst.⁶³)

Ferdig lege

Oslo 9/12-1927

Kjære mor!

Ja nu er altsaa «stria over». Nu er jeg fulstændig komplet, absolut færdig med alt som heter eksamen, og godt er det. Saa mange eksamen som vi læger maa igjennom er det ikke i noget studium, selvfølgelig. Jeg faar altsaa haud; det har jeg jo længe været klar over. Jeg stod for langt under fra 1ste og 2den avdeling til at kunde komme op i laud. Til 3die avd. har jeg gjort det bra, i det siste faget; øre-næse-hals sygdommer for prof. Leegaard⁶⁴ gik det jo straalende da jeg fik 11. Jeg læste svært de siste dagene, dagen før jeg skulde op til kl 1 om natten og op igjen kl 6 om morgenen, idet jeg tænkte at naar man hadde bare 1 dag igjen av sit lange studium, kunde man sagtens hænge i. Dobbelt morsomt var det jo at faa den beste karakter tilslut.

Jeg kan ogsaa trøste mig med at i alle de 5 fagene vi har været oppe i *klinikk*, altsaa har faat *patienter* til eksamen har jeg faa 4 *niere* og 1 *elver*. *Forhaabentlig* er det godt varsel for min kommende praktiske virksomhet.

Nu er jeg altsaa fri mand og tar det med ro. Samme dag jeg var færdig var Torbjørg og jeg i Nationalteateret og saa «Paul Lange og Tora Parsberg». Efterpaa var vi på Bristol og spiste en god souper og hadde en festlig aften. Torbjørg spanderte. Jeg benyttet ved av anledningen min mye smoking, og baade Torbjørg og jeg syntes at den var meget vellykket. Kjolen er ogsaa blit *helt fin*. Jeg har faat laant 100 kr av Torbjørg som jeg betalte skrædderen kontant. Resten, 400 kr, kan jeg betalte avdragsvis efterhver utover vinteren. Idag skal jeg i en engere doktormiddag til en samtidig av mig, Natvig,⁶⁵ søn

63 Axel Holst (1820-1931), professor i hygiene fra 1893.

64 Frithjof Leegard (1874-1963), professor i øre-, nese- og halsykdommer ved Rikshospitalet fra 1922.

65 Petter Even Gjerulds Natvig (1904-1998), spesialist i radiologi fra 1933, overlege ved Drammen Sykehus 1935-1974 og senere deltidspraksis som radiolog i Oslo til 1988.

Figur 20: Et drøyt halvår etter at han var ferdig utdannet som lege, kom Sverre Sørsdal på Aftenpostens forsider for sin innsats som bokser under olympiaden i Amsterdam i 1928, der han endte med en fjerde plass.

av overlæge Natvig.⁶⁶ Søndag skal vi ha kandidatmiddag paa hjemmet; jeg har indbudt Torbjørg til at delta, kandidatene kan nemlig be med sig en til kandidatmiddagen.

Tirsdag den 13de faar vi vore testimonier, og samme aften skal vi ha vor store doktormiddag paa «Victoria». Som du ser er jeg svært optat saa turen hjem blir saa altfor kort. Jeg reiser hjem onsdag med morgentog, og maa vel reise tilbake allerede torsdag aften; jeg maa nemlig ta Bergenstoget fredag morgen. Jeg kan ikke si andet end at jeg gjerne vilde hat mig en ferie paa Hamar efter dette. Men det er det nu ingenting at gjøre med. En trost er det jo at jeg begynner at tjene med en gang. Du spurte om jeg fik sendt reisepenger, men det faar jeg selvfølgelig ikke; de kan jeg vel laane av Torbjørg og sende saa snart jeg kommer til Sauda.

Kolbein er nu paa Voksenkollen paa et sted som heter Solstua. Det er en flot villa som tilhører fru dr. Salvesen⁶⁷ tidligere Sylvia Schou. Jeg var

66 Nils Olsen Natvig (1869-1951), kirurg og overlege ved Oaslo militære sykehus.

67 Sylvia Salvesen (1890-1973), tidligere Schou, født Hellesen, var gift med professor i indremedisin Harald Astrup Salvesen (1889-1972). Salvesens var nære venner av kongefamilien og hun kom til å spille en viktig rolle i motstandsarbeidet under Den annen verdenskrig, blant annet ved å bidra til at norske fanger ble reddet ut av tyske konsentrasjonsleirer og kom hjem med «de hvite bussene».

oppe hos ham igaar, og han har det meget godt og trives udmerket. Det er et udmerket sted og ligger 500 m over havet. Han faar lysbehandling. Jeg syntes han var kommet sig svært paa de faa dagene. Jeg har faat en meget fin kuffert, av egte skind og 1/2 meter lang, av tante Anna fordi jeg har hjulpet Kolbein litt i høst. Det var jo ingen mening i at jeg skulde ha nogen paaskjønnelse for de smaa tjenester jeg har gjort. Men kufferten er prægtig og den kommer jo saa beleilig som vel mulig. Jeg kommer altsaa onsdag formiddag.

Din Sverre.

Jeg vil ikke ha *stivet* nogen av skjortene mine denne gangen. Altsaa bløte mansjetter.

Øivind Larsen
Universitetet i Oslo
Institutt for helse og samfunn
oivind.larsen@medisin.uio.no.

Det norske medisinske Selskab høsten 2012 – våren 2013

Michael 2013; 10: 447–52.

Det norske medisinske Selskab har i virksomhetsåret 2012-2013 hatt ni medlemsmøter. Som samarbeidsarrangementer har det vært ett dagsseminar i Oslo og en medlemsekursjon til Bologna og Padova. Tidsskriftet Michael er kommet ut med fire ordinære numre og to supplementsbøker.

Det norske medisinske Selskab

hadde pr. 30. april 2013 221 betalende medlemmer pluss 13 som bare abonnerer på Michael, hvilket koster det samme som å være medlem. Medlemskontingenten var 250,-, hvilket inkluderte abonnement på tidsskriftet *Michael* og Supplement 11 og Supplement 12.

Selskabets postadresse er Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo, postboks 1130 Blindern, 0318 Oslo (styreleders arbeidssted). E-mail-henvendelser til Selskabet kan sendes enten til styreleder *oivind.larsen@medisin.uio.no*, eller til sekretæren *astrid@dnms.no*. Selskabet har hjemmeside *www.dnms.no*, der program og meddelelser blir lagt ut, foruten nettversjonen av tidsskriftet Michael siden oppstart, samt flere av supplementbøkene i søkbar fullversjon og som pdf.

Styret 2012/2013 har bestått av Cecilie Daae, Stein A. Evensen, Arvid Heiberg, Per Holck, Frøydis Langmark, Øivind Larsen (styreleder) og Magne Nylenna.

Astrid Marie Nylenna har vært Selskabets sekretær. Regnskapsfører har vært Vekstra A/S (tidligere Hadeland Regnskap BA), Brandbu. Revisor har vært BDO Gjøvik (med tidligere navn Crowe Horwath, Gjøvik).

Selskabet forvalter Dr. Alex. Malthes legat til beste for yngre leger, Dr. Chr. Sandborg og hustru Fanny f. Delangénieres legat, Ragnhild og August Gillums legat og Læge Theodor Rolls legat. Medicinerkvartettens Fond er med tillatelse fra Stiftelsestilsynet blitt avviklet i løpet av virksomhetsåret

Fig. 1. Fra møtet 7. november 2012: Professor Hans Christian Bugge (medlem av Brundtlandkommisjonen), foredragsholderen professor Iris Borowy, Selskabets leder professor Øivind Larsen. (Foto: Astrid Nylenna)

på grunn av oppbrukt kapital. Styret og regnskapsfører har hatt mye arbeid med legatforvaltningen i virksomhetsåret, spesielt i forbindelse med myndighetskrav. Etter diverse sonderinger vedtok styret enstemmig på styremøte 21. mai 2013 å engasjere forvaltningsrådgivningsselskapet Formuesforvaltning AS til å overta den langsiktige plasseringen av Selskabets og legatenes midler med tanke på å få en optimal avkastning i henhold til en strategi som legges av styret.

Møtevirksomhet m.v. har funnet sted i Domus & Medicus, dvs. den tidligere Kvinneklinikken på det gamle Rikshospitalet i Stensberggaten i Oslo sentrum. Selskabets malerisamling, bøker og flygel er også her. Arkivsaker befinner seg dels i Domus & Medicus, dels hos sekretæren, dels hos styrelederen (på Institutt for helse og samfunn og hjemme hos styrelederen), dels hos regnskapsfører, mens eldre arkivsaker er deponert i Riksarkivet. Arkivforholdene er således ikke gode. Ved Institutt for helse og samfunn er det spesielt vanskelig, og det arbeides med å finne en egnet løsning, uten at denne er funnet foreløpig.

Fig. 2. Hedda Gjerpens portrett av Arvid Heiberg, her fotografert mens det fortsatt befant seg i kunstnerens atelier på Ekely. (Foto: Øivind Larsen)

Medlemsmøter

Onsdag 19. september 2012, 1915-2100: Professor Bjarne Jensen, Høgskolen i Hedmark: Hvor mye penger bruker Norge egentlig på helsevesenet? Kjersti Hernæs, Statistisk sentralbyrå: Utfordringer ved internasjonale sammenlikninger av statistikk. 21 tilstede.

Onsdag 10. oktober 2012, 1915-2100: Bent Høye (H) (leder av Sosialkomiteen på Stortinget) og Lars Erik Flatø (AP): Helsevesen på sotteseng? Er et sykehusdirektorat løsningen? 23 tilstede.

Onsdag 7. november 2012, 1915-2100: Professor Iris Borowy (Rostock/Bergen): Sustainable development – the history of the Brundtland Commission. 10 tilstede. (Foredraget er publisert i Michael hefte 2/3012.)

Onsdag 12. desember 2012, 1915-ca. 2030, etterfulgt av julemiddag. Øivind Larsen og Magne Nylenna: Profiler i norsk medisin. (Presentasjon av Michael Supplement 11). 43 tilstede. Selskabets maleri av mangeårig tillitsmann, professor Arvid Heiberg, utført av Hedda Gjerpen, ble avduket.

Fig. 3. Fra julemøtet 12. desember 2012. (Foto: Astrid Nylenna)

Onsdag 23. januar 2013, 1915-2100: Professor Ole A. Andreassen, Norwegian Centre for Mental Disorder Research: Psykoseforskning – bakgrunn og visjoner. 18 tilstede.

Onsdag 27. februar 2013, 1915-2100: Professorene Steinar Åmdal og Gunnar Kvalheim, Universitetet i Oslo: Kreftvaksiner. 26 tilstede.

Onsdag 20. mars 2013, 1915-2100: Professor Steinar Westin, NTNU og overlege, professor Tor-Arne Hagve, Akershus Universitetssykehus: Overdiagnostikk og overbehandling i helsetjenesten? 30 tilstede.

Onsdag 24. april 2013, 1915-2100: Direktør Camilla Stoltenberg, Nasjonalt folkehelseinstitutt: Kunnskap og personvern. Om forskning basert på MoBa (Den norske mor- og barn-undersøkelsen), andre helseundersøkelser, biobanker og registre. 18 tilstede.

Onsdag 29. mai 2013: Tidligere divisjonsdirektør Hans Petter Aarseth, Helsedirektoratet: Fremtidens spesialiststruktur. Deretter: Årsmøte. 24 tilstede.

Samarbeidsarrangementer

Mandag 19. november 2012: Selskabet var samarbeidspartner ved et hel-dagsseminar i Helsedirektoratet om 29 år med Kommunehelsetjenesteloven.

Fig. 4. Seminar om Kommunehelsetjenestelovens 29-årige liv, 19. november 2012. Professor Ole Berg på talerstolen. (Foto: Øivind Larsen)

Fig. 5. Ekskursjonsdeltakere i Bologna. (Foto: Arvid Heiberg)

Innlegg fra seminaret ble publisert i Michael hefte 2/2013. 102 påmeldte deltakere.

Torsdag 11.- mandag 15. april 2013: Medisinhistorisk ekskursjon til Bologna og Padova. Samarbeidsprosjekt med Stiftelsen Nasjonalt Medisinsk Museum. 60 deltakere.

Tidsskriftet *Michael*

er i virksomhetsperioden kommet ut med hefte 4/2012 *Historiske vinklinger*, hefte 1/2013 *Ugelstads kuler*, hefte 2/2013 *Helse for samfunnet – men hvordan?* og hefte 3/2013 *Medisinsk fakultet i forandring*. Supplement 11/2012 Larsen Ø, Nylenna M. *Profiler og portretter i norsk medisin* forelå før jul 2012. Supplement 12/2013 Larsen Ø. *Forsiderefleksjoner – Et utvalg forsidsartikler fra Tidsskrift for Den norske legeforening* ble sendt ut til medlemmer og abonnenter i juli 2013.

Øivind Larsen

Historie – tre tekster til ettertanke

Michael 2013; 10: 453–7.

Andresen A, Rosland S, Ryymmin T, Skålevåg SA. *Å gripe fortida – Innføring i historisk forståing og metode*. Oslo: Det norske Samlaget, 2013. 226 s. Pris: NOK 349,-. ISBN 978-82-521-73338.

Kjeldstadli K. *Fortida er ikke hva den en gang var – en innføring i historiefaget*. 2. utgave, 6. opplag. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. 328 s. Pris: 409,-. ISBN 978-82-00-12924-0.

Heiret J, Ryymmin T, Skålevåg SA (red.) *Fortalt fortid. Norsk historieskriving etter 1970*. Oslo: Pax forlag, 2013. 390 s. Pris: 369,-. ISBN 978-82-530-3599-4.

Historie handler om fortiden, det er de fleste enige om. Etter mitt skjønn er det imidlertid omtrent der den store enigheten stopper. For hva er egentlig historie? Og fortid er alt fra tidenes fjerne mørke til før lunsj i dag.

Vi kan ikke leve fortiden om igjen, heller ikke deler av den, hvor sterkt vi enn prøver, fordi enhver fortidig virkelighet henger sammen med alt det andre som hendte samtidig– de andre virkelighetene. Det blir også parallelle og ulike virkeligheter fordi samme hendelser oppleves forskjellig. Historie er dessuten dels *det som hendte*, dels *fortellingen om det som hendte*.

Det er ikke akademiske spissfindigheter å drøfte slikt, for historie er viktig. Historie, spesielt fortellingene, kan til og med være farlige. Folk slås med hverandre den dag i dag på grunn av at gamle opplevelser av urett er blitt brakt videre gjennom historien. Og f. eks. en krig er ikke vunnet når den siste fiende er nedkjempet. Den endelige seier er først oppnådd når

slaget om historien er endt, når fortellingen om krigen er akseptert og har inntatt sin plass i det som til sammen er den store historiefortellingen, den som ettertiden opplever som vår felles fortid.

Når man arbeider med stoff fra fortiden, dvs. med historie, støter man på metodiske problemer etter hvert. Det er derfor en fordel å ha et kart over landskapet på forhånd. Innføringsbøker i historisk arbeid og historisk tenkemåte har vært skrevet med dette formålet fra langt tilbake i tiden. De gjenspeiler da også forfatternes og sin tids syn på grunnleggende spørsmål som hva historie egentlig er, hvordan kilder skal framfinnes og behandles og hvordan framstillingen til slutt skal være. Men fordi tidene forandrer seg, trengs det stadig nye metodebøker.

Den første av de tre bøkene som omtales her, Andresen og medarbeideres innføringsbok fra 2013, kommer fra historikermiljøet i Bergen. Teksten går på en knapp, konsis og grei måte gjennom de viktigste momentene som den som studerer historie eller skal skrive historie bør tenke på.

Nummer to, Kjeldstadlis bok, er en relativt gammel traver fra Universitetet i Oslo. Den kom første gang ut i 1992. Den reviderte 2. utgave fra 1999 er kommet i stadig nye opplag, sist 6. opplag fra 2010, så den er stadig aktuell. Teksten behandler i og for seg de samme temaene som Andresen og medarbeideres bok, men den er skrevet litt annerledes. Den gir etter mitt skjønn, blant annet med sin slentrende stil, mer impulser til refleksjon

underveis fram mot produktet, det historiske arbeidet og anvendelsen av det.

Et felles mål for de to bøkene, som for alle metodebøker av denne typen, er å bibringe målgruppen forståelse for, kunnskaper om og ferdigheter i å arbeide med historisk stoff. De skal lære sitt håndverk og skal kunne gjenkalle en forgangen virkelighet på best mulig måte, blant annet slik at både forskningen bakom og framstillingen skal kunne være etterprøvbar og tåle fagfellers kritiske blikk.

Innføringsbøker som disse har definisjonsmakt, i og med at forfatterne henvender seg til nykommere i historiefaget og dermed legger maler for kommende kollegers arbeider både i dybde og bredde. De avgrenser dessuten hva som er utenfor og hva som er innenfor historiefagets rammer. Virkningen av dem strekker seg over år framover.

Bok nummer tre er Heiret og medarbeideres bok om norsk historieskriving etter 1970. Den springer i likhet med Andresen og medarbeideres metodebok ut fra historikermiljøet i Bergen og er også fra 2013. Den er et sluttprodukt fra et større prosjekt med betegnelsen «*Mangfold, fragmentering, enhet: Historieskriving etter 1970*» (2009-2013), et prosjekt med hovedfinansiering fra Norges Forskningsråd (NFR). Er historie som fag blitt oppsplittet? En rekke veletablerte historieforskere har her tatt for seg tekster fra ulike temakretser og sett på hvordan utviklingen har vært i perioden. Boken kan i så måte sees som en oppsummering, en beskrivelse av status per i dag, og en evaluering. Det legges blant annet vekt på eksistensen av en historisk, vitenskapelig «signatur» i de historiske arbeidene, dvs. at det er benyttet en framstillingsform der det historiske fagarbeidet gjenkjennes.

Utvalget av eksempler må antas å være ansett som representative for det historiske fagfeltet som sådant, og for hva som er innenfor og hva som er utenfor. Men forfatterne har da ikke kunnet unngå å møte et av sine egne metodiske problemer. De er historikere som ser på seg selv.

Et tema som går igjen i alle tre bøkene, er oppsplittingen og diversifiseringen i historieskrivingen i den senere tid. I erkjennelse av at både fortid og nåtid består av ulike, parallelle virkeligheter, har nye felt og forskningsområder oppstått, blant annet som en følge av at nye temaer i tiden også fordrer å bli sett i historisk lys. Arbeidslivshistorie, kvinnehistorie og minoritetshistorie er blant stikkordene for slike emnekretser som er blitt tatt opp. Både identitetsbygging og legitimering kan styrkes gjennom historien.

Det meste av historiefaget har med samfunnet å gjøre på en eller annen måte, så hvorvidt historie skal høre hjemme blant de humanistiske fag og ikke blant de samfunnsvitenskapelige, er et spørsmål som ikke har noe selvsagt svar. Vitenskapshistorie, som et eksempel, vil kunne hevdes å være

uforståelig løsrivet fra ikke bare sin faglige kontekst, men også fra den sosiale sammenheng, fra samfunnet rundt.

Enkeltindivider, herunder de jevne samfunnsborgere, er blitt mer synlige og potensielt interessante i de siste tiårene. Dette er kanskje en av grunnene til at biografien som historiefaglig og litterær sjanger synes å være på vei oppover. Enkeltpersoners opplevelse av sin egen virkelighet tiltrekker seg økende oppmerksomhet, også i historien. Den metodiske tilnærmingen her må ofte være samtalen eller intervjuet. Bruk av orale kilder har sin egen metodikk. Forholdet mellom historien, forstått som *det som virkelig skjedde*, og *fortellingen* om det samme hendelsesforløpet, den opplevde virkeligheten, blir trolig et tema av økende viktighet når bruken av muntlig erindringsmateriale trekkes inn.

Det er imidlertid former for historie som det også kunne vært interessant å lese mer om i de tre bøkene, og dette har med oppsplitting å gjøre. Kjeldstadli beskriver historie spissformulert, at det er en kjøter, en kryssning mellom tilnærminger (s. 32). Han drøfter sitt fags relasjon til andre fagområder i hele tre av kapitlene (5, 6 og 7). Dette kunne og burde kanskje vært trukket enda videre i bøker som har som mål å *påvirke historiefaget framover*, slik som disse.

Mye av det viktigste som skjer og som har skjedd for samfunnsutviklingen foregår og har foregått innenfor høyt spesialiserte fagområder som i tillegg til sitt spesifikke kunnskapsgrunnlag også kan ha sin egen logikk. Praktiske veier å gå for å få til den nødvendige symbiose av innsikt, kunne det vært nyttig å høre mer om.

Allerede innenfor den tidsperioden Heiret og medarbeidere ser tilbake på, vil jeg hevde at kildesituasjonen for mange historiske studier har endret seg vesentlig og denne utviklingen går videre. Dette kommer bare i begrenset grad fram gjennom de to innføringsbøkene. Mye kvalitetssikret kildestoff er blitt tilgjengelig på PC-skjermen, slik at mye av tidligere tiders møysommelige kildeframfinning unngås. Det er bra. Men hvordan håndtere kildekritisk den flommen av uvederheftigheter som også kommer opp på skjermen og ikke bare *er* der, men *forblir* der? Hva hvis kilder om det som skjer i dag bare finnes i elektronisk form? Saksdokumenter som kan slettes med et tastetrykk og ikke gjenfinnes? Og hva når kommunikasjon mellom mennesker i stadig større omfang skjer via elektronisk post og tekstmeldinger som enten blir borte eller er vanskelige å finne tilbake til? Bilder, som det blir mer og mer av, hvordan er de kildemessige forhold der? Hva når nye behov for historisk kunnskap melder seg og når nye presentasjonsformer utvikler seg? Hva med historiske framstillinger der skillet mellom fiksjon og fakta tilsløres?

I *Fortalt fortid* konkluderer Heiret og Ryymin (s. 353-4) at rett nok har det oppstått et økende mangfold i de senere årtiene, men at dette mangfoldet er blitt til innenfor et historisk fagfellesskap, slik at det ikke har medført en fragmentering av faget. Det er den vitenskapelige signaturen som likevel gir den felles, enhetlige rammen for dette mangfoldige fellesskapet.

Men er det så enkelt? Kanskje forsvarer alle de tre bøkene egentlig det bestående, uten tilstrekkelig årvåkenhet for at historisk arbeid med fortidens virkeligheter må ta hensyn til at nåtidens virkeligheter forandrer seg.

Les de tre bøkene som her er omtalt, gjerne i den nevnte rekkefølge. Det er morsomt, interessant, givende og setter tankene i sving.

Øivind Larsen

Universitetet i Oslo

Institutt for helse og samfunn

Seksjon for medisinsk antropologi og historie

oivind.larsen@medisin.uio.no

Psykiatrien slik jeg opplevde den

Michael 2013; 10: 458–60.

For tidligere professor i nevrokjemi ved Universitetet i Oslo, Elling Kvamme (f. 1918) gikk veien inn i laboratoriefaget via psykiatrien, slik denne var i de første årene etter Den annen verdenskrig.

Jeg var ferdig utdannet lege våren 1947 og hadde lest om overlege Rolv Gjessings (1887–1959) arbeider på Dikemark sykehus over sykdommen periodisk katatoni. Denne sykdommen artet seg ved gradvis «opplading» over en viss tid til voldsomme psykotiske utbrudd. Gjessing mente sykdommen hadde et biologisk substrat og behandlet den med tyroksin som var virksomt. Dette var før ataraksikas og antidepressivas tid. Disse medikamentene kom først på midten av 1950 tallet.

Jeg oppsøkte Gjessing like etter eksamen i slutten av april 1947 og fortalte om min interesse for «hans» sykdom, periodisk katatoni. Han spurte meg ut og fant at min far også hadde vært lege på Dikemark. Intervjuet endte med at han sa: De er ansatt som kandidat fra 1.mai. Det var den gang og ikke nå. Jeg ble på Dikemark i tre år, og schizofreni er den sykdommen jeg har sett mest av.

Psykiatrien den gang var sterkt polarisert. På Dikemark var lobotomi og sjokkbehandling forbudt. Gjessing sa at vi må ikke ødelegge hjernene til pasientene, fordi det kunne komme behandling som var virksom. Gjessings profeti gikk senere i oppfyllelse. Han var en inspirerende lærer. På lege-møtene kunne han med få streker og tegninger illustrere vanskelige psykiatriske sykdommer.

Gjessing hadde sitt kontor på toppen av bygget Bjørkeli. Der skrev og leste han. Når klokken ble 12 om natten, ringte hans kone og ba ham komme hjem. Det lovte han, og så satt han en stund til før han gikk.

En svenske, Öhrström, hadde laget en teori om at schizofreni skyldtes mangel på energimotoren adenosintrifosfat (ATP), spesielt i røde blodlegemer. Gjessing ba meg etterprøve det. Jeg fikk carte blanche til å måle ATP i røde blodlegemer etter injeksjon av P32 (radioaktivt fosfat) på utvalgte pasienter og en gruppe sykepleierelever. Sammen med meget dyktige laboratorieassistenter på Dikemark utviklet vi en teknikk som gjorde slike målinger mulig. Jeg fant ingen forskjell mellom pasientene og sykepleierelevne og fikk publisert dette. P32 har heldigvis en halveringstid med hensyn til stråling på 14,3 dager, slik at stoffet forsvinner raskt ut av kroppen. I dag har vi heldigvis etiske standarder som gjør at slike undersøkelser er umulige.

På Lier sykehus hadde en lege funnet et stoff i blod som han mente var spesifikt for schizofreni. Han kalte dette for schizofreniesteren og gjorde det kjent i media. Senere viste det seg at det var et stoff som finnes hos alle. Dette ble denne legens vitenskapelige bane.

Når jeg gikk vitsett på avdelingen Bjerget, hvor de farligste schizofrene pasientene var anbrakt, følte jeg meg ikke høy i hatten. Kraftige karer med sterke vrangforestillinger. Hvilke medikamenter hadde vi den gang? Det viktigste var scopolamin-morfin. Hvis en kunne få lurt inn en sprøyte intramuskulært, ble pasienten helt utslått. Periodisk katatoni var en så sjelden sykdom at jeg bare fikk se «utbrente» tilfeller av den.

En kveld ble jeg tilkalt til en pasient som hadde skåret over pulsåren ved håndleddet. Han hadde ikke blødd stort og det var ingen dramatik. Jeg spurte ham hvorfor han hadde gjort det. Han fortalte at det var en «makt» som hadde befalt ham å gjøre det. Han hadde protestert. Det kommer til å gjøre vondt, og jeg vil blø meg i hjel. Så sa «makten» det vil ikke gjøre vondt, og du vil ikke blø stort. Han protesterte fortsatt, men så befalte «makten», *nå* gjør du det. Og det gjorde han.

På Gaustad sykehus regjerte den karismatiske overlegen Ørnulf Ødegård (1901-83), og på Lier sykehus Ottar Lingjærde (1895-1981). Lier var også et av de viktigste psykiatriske sykehus. Vi hadde Ødegård som lærer i psykiatri under studiet og han gjorde psykiatrien interessant. På Gaustad og Lier sykehus drev de i utstrakt grad med sjokkbehandling og lobotomi. Jeg overvar en lobotomi på Gaustad etter mønster av nobelpristakeren fra 1949 Antonio Egas Moniz (1874-1955) og utført av Arne Torkildsen (1899-1968). Han utførte den i påsyn av et fullt auditorium, og jeg la merke til hvor tilfeldig han førte kniven inn i hjernen. Jeg trodde at han umulig kunne vite hvilke strukturer han ødela. Torkildsen hadde levert inn sitt arbeid til doktorgrad ved Universitetet i Oslo. Under selve disputasen kom, jeg tror det var ved professor Gabriel Langfeldt (1895-1983) fra Universitetets psykiatriske klinikk på Vinderen, et *ex tempore* innlegg som torpederte Tor-

kildsens arbeid. Ødegård som var Torkildsens mentor, satte ikke pris på det. Torkildsen leverte senere sitt arbeid inn til universitetet i København hvor det ble godkjent.

Jeg opplevde datidens psykiatri som en blindgate, og var heldig som fikk stipendier slik at jeg kunne utdanne meg i nevrokjemi i USA for å studere mulige sykdomsårsaker.

*Elling Kvamme
Søndreveien 4J
0378 Oslo
ekvamme@ulrik.uio.no*

Å være kvinnelig medisiner i mellomkrigstiden

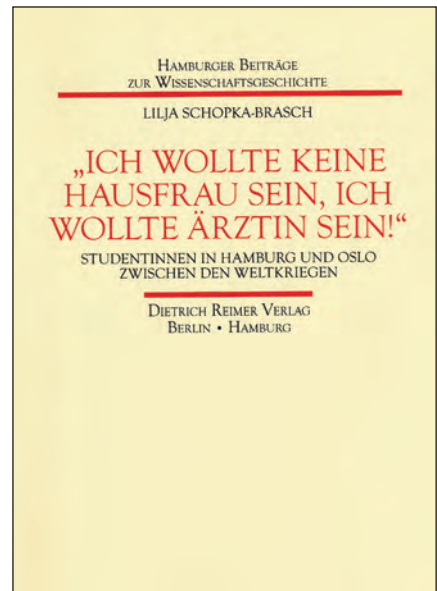
Michael 2013; 10: 461–3.

Schopka-Brasch L. *„Ich wollte keine Hausfrau sein, ich wollte Ärztin sein!“ Studentinnen in Hamburg und Oslo zwischen den Weltkriegen*. Berlin-Hamburg: Dietrich Reimer Verlag, 2012. 283 s. ISBN 978-3-496-02853-6. Pris: EUR 39,-.

Antallet studenter ved Det kongelige Frederiks universitet, fra 1939 Universitetet i Oslo, ble mer enn doblet i årene mellom de to verdenskrigene, slik at det i 1939 lå på litt over 4000. Andelen kvinnelige studenter økte fra ca. 15% til ca. 20%. De fleste av kvinnene valgte filologiske fag, men litt færre enn hver femte kvinnelige student var medisiner. Det var således ca. 120-140 medisinerstudenter ved fakultetet i denne perioden. Hvordan hadde disse det i sin studietid og hvordan gikk det med dem? Og sammenliknet med andre?

Den tyske historikeren Lilja Schopka-Brasch tok doktorgrad på dette temaet i sin avhandling fra 2009. Den foreligger omarbeidet til en bok i 2012. Forfatteren har vært spesielt interessert i disse studentenes oppfatning av sin egen situasjon, en vinkling hun også har arbeidet med tidligere og beskrevet i sin upubliserte magisteravhandling fra Hamburg i 1999 *Die Frau im Lebensraum des Mannes*.

I doktoravhandlingen sammenlikner Schopka-Brasch en gruppe norske kvinnelige leger, altså tidligere medisinerstudenter, med en tilsvarende

gruppe fra Hamburg. Den norske delen av arbeidet utførte hun ved Forum for universitetshistorie ved Universitetet i Oslo.

Det empiriske materialet bak avhandlingen var intervjuer. Hennes informanter var nødvendigvis eldre. De var født i perioden 1910-1920. Intervjuene med de norske fant sted i årene 2000-2002. I alt består materialet av 33 tyske og norske kvinner, hvorav ti er kvinnelige norske leger.

Det er benyttet omfattende, strukturerte intervjuer. Denne arbeidsmetoden er grundig gjennomgått og diskutert i avhandlingen. Særlig interessant er drøftingen av forholdet mellom den objektive virkelighet og hvordan den trer fram som fortalt virkelighet gjennom samtalene. Det er beretninger som blant annet er filtrert gjennom erindringen og dessuten ubevisst formet av alt som har skjedd siden. Schöpka-Braschs metodekapitler er lærerik lesning for enhver som skal befatte seg med intervjuundersøkelser.

Studenter i mellomkrigstiden levde under nøkterne forhold. Dette går fram av intervjuene og av de tallrike dokumenterende kildene som siteres. Medisinerne, herunder de kvinnelige, skilte seg neppe særlig ut i så måte.

Forfatteren har et spesielt søkelys på kvinnene og deres situasjon, sett i lys av samtidens rådende rollebilder. Hun beskriver hvordan forholdene i Tyskland ser ut til å ha vært mer "gammeldagse" enn i Norge med mer tradisjonelle kjønnsroller, slik at blant annet kvinnes inntreden i akademisk utdanning kom senere der enn her. De spesielle forholdene i Tyskland i 1930-årene gjør imidlertid at det blir vanskelig å sammenlikne med Norge, og det samme gjelder for arbeidssituasjonen for leger i årene som fulgte.

I sin velfortjent positive anmeldelse (1) legger professor i medisinsk historie ved Universitetet i Bergen, Aina Schiøtz særlig vekt på kjønnsrolleperspektivet i Schöpka-Brasch's undersøkelse, nemlig hvordan de kvinnene som studerte medisin og ble leger i mellomkrigstiden banet veien for videre likestilling.

Styrken av det kjønnsrolleaspektet som kommer fram i informantenes studietid og yrkesliv, må imidlertid drøftes i lys av hvordan de de gjaldt, de intervjuede og deres kolleger, selv opplevde det. Schöpka-Brasch behandler dette inngående i et omfattende avslutningskapittel. Konteksten for både de norske og de tyske studentene var samfunn med ganske fasttømrede, tradisjonelle rollemønstre. De fleste kvinnelige studentene var fra borgerlige miljøer der slike verdier sto sterkt. Denne rekrutteringen var blant annet naturlig fordi studier vanligvis ble finansiert privat. I hvilken grad oppfattet de unge kvinnene selv sin beslutning om å gjennomføre et langvarig studium fram mot en yrkeskarriere som en konflikt, som et opprør? I hvilken grad følte de seg som inntrengere i et mannsdominert yrkesliv etterpå? Forfatterens konklusjon er her interessant: "Die Aussagen in den Interviews lassen

den Schluss zu, dass die Studentinnen diese Rollenkonflikte kaum wahrnahmen. Sie reagierten auf die unterschiedlichen Rollenerwartungen mit Anpassung.” (s. 228). De tilpasset seg med andre ord i stor grad den situasjonen de levde i, innenfor de rammene de sosiale strukturene ga. Forfatterens kapittel 5 Schlussbetrachtung (s. 220–31) knytter an til det likestillingsaspektet som boktittelen legger opp til. Hennes sluttbetraktninger er kloke og tankevekkende og har generell relevans.

Men les selv! Dette er en veldisponert, veldokumentert og interessant avhandling som det er mye å lære av.

Litteratur

1. Schiøtz A. Kjønnssrollenes seige strukturer. *Tidsskr Nor Legeforen* 2013; 133, 868.

Øivind Larsen

Universitetet i Oslo

Institutt for helse og samfunn

oivind.larsen@medisin.uio.no

Michael

1. *Michael* is a publication series of The Norwegian Medical Society (Det norske medicinske Selskab).
2. *Michael* is named after Michael Skjelderup (1769-1852), the first medical professor in Norway and one of the founding fathers of the Society.
3. *Michael* is distributed to the members of the Society, other subscribers and libraries. Separate issues may also be distributed to external groups of readers.
4. *Michael* publishes high quality papers on medical history, medical humanities, public health and health politics. The manuscripts will be peer reviewed prior to the editorial decision on acceptance.
5. *Michael* publishes articles in the Scandinavian languages or in English, depending on topic and main readership. *Michael* is available open access at www.michaeljournal.no.
6. *Michael* publishes four regular issues a year. Supplements may be published at irregular intervals.
7. *Michael's* editors are appointed for a period of three years among the members of The Norwegian Medical Society by its Board. Reappointments are allowed. The editors may supplement themselves by editorial members from collaborating associations and appoint ad hoc editors for special issues.

Editors:

Professor Øivind Larsen
Professor Magne Nylenna
Professor Erlend Hem
Dr. Astrid Nylenna (secretary)

Editorial board:

Professor Stein A. Evensen
Professor Jan Frich
Professor Christoph Gradmann
Professor Arvid Heiberg
Director Frøydis Langmark
Dr. Kristine Lillestøl

Postal address:

Tidsskriftet *Michael*
P.O. Box 1152 Sentrum
NO-0107 Oslo
Norway
michael@dnms.no

Annual subscription rate
NOK 500 (2021)

ISSN 1893-9651

Retur: Tidsskriftet *Michael*, Boks 1152 Sentrum, N-0107 OSLO

www.dnms.no

ISSN 1893-9651

9 771893 965004